

Projekt

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIASTA JAROSŁAWIA**

z dnia 12 sierpnia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia
na lata 2022-2025”**

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt. 9, art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U.2022.559 z późn. zm.) oraz art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz.U.2022.840 z późn. zm.) Rada Miasta Jarosławia uchwala, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się „Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022-2025” zaopiniowany pozytywnie przez Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Jarosławia.
- § 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.
- § 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**BURMISTRZ MIASTA
JAROSŁAWIA**
mgr Waldemar Paluch

RADCA PRAWNY

mgr Grażyna Strzelec

Grażyna Segiet-Turowska
Rz/P/220

ZASTĘPCA BURMISTRZA

dr Dariusz Tracz

DYREKTOR

Wydziału Gospodarki Miejskiej
Miejscowego Komitetu Ochrony Zabytków

Id: A79EC331-85C3-4CC7-A8BE-78E2DEF3FFC8. Projekt

UZASADNIENIE

Art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na Burmistrza obowiązek sporządzenia na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami. Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia został opracowany na podstawie umowy zlecenia Burmistrza Miasta Jarosławia przez firmę: Arkadia Firma Archeologiczna Katarzyna Oleszek. Program ten sporządzony został w oparciu o gminną ewidencję zabytków.

Program, o którym mowa w ust. 1 rzeczony ustawy, ma na celu, w szczególności:

- 1) uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 2) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 3) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 4) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- 5) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- 6) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Zgodnie z art. 87 ust. 3. ww. ustawy gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. „Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia” został pozytywnie zaopiniowany przez Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z siedzibą w Przemyślu pismem (znak sprawy: RDZ-I.5120.1.2022.DP) z dnia 20.06.2022 roku.

z up. BURMISTRZA
mgr Grażyna Strzelec

DYREKTOR
Wydziału Gospodarki Nieruchomościami,
Mieniem Komunalnym i Ochrony Środowiska

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

Opracowanie: mgr Katarzyna Anna Oleszek,

Gabriela Józefczyk

2022 r.

**RZECZPOSPOLITA POLSKA STWARZA
WARUNKI UPOWSZECHNIANIA I
RÓWNEGO DOSTĘPU DO DÓBR
KULTURY, BĘDĄCEJ ŹRÓDŁEM
TOŻSAMOŚCI NARODU POLSKIEGO, JEGO
TRWANIA I ROZWOJU.**

**KONSTYTUCJA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKI**

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	4
2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami	4
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce	6
3.1. Wybór przepisów	6
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	25
4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami - dokumenty o znaczeniu krajowym	25
4.1.1. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	25
4.1.2. Tezy do Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami	26
4.1.3. Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022	28
4.1.4. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (współdziałanie, kultura, kreatywność)	29
4.1.5. Koncepcja Zagospodarowania Przestrzennego Kraju 2030	30
4.1.6. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	32
4.2. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu	33
4.2.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030	33
4.2.2. Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030	35
4.2.3. Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	39
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	44
5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanym na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy)	44
5.1.1. Miejskowe plany zagospodarowania przestrzennego Miasta Jarosław	45
5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Miasta Jarosław	55
5.2.1. Zarys historii i rozwoju przestrzennego miasta	56
5.2.2. Krajobraz kulturowy	58

5.2.3. Obiekty zabytkowe nieruchome na terenie miasta	59
5.2.3.1. Obiekty znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków	59
5.2.4. Zabytki ruchome	111
5.2.5. Zabytki archeologiczne	133
5.2.6. Zabytki w zbiorach muzealnych	155
5.2.7. Dziedzictwo niematerialne	157
5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony	159
5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków	161
5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla miasta	162
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń	167
6.1. Ocena działań gminnych władz samorządowych	167
6.2. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego - Analiza SWOT	168
6.3. Podsumowanie analizy SWOT	169
7. Założenia programowe	171
8. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami	178
9. Zasady oceny realizacji programu	180
10. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami	181
11. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków	182
OFERTA	199

1. Wstęp

Przedmiotem opracowania Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta Jarosław na lata 2022-2025 jest problematyka ochrony dziedzictwa kulturowego ww. miasta. Celem tego opracowania jest określenie głównych zadań i kierunków działań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami. Niniejsze opracowanie sporządzono zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021r., poz. 710 z późn. zm.) oraz z wytycznymi Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Gminny program opieki nad zabytkami sporządzany jest przez Burmistrza, a następnie po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zostaje przyjęty przez Radę Miasta Jarosław. Program ogłaszany jest w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego. Sporządza się go na okres 4 lat, natomiast co 2 lata Burmistrz przedstawia Radzie Miasta sprawozdanie z wykonania programu.

Gminny program opieki nad zabytkami nie jest aktem prawa miejscowego, natomiast stanowi dokument uzupełniający dotychczas przyjęte akty prawa miejscowego, uwzględniając zadania z zakresu opieki nad zabytkami. Określa sposób ich realizacji, poprzez stosowne działania organizacyjne i finansowe oraz upowszechniające wiedzę o zabytkach.

Gminny program opieki nad zabytkami ma również pomóc w aktywnym zarządzaniu zasobem stanowiącym dziedzictwo kulturowe miasta. Wskazane w programie działania ukierunkowane są na poprawę stanu zabytków, ich rewaloryzację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców i turystów. Program między innymi poprzez działania edukacyjne, ma też budzić w lokalnej społeczności świadomość wspólnoty kulturowej, roli i znaczenia lokalnych wartości i wspólnych korzeni. Wspólna dbałość o zachowanie wartości kulturowych wzmacnia poczucie tożsamości, wspiera identyfikację jednostki z tzw. małą ojczyzną.

2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Podstawą prawną przygotowania Gminnego Programu opieki nad zabytkami określa Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021r., poz. 710 z późn. zm.).

Artykuł 87 stanowi, że:

- burmistrz sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami¹;
- gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje rada gminy po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków²;

¹ Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. z 2021 r., poz. 710 z późn. zm.), art. 87, ust. 1.

² Tamże, art. 87, ust. 3.

- gminny program opieki nad zabytkami ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym³;

Art. 87 ust. 2 wyżej wymienionej Ustawy, wyznacza ponadto cele opracowania programu opieki nad zabytkami i są one następujące⁴:

- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami
- zapoznanie z zasobami dziedzictwa kulturowego, historią i zabytkami Miasta, w tym także rozróżnienie obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa i figurujących w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- wspieranie działań zmierzających do pozyskania środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków przy sporządzeniu i zmianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta.

Gminny program opieki nad zabytkami zostaje opracowany na podstawie gminnej ewidencji zabytków, sporządzanej przez burmistrza i prowadzonej w formie kart adresowych zabytków nieruchomych znajdujących się na terenie gminy⁵. Gminna ewidencja zabytków powinna uwzględniać⁶:

- ✓ zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- ✓ inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;

---

³ Tamże, art. 87, ust. 4.

⁴ Tamże, art. 87, ust. 2

⁵ Tamże, art. 22, ust. 4.

⁶ Tamże, art. 22, ust. 5.

- ✓ inne zabytki nieruchome wyznaczone przez burmistrza w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Program opieki nad zabytkami, sporządzony na poziomie gminy, powinien uwzględniać dodatkowo inne uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami, oraz być zgodny z dokumentami rządowymi o charakterze strategicznym, sporządzonymi na poziomie: ogólnokrajowym, samorządowym (na szczeblu: wojewódzkim, powiatowym i gminnym) i europejskim.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Wszelkie zabytki znajdujące się na terenie państwa Polskiego zostały na mocy Konstytucji RP objęte ochroną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela.

Ochrona zabytków, ich trwałe zachowanie, zagospodarowanie i utrzymanie ma na celu nie tylko utrwalenie samej „substancji zabytkowej” ale również wpisanie jej i doznań płynących z obcowania z nią w codzienność. Zasoby kulturowe mają bowiem nie tylko wymiar poznawczy kształtujący poczucie estetyki, tożsamości kulturowej i świadomości historycznej, ale także wymiar ekonomiczny - mogą stać się podstawą rozwoju przedsiębiorczości i turystyki. Jasne zasady przyświecające kontroli stanu zachowania i przeznaczenia zabytków dzięki którym najlepiej można wykorzystać wszelkie ich wartości, określają tworzone od lat przepisy.

3.1. Wybór przepisów

Obowiązujące uregulowania prawne, dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, zostały zawarte w:

➤ KONSTYTUCJI RP

Konstytucyjnym obowiązkiem państwa i każdego obywatela jest: ochrona dziedzictwa kulturowego (materialnego i niematerialnego) oraz przekazanie go kolejnym pokoleniom. Obowiązek ten wyartykułowany został w preambule Konstytucji RP⁷, dodatkowo dokument ten stanowi, iż:

- Rzeczpospolita Polska strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju⁸,

⁷ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997, Nr 78, poz. 483 ze zm.).

⁸ Tamże, art. 5.

- Rzeczypospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będących źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju⁹,

- zabytki i ich wartość jest dobrem wspólnym i każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowanie przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa¹⁰.

➤ **USTAWACH:**

- **Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (Dz. U. z 2021 r., poz. 710 ze zm.)

Ustawa ta stanowi główny akt prawa dotyczący ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce, reguluje ona pojęcia: zabytku, ochrony i opieki nad zabytkami, form ochrony, kompetencji organów ochrony zabytków (w tym administracji rządowej i samorządowej), form finansowania opieki nad zabytkami i ich ewidencjonowania.

Zgodnie z art. 3, wyżej wymienionej ustawy, przez zabytek rozumie się nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Ustawa wyodrębnia 3 rodzaje zabytków¹¹:

1. **zabytki ruchome**, czyli innymi słowy zabytkowe nieruchomości, części nieruchomości lub zespoły nieruchomości, spełniające definicję zabytku,

2. **zabytki nieruchome**, czyli innymi słowy zabytkowe nieruchomości, części nieruchomości lub zespoły nieruchomości, spełniające definicję zabytku,

3. **zabytek archeologiczny**, zabytek nieruchomy będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym tworem.

Ponadto, ustawa w art. 3 definiuje następujące pojęcia:

- **prace konserwatorskie** - działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań,

---

⁹ Tamże, art. 6, ust. 1

¹⁰ Tamże, art. 86.

¹¹ Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003r. (Dz. U. z 2021 r., poz. 710 ze zm.).

- **prace restauratorskie** - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub otworzenie jego części i dokumentowanie tych działań,
- **roboty budowlane** - roboty budowlane w rozumieniu Prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub w jego otoczeniu,
- **badania konserwatorskie** - działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów, zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, jeśli istnieje taka potrzeba, również prac restauratorskich,
- **badania architektoniczne** - działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń
- **badania archeologiczne** - działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego,
- **historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny** - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic i sieci dróg,
- **historyczny zespół budowlany** - to powiązana przestrzennie grupa budynków wyodrębniona ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi,
- **krajobraz kulturowy** - przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze,
- **otoczenie** - teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpis tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych tego zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym działaniem czynników zewnętrznych¹².

W ustawie wyróżnione zostały 2 podstawowe pojęcia: ochrona zabytków i opieka nad zabytkami.

Zgodnie z artykułem 4 **ochrona zabytków** stanowi zadanie organów administracji publicznej i polega (w szczególności) na podejmowaniu przez nich działań

---

¹² Tamże, art. 3.

mających na celu:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie,
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków,
- udaremnienie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków, przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę - kontrolę stanu zachowania i przeznaczeniu zabytków
- uwzględnienie zadań ochrony w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska¹³.

Opieka nad zabytkami pozostaje obowiązkiem właściciela lub posiadacza zabytku i polega na zapewnieniu warunków:

- naukowego badania i dokumentowania zabytku,
- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich robót budowlanych przy zabytku,
- zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie,
- korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości,
- popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczenia dla historii i kultury¹⁴.

Zgodnie z regulacją ustawową ochronie i opiece podlegają, bez względu na ich stan zachowania:

1. Zabytki nieruchome będące w szczególności:

- krajobrazami kulturowymi,
- układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- dziełami architektury i budownictwa,
- dziełami architektury obronnej,
- obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- cmentarzami,
- parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych

---

¹³ Tamże, art. 4.

¹⁴ Tamże, art. 5.

osobistości lub instytucji¹⁵.

2. Zabytki ruchome będące, w szczególności:

- dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te zbiory,
- numizmami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
- wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
- materiałami bibliotecznymi, instrumentami muzycznymi,
- wytworami sztuki ludowej i rękodzielami oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji¹⁶.

3. Zabytki architektoniczne będące, w szczególności:

- pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- cmentarzyskami,
- kurhanami,
- reliktnami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej¹⁷.

Ochronie mogą podlegać dodatkowo nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej¹⁸.

Zgodnie z art. 7, w Polsce wyróżnia się cztery formy ochrony zabytków¹⁹:

1. **Wpis do rejestru zabytków**

Rejestr zabytków prowadzi wojewódzki konserwator zabytków dla zabytków znajdujących się na terenie województwa. Do rejestru zabytków nieruchomych wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji administracyjnej wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru można wpisać także otoczenie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru,

---

¹⁵ Tamże, art. 6, ust. 1.

¹⁶ Tamże.

¹⁷ Tamże.

¹⁸ Tamże, art. 6, ust. 2.

¹⁹ Tamże, art. 7.

jego nazwę geograficzną, historyczną lub tradycyjną²⁰. Podobnie zabytki ruchome mogą zostać wpisane do rejestru zabytków ruchomych, na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzje o wpisie zabytku ruchomego do rejestru, gdy istnieje uzasadniona obawa zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia za granicę zabytku o wyjątkowej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej²¹. Do rejestru nie wpisuje się zabytku wpisanego do inwentarza muzeum lub wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego²².

2. Pomnik historii

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w drodze rozporządzenia może uznać za pomnik historii zabytek nieruchomy wpisany do rejestru lub park kulturowy o szczególnej wartości dla kultury, określając jego granice²³. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego może złożyć taki wniosek po uzyskaniu opinii Rady Ochrony Zabytków²⁴.

3. Park kulturowy

Rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej²⁵. Uchwała określa: nazwę parku kulturowego, jego granice, sposób ochrony oraz zakazy i ograniczenia²⁶. Burmistrz w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, tworzy plan ochrony parku kulturowego, który wymaga zatwierdzenia przez radę gminy²⁷.

4. Ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego

Kolejną formą ochrony obiektów i obszarów zabytkowych są ustalenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, którego projekt uzgadniany jest z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie kształtowania zabudowy i

---

²⁰ Tamże, art. 8, 9, ust. 1-2

²¹ Tamże, art. 10.

²² Tamże, art. 11.

²³ Tamże, art. 15, ust. 1.

²⁴ Tamże, art. 15, ust. 2.

²⁵ Tamże, art. 16, ust. 1.

²⁶ Tamże, art. 16, ust. 2,

²⁷ Tamże, art. 16, ust. 3,

zagospodarowania terenu²⁸. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę²⁹:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia,
- innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
- parków kulturowych.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustala się ponadto, w zależności od potrzeb, sfery ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków³⁰. Ochronę i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji: koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, analiz oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego³¹. W koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategiach, analizach, planach i studiach w szczególności³²:

- uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, gwarantuje zapewnienie im ochrony przy realizacji inwestycji oraz zapewnia przywracanie zabytków do jak najlepszego stanu,
- ustala się przeznaczenia i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami.

- **Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** (Dz. U. z 2022 r., poz. 559 ze zm.)

Ustawa określa zadania własne gminy, do których należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym m. in. sprawy kultury, a więc bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, a także ładu

---

²⁸ Tamże, art. 20.

²⁹ Tamże, art. 19, ust. 1,

³⁰ Tamże, art.. 19, ust. 3.

³¹ Tamże, art.. 18, ust. 1.

³² Tamże, art.. 18, ust. 2.

przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej. Zakres dotyczący szeroko pojętej ochrony zabytków, mieści w sobie zarówno zapisy ściśle mówiące o ochronie zabytków, jak również pozostałe, dotyczące ochrony środowiska, przyrody, turystyki, zieleni gminnej i zadrzewień, a także promocji gminy. Takie całościowe, wielostronne podejście pozwala skuteczniej chronić oraz lepiej wykorzystywać zasoby zabytkowe gminy, co pozytywnie wpływa na pozostałe dziedziny działalności³³.

- **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska** (Dz. U. z 2021 r., poz. 1973 ze zm.)

Ustawa ta mówi m. in. o tym, że ochrona środowiska polega na zachowaniu wartości kulturowych. Dodatkowo ustanawia, iż w przypadku możliwości wystąpienia negatywnego oddziaływania instalacji na środowisko, organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, zobowiązać prowadzący instalację podmiot korzystający ze środowiska do sporządzenia i przedłożenia przeglądu ekologicznego³⁴. Przegląd ekologiczny instalacji powinien zawierać m.in. opis sąsiadującego obszaru o wyjątkowych właściwościach naturalnych lub posiadających znaczenie dla dziedzictwa kulturowego (wrażliwego na oddziaływanie), a także opis działań mających na celu zapobieganie i ograniczanie oddziaływania na środowisko.

- **Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym** (Dz. U. z 2022 r., poz. 503 ze zm.)

Ustawa o planowaniu przestrzennym jako jedyna daje samorządowi realny wpływ na zabytkowy krajobraz gminy, ustanowienie stref ochronnych oraz konkretne zapisy ochrony. Ustawa daje ponadto samorządowi instrument aktywny w odróżnieniu do pozostałych ustaw zawartych w Programie.

W interesującym nas obszarze, w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym należy uwzględnić wymagania dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, a także dóbr kultury współczesnej³⁵.

---

³³ Ustawa o samorządzie gminy z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2022 r., poz. 559 ze zm.), art. 7, ust. 1.

³⁴ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r., poz. 1973 ze zm.), art. 237.

³⁵ Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r., poz. 503 ze zm.), art. 1, ust. 2.

Ustawa precyzuje, iż w studium uwzględnić należy uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej³⁶.

Studium i plany zagospodarowania przestrzennego winny określać: obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, obszary ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk, obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej³⁷.

Ustawa nakłada na wójta obowiązek: zawiadamiania m. in. wojewódzkiego konserwatora zabytków o przystąpieniu do sporządzania studiów, planów zagospodarowania przestrzennego, występowania o opinie i wnioski, a także opiniowania (studia) lub uzgadniania³⁸.

- **Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane** (Dz. U. z 2021 r., poz. 2351 ze zm.)

Ustawa normalizuje działalność obejmującą: projektowanie, budowę, utrzymanie i rozbiórkę obiektów budowlanych oraz określenie zasad działania organów administracji publicznej w tych dziedzinach. Przepisy ustawy nie naruszają przepisów odrębnych, w szczególności m. in. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w odniesieniu do obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego³⁹.

Ustawa - prawo budowlane traktuje zabytki w sposób szczególny, podkreślając, iż obiekty budowlane należy projektować i budować zapewniając ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów objętych ochroną konserwatorską⁴⁰. W przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków wymagane jest uzyskanie pozwolenia na remont tychże obiektów lub ich rozbiórkę (ale w tym wypadku dopiero po skreśleniu obiektu z rejestru zabytków przez generalnego konserwatora zabytków)⁴¹. W stosunku do obiektów budowlanych oraz obiektów niewpisanych do

---

³⁶ Tamże, art. 10, ust. 1.

³⁷ Tamże, art. 10, ust. 2.

³⁸ Tamże, art. 17.

³⁹ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2021 r., poz. 2351 ze zm.).

⁴⁰ Tamże, art. 5, ust 1, pkt. 7.

⁴¹ Tamże, art. 39, ust 1-2.

rejstru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbudowę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków⁴². W przypadku chęci zainstalowania na takim obiekcie tablic i urządzeń reklamowych, ustawa nakłada obowiązek uzyskania pozwolenia od wojewódzkiego konserwatora zabytków przez wydanie pozwolenia na budowę.

- **Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody** (Dz. U. z 2021 r., poz. 1098 ze zm.)

Ustawa określa m. in. procedury dotyczące wycinki i pielęgnacji drzew na terenach objętych prawną ochroną konserwatorską. Wojewódzki konserwator zabytków wydaje zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów z terenów nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków⁴³.

- **Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami** (Dz. U. z 2021r., poz. 1899 ze zm.)

W rozumieniu ustawy celem publicznym w obszarze gospodarki nieruchomościami jest: opieka nad nieruchomościami, stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów prawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz ochrona Pomników Zagłady w rozumieniu przepisów o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady oraz miejsc i pomników upamiętniających ofiary terroru komunistycznego⁴⁴. Ustawa określa postępowanie wobec nieruchomości objętej prawną ochroną konserwatorską. Zapisy precyzują, jakie działania wymagają pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Są to: sprzedaż, zamiana, darowizna lub oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, stanowiących: własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, a także wnoszenie tych nieruchomości jako wkładów niepieniężnych do spółek (aportów)⁴⁵. W myśl art. 109 ust. 1 pkt. 4 w przypadku sprzedaży nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków lub prawa użytkowania wieczystego takiej nieruchomości gminie przysługuje prawo pierwokupu⁴⁶.

---

⁴² Tamże, art. 39, ust 3.

⁴³ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r., poz. 1098 ze zm.).

⁴⁴ Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2021r., poz. 1899 ze zm.), art. 6.

⁴⁵ Tamże, art. 13, ust. 4.

⁴⁶ Tamże, art. 109, ust. 1, pkt. 4.

- **Ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej** (Dz. U. z 2020 r., poz. 194 ze zm.)

W rozumieniu niniejszej ustawy działalność kulturalna polega na upowszechnianiu i ochronie kultury⁴⁷. Mecenat nad działalnością kulturalną sprawuje państwo i polega on na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych oraz opieki nad zabytkami⁴⁸. Mecenat nad działalnością kulturową sprawują również jednostki samorządu terytorialnego⁴⁹. Artykuł 2, niniejszej ustawy wymienia formy organizacyjne działalności kulturalnej, są to: teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry, instytucje filmowe, kina, muzea, biblioteki, domy kultury, ogniska artystyczne, galerie sztuki oraz ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury⁵⁰. Jednostki samorządu terytorialnego organizują działalność kulturalną, tworząc samorządowe instytucje kultury, dla których prowadzenie takiej działalności jest podstawowym celem statusowym⁵¹. Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym⁵². Sprawowanie opieki nad zabytkami jest jednym z podstawowych zadań instytucji kultury, szczególnie tych wyspecjalizowanych w opiece nad zabytkami (których celem statusowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami). Szeroko pojęta opieka nad zabytkami, nie wiąże się jedynie z czynnościami wykonywanymi bezpośrednio przy zabytku, ale również z gromadzeniem wiedzy o zabytkach i jej udostępnianiu poprzez: organizację wystaw, edukację społeczną dotyczącą ochrony zabytków, uświadomienie istniejących, odziedziczonych po dawnych mieszkańcach dóbr kultur, uwrażliwienie na wyjątkowy charakter tego dziedzictwa.

➤ **ROZPORZĄDZENIACH:**

- **Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót**

⁴⁷ Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2020 r., poz. 194 z późn. zm.), art. 1, ust. 1.

⁴⁸ Tamże, art. 1, ust. 2.

⁴⁹ Tamże, art. 1, ust. 4.

⁵⁰ Tamże, art. 2.

⁵¹ Tamże, art. 9, ust. 1.

⁵² Tamże, art. 9, ust. 2.

budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. 2021 poz. 81).

Rozporządzenie określa sposób i tryb wydawania pozwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa, prac restauratorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa, robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa, badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa, badań architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa. Określa również sposób i tryb wydawania pozwoleń na przemieszczenie zabytku nieruchomego, trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru zabytków, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje, dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków, zmianę przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru zabytków lub sposobu korzystania z tego zabytku, umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów, poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania, prowadzenie badań archeologicznych, wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku. Rozporządzenie określa też kwalifikacje, jakie powinny posiadać osoby uprawnione do prowadzenia prac konserwatorskich, prowadzenia prac restauratorskich, prowadzenia badań konserwatorskich, prowadzenia badań architektonicznych oraz prowadzenia badań archeologicznych, dodatkowe wymagania, jakie powinny spełniać osoby kierujące robotami budowlanymi oraz wykonujące nadzór inwestorski, przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, standardy, jakim powinna odpowiadać dokumentacja prac konserwatorskich i prac restauratorskich, przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków, oraz badań archeologicznych.

- **Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. Nr 2021, poz. 56)**

Rozporządzenie określa sposób prowadzenia rejestru zabytków, krajowej ewidencji zabytków, wojewódzkich ewidencji zabytków, gminnych ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem. Rejestr zabytków prowadzi się w trzech księgach (A - zabytki nieruchome, B - zabytki ruchome oraz C - zabytki archeologiczne) o określonych wymiarach (46x30). Przedstawione zostały dokładne informacje o tym co powinno się znajdować w karcie zabytku nieruchomego, ruchomego i archeologicznego oraz w karcie adresowej zabytku i w karcie informacyjnej wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem. Zostały też przedstawione w załączeniu przykładowe karty dla wszystkich wymienionych wcześniej kart.

- **Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 roku w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2017 r. poz. 1674 z późn. zm.)**

Dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków udzielają organy wymienione w art. 74 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Zgodnie z §2 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 roku dotacja celowa może być udzielona po złożeniu wniosku o udzielenie dotacji celowej;

- w §2 punkt 1: wniosek do ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego składa osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna, będąca właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa albo do rejestru zabytków albo jednostka organizacyjna posiadająca w trwałym zarządzie zabytek wpisany do rejestru zabytków,

- w §2 punkt 2: wniosek do wojewódzkiego konserwatora zabytków właściwego ze względu na miejsce położenia albo przechowywania zabytku składa osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna, będąca właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadająca taki zabytek w trwałym zarządzie.

Rozporządzenie określa również dokładne informacje o tym co powinno znaleźć się we wniosku.

- **Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych** (Dz. U. z 2004r., Nr 212, poz. 2153)

Rozporządzenie określa kierunki jakie mają powziąć odpowiednie organy państwowe i instytucje na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych. Główny cel został określony następująco ochrona zabytków, na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, polega na planowaniu, przygotowaniu i realizacji przedsięwzięć zapobiegawczych, dokumentacyjnych, zabezpieczających, ratowniczych i konserwatorskich, mających na celu ich uratowanie przed zniszczeniem, uszkodzeniem lub zaginięciem. Przedstawia również kroki mające na celu zmniejszenie ryzyka nieszczęśliwych wypadków tj. pożar, zwarcie instalacji technicznej. Zaleca przygotowanie planów ochrony zabytków na wypadek:

- ✓ pożaru;
- ✓ powodzi, ulewy lub zalania z innych przyczyn;
- ✓ wichury;
- ✓ katastrofy budowlanej, awarii technicznej, chemicznej;
- ✓ demonstracji i rozruchów ulicznych, rabunku lub aktu wandalizmu;
- ✓ ataku terrorystycznego;
- ✓ konfliktu zbrojnego.

Dokładane zalecenia kto przygotowuje plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych określa w całości § 4:

1. Plan ochrony zabytków jednostki organizacyjnej na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych opracowuje kierownik jednostki organizacyjnej posiadającej zabytki, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, oraz przedstawia do zatwierdzenia wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta),

2. Gminny plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych opracowuje wójt (burmistrz, prezydent miasta); plan ten podlega uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków oraz właściwym terenowym organem obrony cywilnej na obszarze powiatu,
3. Powiatowy plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych opracowuje starosta; plan ten podlega uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków oraz właściwym terenowym organem obrony cywilnej na obszarze województwa,
4. Wojewódzki plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych opracowuje wojewódzki konserwator zabytków, w uzgodnieniu z wojewodą i Szefem Obrony Cywilnej Kraju,
5. Krajowy plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych opracowuje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

- **Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 12 maja 2004 r. w sprawie odznaki "Za opiekę nad zabytkami"** (Dz. U. z 2004r., Nr 124, poz. 1304)

Rozporządzenie określa sposób w jaki należy złożyć wniosek o przyznanie odznaki „Za opiekę nad zabytkami”, w jaki zostaje wręczona, noszenia oraz wygląd odznaki. Wymagania formalne wniosku sprawdza Generalny Konserwator Zabytków, wystawia też opinię. Odznaka jest dwustopniowa: złota - wyższy stopień oraz srebrna - niższy stopień. Minister lub upoważniona przez niego osoba wręcza wyróżnionemu odznakę w Międzynarodowym Dniu Ochrony Zabytków lub w czasie innych uroczystości związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego.

- **Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 18 kwietnia 2011 r. w sprawie wywozu zabytków za granicę** (Dz. U. Nr 89, poz. 510)

Rozporządzenie określa tryb składania wniosków na jednorazowy lub wielokrotny, stały bądź czasowy wywóz zabytku poza granice. Oględzinami zabytku zajmuje się wojewódzki konserwator zabytków. Po zakończeniu czynności przesyła ustalenia wraz z wnioskiem do ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Paragraf 17 informuje o tym, że „Zezwolenia, pozwolenia i zaświadczenia na wywóz zabytków za granicę lub przedmiotów o cechach zabytków wydane na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów zachowują ważność,

wyłącznie na wywóz z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, na czas określony w tych dokumentach”.

Ponadto, zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i bibliotekach zostały określone w odrębnych ustawach:

- **Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach** (Dz. U. z 2022 r., poz. 385 ze zm.),
- **Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach** (Dz. U. z 2019 r. poz. 1479 ze zm.).

➤ DODATKOWE ROZPORZĄDZENIA

- Rozporządzenie Ministra Kultury z 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczonego na zabytkach nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków (Dz.U. z 2004 roku Nr 30, poz. 259). Art. 12 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami mówi, że starosta w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, może umieszczać na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru znak informujący o tym, iż zabytek ten podlega ochronie⁵³
- Rozporządzenie Ministra Kultury z 1 kwietnia 2004 r. w sprawie nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych (Dz. U. z 2004 roku Nr 71, poz. 650),
- Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 kwietnia 2004 r. w sprawie organizacji wojewódzkich urzędów ochrony zabytków (Dz. U. z 2004 roku Nr 75, poz. 706)
- Rozporządzenie Ministra Kultury z 10 maja 2004 r. w sprawie rzeczoznawców Ministra Kultury w zakresie opieki nad zabytkami (Dz. U. z 2020, poz. 1901),
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 19 lipca 2019 r. w sprawie wzorów dokumentów oceny wskazującej czas powstania zabytku, wyceny zabytku oraz potwierdzenia wwozu zabytku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019, poz.1470).

---

⁵³ Rozporządzenie Ministra Kultury z 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczonego na zabytkach nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków (Dz.. U. Nr 30, poz. 259), art. 12.

➤ **POLITYKA EUROPEJSKA**

Polska jako członek Unii Europejskiej zobowiązana jest do przestrzegania norm prawodawstwa unijnego. Jednym z fundamentów Unii Europejskiej jest ochrona i wspieranie działań dotyczących wspólnego dziedzictwa oraz poszanowanie i popieranie różnorodności kulturowej. Reguła poszanowania i wspierania różnorodności kultur jest szczególnie ważna w obliczu różnorodności dorobku materialnego i niematerialnego narodów europejskich.

○ **Skonsolidowany Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej**

Dokument ten, obok Traktatu o Unii Europejskiej stanowi główny akt prawa pierwotnego Unii Europejskiej. W tytule XIII Kultura zapisano, iż Unia przyczynia się do rozkwitu kultur Państw Członkowskich, w poszanowaniu ich różnorodności narodowej i regionalnej, równocześnie podkreślając znaczenie wspólnego dziedzictwa kulturowego⁵⁴. Działanie Unii dąży do zachęcenia do współpracy między Państwami Członkowskimi oraz, jeśli to niezbędne, do wspierania i uzupełnienia ich działań w następujących dziedzinach: pogłębiania wiedzy oraz upowszechniania kultury i historii narodów europejskich, zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim, niehandlowej wymianie kulturalnej, twórczości artystycznej i literackiej, włącznie z sektorem audiowizualnym⁵⁵. Unia i Państwa Członkowskie sprzyjają współpracy z państwami trzecimi oraz z organizacjami międzynarodowymi właściwymi w dziedzinie kultury, zwłaszcza z Radą Europy⁵⁶.

○ **Ratyfikowanie Konwencji Rady Europy**

Ratyfikowane umowy międzynarodowe, w tym konwencje Rady Europy w dziedzinie kultury, wskazują cele i zadania dla całej społeczności europejskiej oraz determinują kierunki działań w ramach polityki krajowej. Do ratyfikowanych przez Polskę konwencji Rady Europy należą:

- Europejska Konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego (Dz. U. z 1996 r. Nr 120, poz. 564),

⁵⁴ Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, C 326, z dnia 26.10.2012 r., http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/PL/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2012.326.01.0001.01.POL, data odczytu: 11.05.2015 r., tytuł XIII Kultura,

⁵⁵ Tamże, art. 167, ust. 2.

⁵⁶ Tamże, art. 167, ust. 3.

- Europejska Konwencja Krajobrazowa (Dz. U. z 2006 r. Nr 14, poz.. 98),
- Konwencja o ochronie dziedzictwa architektonicznego Europy (Dz. U. z 2012 r., poz. 210).

- **Ratyfikowane Konwencje UNESCO**

Ratyfikowane przez Polskę konwencje UNESCO determinują kierunki działań w ramach polskiej polityki ochrony i opieki nad zabytkami oraz dziedzictwem kulturowym (materialnym i niematerialnym). Są to:

- Konwencja o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego wraz z regulaminem wykonawczym do tej Konwencji oraz Protokółem o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisane w Hadze, dnia 14 maja 1954 r. (Dz. U. 1957 r. Nr 46, poz. 212),
- II protokół do Konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisanej w Hadze, dnia 14 maja 1954 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 248),
- Konwencja dotycząca środków zmierzających do zakazu i zapobieganiu nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury, sporządzona w Paryżu dnia 17 listopada 1970 r. (Dz. U. 1974 r. nr 20 poz. 106),
- Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjęta w Paryżu dnia 16 listopada 1970 r. (Dz. U. 1976 nr 32 poz. 190),
- Konwencja UNESCO w sprawie niematerialnego dziedzictwa kulturowego, sporządzona w Paryżu, dnia 17 października 2003 r. (Dz. U. 2011 nr 172 poz. 1018),
- Konwencja UNESCO w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego (Dz. U. z 2007 r. Nr 215, poz. 1585).

- **Międzynarodowa Karta Konserwacji i Restauracji Zabytków i Miejsc Zabytkowych, tzw. Karta Wenecka⁵⁷**

Została przyjęta w 1964 r. przez II Międzynarodowy Kongres Architektów i Techników Zabytków w Wenecji i podpisana przez przedstawiciela Polski. Dokument ten określa 5 podstawowych zasad i pojęć dotyczących konserwacji, a mianowicie:

1. Artykuł 1 stanowi, iż pojęcie „zabytku” obejmuje zarówno odosobnione dzieło architektoniczne, jak również zespoły miejskie i wiejskie oraz miejsca, będące

---

⁵⁷ Postanowienie i uchwały II Międzynarodowego Kongresu Architektów i Techników Zabytków z Wenecji w 1964 r., <http://www.nid.pl/upload/iblock/15f/15f3d8201c79013f37d81be7c64697f5.pdf>, data odczytu: 13.08.2017 r.

świadczeniem poszczególnych cywilizacji, ewolucji o doniosłym znaczeniu, bądź wydarzenia historycznego. Dotyczy ono nie tylko wielkich dzieł, ale również skromnych obiektów, które z czasem nabrały znaczenia kulturalnego⁵⁸.

2. Konserwacja zabytków jest konieczna dla zachowania treści budowli, w jej trakcie nie powinno się zmieniać układu przestrzennego budynku ani jego wystroju. Należy chronić również otoczenie zabytku. Nie powinno się przenosić oraz usuwać żadnych elementów zabytku, chyba, że jest to konieczne dla jego ratowania⁵⁹.

3. Restauracja to zabieg, który powinien być podejmowany wyłącznie w razie konieczności. Nie należy przeprowadzać rekonstrukcji zabytków - powinno się uszanować oryginalną substancję konstrukcji oraz materiały. Wszystkie nowo dodane elementy zabytkowego obiektu powinny harmonijnie z nim współgrać, ale i odróżniać się od partii autentycznych, aby restauracja nie fałszowała dokumentu historii i sztuki. Tam, gdzie nie jest możliwe zastosowanie technologii tradycyjnych, dopuszcza się stosowanie sprawdzonych technologii nowoczesnych. Fragmenty budowli pochodzące z różnych etapów jej powstawania powinny zostać ochronione. Proces rekonstrukcji musi zostać poprzedzony i iść w parze z badaniami archeologicznymi i historycznymi zabytku⁶⁰.

4. Wykopaliska powinny odbywać się zgodnie z normami naukowymi i z „Zaleceniem określającym międzynarodowe zasady do stosowania w sprawie wykopalisk archeologicznych”, przyjętym przez UNESCO w 1956 r.

5. W trakcie prac konserwatorskich, restauratorskich i wykopaliskowych należy wykonywać dokładną dokumentację w postaci sprawozdań analitycznych i krytycznych, ilustrowanych rysunkami i fotografiami. Zostaną w niej zawarte wszystkie fazy prac odkrywczych, zabezpieczających, rekonstrukcyjnych i scalających, jak również zidentyfikowane w toku prac elementy konstrukcyjne i formalne. Dokumentacja ta będzie złożona w archiwach instytucji publicznej i udostępniona badaczom: zaleca się jej publikację⁶¹.

---

⁵⁸ Tamże, art. 1.

⁵⁹ Tamże, art. 4-8.

⁶⁰ Tamże, art. 9-13.

⁶¹ Tamże, 16.

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami - dokumenty o znaczeniu krajowym

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Jarosław wspólnie z założeniami programowymi województwa podkarpackiego oraz dokumentami krajowymi.

4.1.1 Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030)⁶².

Strategiczne cele polityki państwa zostały zawarte w dokumencie o nazwie Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, stanowiąc instrument głównego zarządzania procesem rozwojowym w kraju. Wizja, w przyjętej przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku Strategii, zawiera nowy model rozwoju, określa zasady, cele i priorytety kraju wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym do roku 2020, z perspektywą do 2030. „Oczekiwany efektem realizacji Strategii będzie wzrost zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym”.

Celem Strategii jest działanie na rzecz odpowiedzialnego i zrównoważonego rozwoju w Polsce.

Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym;

Cel szczegółowy I - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną

Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu;

W obszarze koncentracji działań, ukierunkowanym na *E-państwo*;

W punkcie 1. *Budowa i rozwój e-administracji - orientacja administracji państwa na usługi cyfrowe*, jednym z projektów strategicznych, promującym digitalizację jako formę konserwacji i zabezpieczania najcenniejszych zasobów kultury, jest *Digitalizacja*

⁶² *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030), uchwała Rady Ministrów Nr 8 z dn. 14 lutego 2017 roku, Warszawa 2017*

i rozwój kultury cyfrowej. W celu wdrożenia projektu, zakłada się kontynuację procesów związanych z przechowywaniem i udostępnianiem różnego typu zasobów dziedzictwa cyfrowego w Polsce (muzealnych, bibliotecznych, archiwalnych, audiowizualnych i zabytków), w tym do celów ponownego wykorzystywania.

W rozdziale VIII. *Obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii*, w podrozdziale *Kapitał ludzki i społeczny*, w punkcie 4 ujęto także priorytet jakim jest *Wzmocnienie roli kultury dla rozwoju gospodarczego i spójności społecznej*.

„Inwestycje w kulturę wpływają nie tylko na ekonomiczny rozwój i wzrost konkurencyjności, ale także na wzmocnienie kapitału społecznego. Inwestowanie w ochronę dziedzictwa, rozwój i modernizację infrastruktury kultury oraz edukację kulturalną - kształcenie odbiorcy i jego kulturowych kompetencji przyczynia się do rozwijania kultury i innowacyjności.”

Działania do roku 2030:

- Ochrona i promocja dziedzictwa narodowego - inwestycje w dziedzictwo narodowe (takie jak: zabytki, dzieła sztuki, rozwój muzeów, promocja dziedzictwa kulturowego wpisanego na listę światowego dziedzictwa UNESCO).
- Wzmacnianie tożsamości, poczucia wspólnoty i więzi międzypokoleniowych - zwiększanie dostępu do dziedzictwa kulturowego.

Projekty strategiczne:

- Rozwój czytelnictwa
- Kultura obywatelska
- Niepodległa 2018
- Dziedzictwo buduje wspólnotę
- Kultura/Dziedzictwo/Wspólnota
- Kolekcje

4.1.2 Tezy do Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami

Tezy do Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami, opracowane przez zespół Rady Ochrony Zabytków przy Ministrze Kultury, są niezwykle ważnym dokumentem, związanym z ochroną zabytków w Polsce. W dokumencie zapisano między innymi: „Strzeżenie dziedzictwa narodowego stanowi jedno z podstawowych zadań Rzeczypospolitej Polskiej, zdefiniowanych w art. 5 Konstytucji, obok ochrony niepodległości i nienaruszalności terytorialnej, zapewnienia

wolności i praw człowieka i obywatela, bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony środowiska. Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami, jako jeden z najważniejszych elementów tego dziedzictwa, realizowane są przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej w powiązaniu z kontekstem polityki gospodarczo-społecznej, ale stanowią również cel sam w sobie, którego wartość wykracza poza kategorie czysto ekonomiczne.”.

W opracowaniu zostały zawarte cele i zadania dla Programu Krajowego. Stwierdzono, że „Stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami”. Za istotne, uznano przypomnienie podstawowych zasad konserwatorskich porządkujących sferę ochrony zabytków, które dotyczą konserwatorów, pracowników urzędów, restauratorów dzieł sztuki, architektów, urbanistów, pracowników budowlanych, archeologów, badaczy, właścicieli i użytkowników, w tym duchownych.

Podstawowe zasady konserwatorskie:

1. Zasady *primum non nocere* (z łac. - po pierwsze nie szkodzić);
2. Zasady maksymalnego poszanowania oryginalnej substancji zabytku i wszystkich jego wartości (materialnych i niematerialnych);
3. Zasady minimalnej niezbędnej ingerencji;
4. Zasady, zgodnie z którą usuwać należy to (i tylko to), co na oryginał działa niszcząco;
5. Zasady czytelności i odróżnialności ingerencji;
6. Zasady odwracalności metod i materiałów;
7. Zasady wykonywania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie.

W dokumencie do opracowania krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami wyznaczone zostały następujące założenia w zakresie:

- Uwarunkowań dotyczących ochrony i opieki nad zabytkami: określenie stanu zabytków: nieruchomości, ruchomych i archeologicznych oraz stanu zabytków techniki, pomników historii i obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO. Dodatkowo ocena stanu służb związanych z ochroną i opieką nad zabytkami i stan uregulowań finansowych, organizacyjnych i prawnych;
- Działań o charakterze systemowym: powiązanie ochrony zabytków z polityką ekologiczną, ochrony przyrody, architektoniczną i przestrzenną, celną i polityką

bezpieczeństwa państwa; przygotowanie strategii i głównych założeń ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce i wprowadzenie jej do polityk sektorowych;

- Systemu finansowania: stworzenie sprawnego systemu finansowania ochrony i opieki konserwatorskiej;
- Dokumentowania, monitorowania i standaryzacji metod działania: co oznacza ujednoczenie metod działań profilaktycznych, konserwatorskich, restauratorskich i ochronnych;
- Kształcenia i edukacji: kształcenie profilaktyczne, podyplomowe i system uznawalności wykształcenia, edukacja społeczeństwa, edukacja właścicieli i użytkowników;
- Współpracy międzynarodowej: współpraca z instytucjami i organizacjami, współpraca w obszarze Europy Środkowej;

4.1.3 Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022⁶³

Program stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego, zawartego w art. 84 i art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r., poz. 710).

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019 - 2022 przyjęty został w dniu 11 września 2019 r. przez Radę Ministrów. Opis organizacji i zadań organów ochrony zabytków w Polsce zawarty w Krajowym Programie ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014 - 2017 (ustanowiony uchwałą nr 125/2014 Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 2014 r.) wciąż pozostaje aktualny z wyjątkiem zmian w ustawie z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2017 r. poz. 1595). Która weszła w życie z dniem 9 września 2017 r. Dokument ma usprawnić nadzór nad służbami konserwatorskimi oraz określić źródła finansowania inwestycji i procedur administracyjnych związanych z wydawaniem decyzji oraz przyznawaniem funduszy na prace podejmowane w obiektach zabytkowych.

Uchwalony program jest pierwszym dokumentem porządkującym działania organów sprawujących opiekę nad zabytkami. Z programu będą pochodzić fundusze między innymi na szkolenia dla urzędników i ujednoczenie kwestii formalnych.

---

⁶³ *Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019 - 2022*, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 11 września 2019 r.

Program ma na celu także zwiększenie uspołecznienia ochrony zabytków i opieki nad zabytkami poprzez promowanie takich narzędzi jak konkursy, konsultacje z mieszkańcami i współpraca z mediami. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przeznacza na jego realizację 25,6 mln zł. Dokument doprecyzowuje ponadto kompetencje samorządów w zakresie realizowania projektów konserwatorskich i rewitalizacyjnych.

W Krajowym Programie Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022 za najistotniejszy cel główny uznano „Stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami”, który będzie realizowany poprzez:

Cel szczegółowy 1: „Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego” - wzmocnienie systemu ochrony dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym, a także centralnym.

Cel szczegółowy 2: „Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami” - merytoryczne wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami i podnoszenie bezpieczeństwa zasobu zabytkowego.

Cel szczegółowy 3: „Budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego” - upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego i jego wartości oraz tworzenie warunków dla sprawowania społecznej opieki nad zabytkami.

4.1.4 Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030⁶⁴

Strategia rozwoju kapitału społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 (SRKS) została przyjęta uchwałą nr 155 przez Radę Ministrów z dnia 27 października 2020 r., stanowiąc kontynuację i aktualizację przyjętej uchwałą nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 (M.P. poz. 378). Jest jedną z dziewięciu tzw. strategii zintegrowanych, służących wdrożeniu SRKS 2030. Jako cel główny wskazano w niej wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski, w którego ramach określono cztery cele szczegółowe.

W kontekście ochrony zabytków i opieki nad nimi wskazać można czwarty z celów „Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego”, a

---

⁶⁴ *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030*, przyjęta uchwałą nr 155 przez Radę Ministrów z dnia 27 października 2020 r., Warszawa 2020 r.

zwłaszcza jego **Priorytet 4.1 „Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej”**. Wytyczne tutaj kierunki działań to:

4.1.1. Tworzenie warunków wzmocnienia tożsamości i uczestnictwa w kulturze na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym.

4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.

4.1.3. Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury.

Walory i potencjał tkwiący w dziedzictwie kulturowym są postrzegane w strategii jako „kluczowy element potencjału kulturowego”, a tym samym jedna z „szans rozwojowych dla całego społeczeństwa”. W strategii podnosi się także kwestię znaczenia aktywnej partycypacji społecznej w ochronie zabytków i opiece nad nimi.

4.1.5 Koncepcja Zagospodarowania Przestrzennego Kraju 2030⁶⁵

Dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski przyjęty został przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 r. Jego celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długiej perspektywie czasowej. Szczególny nacisk położony został na budowanie i utrzymywanie ładu przestrzennego, który decyduje o warunkach życia obywateli, funkcjonowaniu gospodarki i pozwala wykorzystywać szanse rozwojowe.

W ramach dokumentu zdefiniowane zostały m.in. uwarunkowania polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat – zbiór czynników i procesów zależnych w niewielkim stopniu od działań rządu i innych podmiotów publicznych, które mogą jednak wywierać duży wpływ na sposób prowadzenia polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, wyznaczanie celów i możliwości ich osiągnięcia, w związku z czym powinny być uwzględniane w formułowaniu i prowadzeniu tej polityki. Uwzględniono wśród nich także uwarunkowania wynikające z dziedzictwa kulturowego. Zdiagnozowano m.in. niski, niezgodny z posiadanym potencjałem rozwojowym, poziom wykorzystania funkcji symbolicznych i promocyjnych zasobów dziedzictwa kulturowego.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 uwzględnia powiązania polityki przestrzennej z ochroną i opieką nad zabytkami oraz zalecenia,

⁶⁵ *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*, przyjęta przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 r., Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.

odnoszące się do zachowania i wykorzystania dziedzictwa kulturowego Polski:

1. rewitalizacja historycznych i zabytkowych obiektów w celu wzmocnienia i wyeksponowania ich funkcji;
2. zabezpieczenie możliwości dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego w oparciu o zachowanie w dobrym stanie zasobów naturalnych, kulturowych i lokalnych walorów środowiska;
3. zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym najcenniejszych fragmentów przestrzeni przyrodniczej, w procesie trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego - przy aktywnym udziale różnorodnych partnerów, w szczególności społeczności lokalnych;
4. rozpoznanie i zachowanie charakterystycznych krajobrazów przyrodniczych i historycznych oraz związanych z nimi elementów symbolicznych o charakterze dóbr materialnych lub stanowiących część niematerialną dziedzictwa kultury oraz rozwój współczesnych krajobrazów kulturowych;
5. wykorzystanie unikalnych zasobów krajobrazu kulturowego i budowanie specjalizacji terytorialnej w celu rozwoju lokalnych rynków pracy;
6. ochrona i wykorzystanie dla harmonijnego rozwoju obszarów wiejskich ich potencjału przyrodniczego, krajobrazowego i kulturowego;
7. dbałość o zabytki oraz dziedzictwo kulturowe, kultywowanie tradycji lokalnych, sprzyjające rozwojowi turystyki i wspomagające proces budowania/wzmacniania tożsamości kulturowej;
8. kompleksowe lokalne programy rewitalizacji powinny zapewniać poprawę stanu budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej, ochronę dziedzictwa kulturowego, zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznych, poprawę transportu publicznego, itp.;
9. zintegrowana ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego;
10. prowadzenie aktywnej polityki konserwatorskiej i promocyjnej w stosunku do zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i zabytkowych obiektów kultury, obejmującej określenie przestrzeni i obiektów poddanych ochronie lub wskazanych do ochrony, prowadzenie monitoringu zachowania zasobów; powstanie list krajobrazów i obiektów o unikatowych wartościach przyrodniczych, historycznych, archeologicznych, szczególnie o cechach symbolu, a także upowszechnienie listy krajobrazów zagrożonych;
11. zabezpieczenie dziedzictwa przed skutkami klęsk żywiołowych;

12. edukacja obywatelska w zakresie budowania powszechnego przekonania, że polska przestrzeń pojmowana jako bogactwo naturalne i dziedzictwo kulturowe podlega zasadom zrównoważonego rozwoju, a ład przestrzenny jest dobrem publicznym.

4.1.6 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030⁶⁶

Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 została uchwalona przez Radę Ministrów dnia 17 września 2019 r. Jest to dokument rozwojowy dookreślający II cel szczegółowy Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Wskazuje strategiczne zadania, działania i cele polityki regionalnej, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorzady: wojewódzkie, powiatowe i gminne, których realizacja w perspektywie najbliższych lat jest niezbędna, by wzmocnić procesy rozwojowe.

Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne, w których będą się koncentrować główne zadania:

Cel szczegółowy 1: „Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”.

Cel szczegółowy 2: „Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych”.

Cel szczegółowy 3: „Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie”.

Ponadto, w 2 celu szczegółowym polityki regionalnej, w priorytecie 2.1 *Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego*, jako ważny aspekt rozwoju ujęto problematykę zasobów kultury i dziedzictwa kulturowego. Inwestycje w kulturę poprzez wspomaganie lokalnych inicjatyw i form twórczego uczestnictwa w przedsięwzięciach kulturalnych, wspieranie organizacji czasu wolnego, imprez kulturalnych i turystyk kulturowej, współpraca z organizacjami pozarządowymi przyczyni się do podniesienia jakości życia, poczucia zakorzenienia i tożsamości kulturowej oraz przełoży się na wzrost atrakcyjności turystycznej i rozwój gospodarczy.

Działania w zakresie wspierania:

- promocja i kultywowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego na obszarach wiejskich oraz zwiększanie dostępu mieszkańców tych obszarów do dóbr i usług kultury, rozwijanie przemysłu kreatywnego oraz zwiększanie wykorzystania technik teleinformatycznych w dostępie do dóbr kultury,

⁶⁶Strategia Rozwoju Kraju 2030, dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów Nr 102, z dnia 17 września 2019r., Warszawa 2019 r.

- promocja turystyczna mająca na celu wzrost atrakcyjności turystycznej obszarów o wysokich walorach kulturowych, przyrodniczych i krajobrazowych.

4.2 Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

4.2.1 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030

Kierunki polityki przestrzennej zawarte w tym planie zostały powiązane z określonymi w strategii rozwoju województwa polami strategicznymi, priorytetami, celami i kierunkami działań. Wśród nich drugie pole strategiczne to *Środowisko*. W ramach tego pola za jeden z priorytetów przyjęto *Ochronę dziedzictwa kulturowego*. Za jeden z pięciu przyjętych w jego ramach celów strategicznych uznano wzbogacenie istniejących i kreowanie nowych produktów turystycznych opartych na dziedzictwie kulturowym i unikatowych wartościach przyrodniczo-kulturowych. Jednym ze sposobów realizacji tego celu winna być rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, wartości krajobrazowych i przyrodniczych oraz rozwój działalności kulturowej jako podstawy tworzenia produktu turystycznego.

Ważne dla ochrony dziedzictwa kulturowego są przyjęte w Planie zasady, wśród których istotne znaczenie dla ochrony i opieki nad zabytkami mają przede wszystkim:

- ochrona, zachowanie i rewaloryzacja zasobów kultury materialnej i niematerialnej oraz utrzymanie ładu przestrzennego w obrębie dawnych układów urbanistycznych i obszarów proponowanych do ochrony krajobrazu kulturowego i przyrodniczego,
- nadawanie nieużytkowanym obiektom zabytkowym nowych funkcji, między innymi przeznaczaniu ich do celów turystycznych, nie umniejszając im wartości zabytkowej, historycznej i kulturowej,
- tworzenie spójnego systemu ekologicznego poprzez rozwój wielko-przestrzennych obszarów ochrony środowiska naturalnego i kulturowego, w celu podnoszenia atrakcyjności turystycznej oraz świadomości jego walorów wśród mieszkańców regionu,
- promocja obszarów koncentracji walorów turystycznych, zespołów i obiektów zabytkowych w celu ich gospodarczego wykorzystania, a także realizacja inwestycji służących zachowaniu, ochronie i propagowaniu dziedzictwa kulturowego,

- utrzymywanie, jak również tworzenie nowych szlaków kulturowych, w oparciu o zasoby kulturowe województwa oraz inne elementy związane z historią regionu, z uwzględnieniem elementów pozakulturowych takich jak wartości przyrodnicze czy krajobrazowe,
- tworzenie parków kulturowych na obszarach o wysokich walorach krajobrazu kulturowego, zachowanie i ochrona kulturowych i przyrodniczych elementów przestrzeni, wpływających na kształt krajobrazu kulturowego oraz eksponowanie wartościowych obiektów w strukturze przestrzennej,
- ograniczanie negatywnych skutków działalności urządzeń infrastruktury technicznej, społecznej i gospodarczej oraz różnych form aktywności społecznej i gospodarczej na środowisko naturalne i kulturowe.

W Planie zawarto też Ustalenia w zakresie ochrony, kształtowania i racjonalnego wykorzystania krajobrazu kulturowego, w których określono i wymieniono m.in.: obszary szczególnej ochrony krajobrazu kulturowego, obszary rezerwatów kulturowych, obiekty zabytkowe i zespoły obiektów zabytkowych przewidziane do szczególnej ochrony i wykorzystania turystycznego (m.in. jako Pomniki Historii). Wskazano także na historyczne układy urbanistyczne przewidziane do szczególnej ochrony, obiekty i zespoły obiektów wymagające stałej ochrony konserwatorskiej, istniejące i projektowane szlaki kulturowe oraz określono zasady ochrony i zagospodarowania przestrzennego na obszarach szczególnej ochrony krajobrazu kulturowego, jak również zasady ochrony układów urbanistycznych objętych szczególną ochroną.

Wykonana metodą SWOT synteza uwarunkowań wśród mocnych i słabych stron województwa uwzględnia także problemy dotyczące dziedzictwa kulturowego.

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego zawarto także wykaz działań i zadań, w ujęciu przedmiotowym i podmiotowym (między innymi w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego), których realizacja jest niezbędna dla osiągnięcia założonych w Planie celów.

4.2.2 Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030⁶⁷

Ochrona dziedzictwa kulturowego ujęta została również w Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030. Wyznacza ona kierunki polityki regionalnej dla różnych poziomów administracji samorządowej oraz partnerów społecznych i gospodarczych.

Głównym celem SRW 2030 jest „Odpowiedzialne i efektywne wykorzystywanie zasobów endo- i egzogenicznych regionu, zapewniające trwałe, zrównoważony i terytorialnie równomierny rozwój gospodarczy oraz wysoką jakość życia mieszkańców województwa.”.

Ramy strategii wyznaczają 4 główne obszary strategiczne, tj.:

- Gospodarka i nauka,
- Kapitał ludzki i społeczny,
- Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska,
- Dostępność usług.

W części VI *Strategii* w rozdziale zatytułowanym „Kapitał ludzki i społeczny” w podrozdziale dotyczącym Kultury i dziedzictwa kulturowego wskazano na znaczenie dziedzictwa kulturowego w rozwoju gospodarki: „Bogata baza zasobów dziedzictwa umożliwi tworzenie innowacyjnych produktów kulturowych i turystycznych, wzrost kompetencji kulturowych oraz artystycznych mieszkańców regionu, a także będzie miała wpływ na poprawę dostępności do ofert tego obszaru. Stworzenie atrakcyjnego wizerunku naszego województwa (...) będzie opierać się na produktach, które będą innowacyjne i unikalne, a także konkurencyjne w przestrzeni publicznej (...)”. W części I *Strategii* w podrozdziale dotyczącym *Kultura i sport* dokonano oceny i analizy istniejących instytucji i placówek kulturalnych (w tym muzeów i bibliotek).

Część VI Strategii: „Obszary tematyczne, priorytety, kierunki działań”, odnoszące się w znacznym stopniu do problematyki ochrony i opieki nad zabytkami znalazły się m.in.:

W rozdziale dotyczącym priorytetu Kapitał ludzki i społeczny:

- Cel 3: Kultura i dziedzictwo kulturowe
- W Kierunku działania 1: *Tworzenie warunków dla upowszechniania kultury, rozwijania form działalności kulturalnej i interpretacji dziedzictwa wraz ze*

---

⁶⁷ *Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030*, Uchwała nr 198/4049/20 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 14 września 2020 r.

zwiększeniem kompetencji kulturowych mieszkańców , gdzie wskazano że „Priorytetowe są działania kreujące markę kulturową województwa w oparciu o potencjał instytucjonalny, wydarzenia o randze regionalnej i ponadregionalnej oraz promocji obiektów zabytkowych.”. Zakładane działania:

- monitorowanie inicjatyw oraz prowadzenie badań w obszarze kultury we współpracy z przedstawicielami sektora kultury, edukacji i instytucjami naukowo-badawczymi;
  - tworzenie bogatej oferty kulturalnej wraz z poprawą jej dostępności oraz inicjowanie działań na rzecz zwiększenie uczestnictwa w przedsięwzięciach kulturalnych i budowy więzi lokalnych;
  - stwarzanie warunków sprzyjających wzrostowi kompetencji kulturowych oraz artystycznych mieszkańców regionu, m. in. poprzez rozwój edukacji kulturowej;
  - promocja regionu oraz popularyzacja jego kultury poprzez rozwój turystyki kulturowej;
  - popularyzacja kultury i dziedzictwa kulturowego, w tym dziedzictwa przemysłowego i technicznego oraz niematerialnego, jako elementu umacniania tożsamości regionalnej oraz pomnażania kapitału ludzkiego i społecznego.
- W Kierunku działania 2: *Wzmacnianie współpracy i partnerstwa na rzecz wykorzystania regionalnych zasobów dziedzictwa i kultury jako potencjału rozwojowego* , główne założenie stanowi, że „Innowacyjne wykorzystanie dóbr kulturowych generuje impulsy do rozwoju gospodarczego regionu.” . Mowa tu przede wszystkim o tworzeniu aktywizującej oferty kulturowej przez „promowanie i wspieranie waloryzacji dziedzictwa kulturowego oraz zwiększenie gospodarczego i społecznego ich wykorzystania poprzez tworzenie partnerstw między sektorem publicznym i prywatnym”. Zakładane działania:
    - realizacja projektów kulturowych o randze ponadregionalnej i międzynarodowej;
    - sieciowanie podmiotów zaangażowanych w tworzenie, ochronę, udostępnianie, popularyzację kultury jako cyklicznej konferencji i wydarzeń towarzyszących;

- promowanie i wspieranie waloryzacji dziedzictwa kulturowego oraz zwiększanie gospodarczego i społecznego ich wykorzystania poprzez tworzenie partnerstw między sektorem publicznym i prywatnym.
- W Kierunku działania 3: *Infrastruktura kultury i zwiększenie atrakcyjności dziedzictwa kulturowego*, w celu rozwoju województwa i budowania kapitału społecznego, „Konieczne jest podejmowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony obiektów zabytkowych i miejsc cennych kulturowo, nowych inwestycji infrastrukturalnych (...) i modernizacji istniejących.”. Zakładane działania:
  - ochrona obiektów zabytkowych i miejsc cennych kulturowo, jako element działań prorozwojowych i prospołecznych;
  - restauracja i adaptacja obiektów dziedzictwa kulturowego, w tym przemysłowego, w celu tworzenia innowacyjnych produktów kulturowych i turystycznych;
  - realizacja projektów digitalizacyjnych oraz informacyjnych mających na celu ułatwienie i poszerzenie dostępu do kultury;
  - ochrona i promowanie pomników historii, jako elementu dziedzictwa kulturowego regionu (...).

W rozdziale dotyczącym priorytetu Gospodarka i nauka:

- Cel 3: Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie
- W Kierunku działania 6: *Podniesienie konkurencyjności gospodarki regionalnej w sektorze turystyki*, gdzie stwierdzono, że „W celu efektywnego wykorzystania potencjału kulturowego i przyrodniczego oraz podnoszenia konkurencyjności sektora, należy kontynuować szerokie działania inwestycyjne, których celem będzie poprawa dostępności atrakcyjnych obiektów i obszarów, a także wzrost świadczonych usług.”. Zakładane działania:
  - podniesienie konkurencyjności branży turystycznej z wykorzystaniem zasobów przyrodniczych i kulturowych województwa;
  - zapewnienie kompleksowości realizowanych ofert i usług w dziedzinie turystyki;
  - przygotowanie i realizacja różnorodnych ofert i wydarzeń w oparciu o zasoby regionu.

W rozdziale dotyczącym priorytetu Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska:

- Cel 3: Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki:
- W Kierunku działania 2: *Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu turystyki*, podejmowane będą działania rozwijające kompetencje turystyczne województwa oraz „nakłady na poprawę dostępności i ekspozycji turystycznej terenów, miejsc i obiektów reprezentujących unikatowe dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe regionu.”.

W rozdziale dotyczącym priorytetu Dostępność usług:

- Cel 2: Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych:
- W Kierunku działania 1: *Poprawa ładu przestrzennego i jakości zarządzania przestrzenią*, „gdyż racjonalizacja gospodarki przestrzennej decyduje o stymulowaniu procesów gospodarczych, kształtowaniu właściwych warunków życia mieszkańców, wzmocnieniu funkcji społecznych i kulturowych oraz zachowaniu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych.”. Zakładane działania:
  - wykorzystywanie instrumentów planowania przestrzennego dla ochrony zasobów przestrzeni i krajobrazu oraz racjonalnego gospodarowania przestrzenią.
- W Kierunku działania 3: *Lokalne działania aktywizujące społeczność regionu* będzie mieć pozytywny wpływ, a także „przyczyni się do wykorzystywania potencjału wszystkich mieszkańców, integracji międzypokoleniowej, (...) i podejmowania innowacyjnych kierunków rozwoju regionu.”. Zakładane działania:
  - wsparcie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność;
  - wsparcie lokalnych strategii i programów w kierunku wykorzystania regionalnych potencjałów i zasobów.

Część VII Strategii: „Terytorialny wymiar *Strategii*- obszar horyzontalny”,

- Cel 3: Obszary wiejskie - wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku
- W Kierunku działania 3: *Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym*, gdzie ważnym aspektem jest „poszerzenie i

wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców (...)” oraz także „promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa (...)”.

4.2.3 Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027⁶⁸ (dotychczasowa nazwa: „Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego”)

Zakres nowego programu regionalnego jest odpowiedzią na wyzwania rozwojowe, określone dla regionu w głównych dokumentach strategicznych i uwzględnia te obszary interwencji, których realizacja przyniesie największe efekty. Wyzwaniami w perspektywie 2021-2027 pozostaje wciąż: innowacyjność, technologie cyfrowe, zanieczyszczenie powietrza, zmiany klimatyczne, gospodarka o obiegu zamkniętym, kolej, transport publiczny, strefy dojazdowe do pracy, duży nacisk położony zostanie na działania oparte o OZE.

Program formułuje ramy interwencji dla prowadzenia działań wpisujących się w sześć osi priorytetowych, określonych w tym dokumencie kierunkowym dla polityki spójności.

Przeprowadzona analiza problemów, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych programem Fundusze Europejskie dla Podkarpacia wskazuje na następujące wyzwania:

- ✓ w obszarze działalności badawczo-rozwojowej - dalsze zacieśnianie współpracy między środowiskiem nauki i biznesu oraz tworzenie wysokowartościowych usług przez sektor gospodarki, konieczne jest dalsze pobudzanie rozwoju innowacyjności w regionie,
- ✓ w obszarze cyfryzacji - działania mające przyczynić się do zwiększenia zaawansowania cyfrowego oraz rozszerzenia zakresu i poprawy jakości e-usług publicznych,
- ✓ w obszarze przedsiębiorczości - konieczne jest wspieranie m.in. w zakresie tworzenia nowych rozwiązań, produktów, technologii prowadzących do zwiększenia ich efektywności, a tym samym podniesienia konkurencyjności,
- ✓ w obszarze energetyki - w zakresie inwestycji energetycznych, wyzwania będą wiązały się przede wszystkim z dążeniem do radykalnego ograniczenia poziomów

---

⁶⁸ *Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027*, Uchwała nr 366/7350/22 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 15 marca 2022 r.

emisyjności gospodarek oraz ograniczenie ubóstwa energetycznego w województwie,

- ✓ w obszarze środowiska i klimatu - działania inwestycyjne związane ze zmieniającym się klimatem i dostosowaniem się do tych zmian, szczególnie w miastach, jak również z przechodzeniem na gospodarkę o obiegu zamkniętym (GOZ). Ochrona środowiska jest ważna dla województwa podkarpackiego, gdyż obszary o szczególnych walorach, objęte prawną ochroną przyrody, zajmują w województwie prawie połowę obszaru. Wyzwaniem jest zachowanie pełnej różnorodności biologicznej i krajobrazu województwa jako elementu budowania marki regionu,
- ✓ w obszarze mobilności miejskiej - znaczące ograniczenie emisji i zapewnienie bardziej zrównoważonego charakteru sektora transportu. Wyzwaniem pozostaje stan taboru oraz zintegrowanie systemów komunikacji zbiorowej w miastach i obszarach funkcjonalnych,
- ✓ w obszarze transportu - podejmowanie działań mających na celu usuwanie luk w systemie transportu, które są lub w przewidywalnej perspektywie mogą być przyczynami narastających dysproporcji w rozwoju i pogłębiania się zjawiska tzw. „białych plam” (obszarów zagrożonych wykluczeniem transportowym),
- ✓ w obszarze infrastruktury i turystyki - odbudowanie aktywności turystyczno-kulturalnej, szczególnie dotkniętej wskutek pandemii COVID-19. Koniecznym jest w szczególności dostosowanie bieżącej oferty do postępujących zmian w dziedzinie kultury, w tym poszukiwaniu nowych rozwiązań dążących do efektywnego wykorzystania potencjału kulturalnego regionu, w szczególności szerszego udostępnienia dóbr kultury. W tym miejscu podkreślić należy, że region posiada bardzo bogaty potencjał oparty na pograniczu narodowym, etnicznym i wyznaniowym oraz działalności instytucjonalnej w obszarze kultury. Bardzo ważnym jest zatem dalsze wspieranie regionalnej kultury w rozumieniu długofalowym - mając na uwadze niezwykle istotną jej rolę w procesie jednoczenia obywateli, rozwijania umiejętności współpracy, kreatywności jednostek i wzmocnienia więzi międzyludzkich. Niezwykle istotnym jest utworzenie i promowanie konkurencyjnych produktów turystycznych, szeroko wykorzystujących bogaty potencjał regionu, do których w szczególności zaliczyć można szlaki turystyczne, w większości przebiegające przez atrakcyjne przyrodniczo tereny województwa,

- ✓ w obszarze rynku pracy - konieczność podjęcia wyzwań w zakresie przedsięwzięć aktywizacyjnych na rzecz wsparcia osób w trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. os. bezrobotnych, w szczególności: kobiet, os. starszych i młodych, które wchodzi dopiero na rynek pracy oraz poprawa funkcjonowania oraz wzmocnienie potencjału instytucji rynku pracy i ich pracowników, dostęp do profilaktyki usług zdrowotnych w miejscu pracy, ułatwienie dostępu do usług rozwojowych i rozwijanie mechanizmów popytowych oraz wsparcie rozwoju podkarpackich pracodawców i pracowników,
- ✓ w obszarze edukacji - poprawa jakości i dostępności edukacji włączającej, redukcja nierówności ograniczających dostępność dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, tworzenie i rozwój oferty edukacyjnej dostosowanej do regionalnego rynku pracy, rozwój szkolnictwa zawodowego dostosowanego do potrzeb rynku pracy, stymulowanie współpracy między szkołami zawodowymi a pracodawcami, stworzenie oferty edukacyjnej pozwalającej osobom dorosłym na podnoszenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych, upowszechnienie udziału w edukacji nieformalnej, działania integrujące środowisko lokalne,
- ✓ w obszarze włączenia i integracji społecznej - przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz wsparcie osób, które ich doświadczają przez programy aktywizacji aktywnej integracji, rozwój usług społecznych i zdrowotnych, ze szczególnym naciskiem na wsparcie procesu DI i poprawę dostępności dla OzN,
- ✓ w obszarze zdrowia - zwiększanie dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych, będącymi odpowiedzią na wyzwania i czynniki epidemiologiczne, społeczne oraz demograficzne z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych oraz na obszarach o najniższym dostępie do usług. Podniesienie liczebności kadr medycznych, zmniejszenie migracji międzyregionalnych, zwiększenie roli POZ i AOS w systemie ochrony zdrowia. Wzrost usług w zakresie eliminowania zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy i zapewnienie rehabilitacji przyczyniającej się do powrotu osób w wieku produkcyjnym na rynek pracy.

Cele i zakres wsparcia w ramach programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia są odpowiedzią na wyzwania rozwojowe nakreślone w Umowie Partnerstwa dla realizacji polityki spójności w 2021-2027 w Polsce. Podstawą wyboru

celów tematycznych realizowanych w ramach Programu, uwzględniającą zarówno wnioski z diagnozy sytuacji społeczno - gospodarczej województwa podkarpackiego, jak również szerokie uwarunkowania europejskie i krajowe, są przede wszystkim zapisy Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030, w której określone zostały obszary koncentracji potencjałów i barier rozwojowych regionu na tle strategicznych kierunków rozwoju. Dlatego też celem głównym Programu jest wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju województwa.

Oś priorytetowa IV - Infrastruktura bliżej ludzi

Cele szczegółowe osi priorytetowej:

1. Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online.
2. Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne.
3. Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej.
4. Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.

Działanie 2.1.5.4. Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych

Celem szczegółowym działania jest podniesienie atrakcyjności turystycznej i kulturalnej regionu oraz poprawa dostępność do dóbr kultury. Rezultatem natomiast:

W infrastrukturze kultury:

- Poprawa zasobów infrastrukturalnych wojewódzkich instytucji kultury i zwiększenie ich potencjału.
- Rozwój regionalnych kompetencji pracowników oraz wzrost zatrudnienia.

- Włączenie społeczne grup z utrudnionym dostępem do dóbr kultury i oferty kulturalnej.
- Rozwój przedsiębiorczości, w szczególności w sektorach kreatywnych gospodarki.
- Wzrost kompetencji kulturowych mieszkańców regionu, podniesienie poziomu edukacji i kształcenia ustawicznego, większa kooperacja nauki ze sferą kultury i dziedzictwem kulturowym.
- Likwidacja barier w dostępie do dóbr kultury i dziedzictwa kulturowego.

W infrastrukturze szlaków turystycznych:

- Odbudowa i zwiększenie ruchu turystycznego na terenie całego województwa.
- Zmniejszenie sezonowości i redystrybucja ruchu turystycznego do obszarów o mniejszym jego natężeniu.
- Rozwój społeczno-gospodarczy poprzez zwiększenie zatrudnienia oraz rozwój działalności gospodarczej funkcjonującej bezpośrednio przy szlakach turystycznych.

Podkarpackie bez barier:

- Poprawa dostępu dla OzN do infrastruktury obiektów użyteczności publicznej i zwiększenie ich aktywności społecznej.

Rodzaje działań:

Infrastruktura kultury:

- inwestycje w infrastrukturę zabytków i instytucji kultury,
- inwestycje w infrastrukturę w zakresie dostosowania do potrzeb OzN poprzez roboty budowlane, w tym zakup niezbędnego wyposażenia (jako element projektu).

Infrastruktura szlaków turystycznych:

- przedsięwzięcia dotyczące istniejących i nowoprojektowanych szlaków turystycznych o znaczeniu regionalnym (w tym szlaków rowerowych, pieszych, wodnych/kajakowych/pontonowych) wraz z budową/rozbudową lub modernizacją infrastruktury towarzyszącej,
- inwestycje w infrastrukturę w zakresie dostosowania do potrzeb OzN poprzez roboty budowlane, w tym zakup niezbędnego wyposażenia (jako element projektu).

Podkarpackie bez barier:

- inwestycje w infrastrukturę w zakresie dostosowania obiektów użyteczności publicznej, do potrzeb OzN - poprzez budowę, przebudowę i modernizację obiektów i urządzeń służących OzN, w tym także zakup niezbędnego wyposażenia i oprogramowania - zgodnie ze standardami dostępności.

Typy beneficjenta:

Infrastruktura kultury:

- instytucje kultury prowadzone i współprowadzone przez samorząd województwa podkarpackiego.

Infrastruktura szlaków turystycznych:

- samorząd województwa podkarpackiego wraz z partnerami (JST, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, partnerzy społeczni i gospodarczy, w tym podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie),

Podkarpackie bez barier:

- podmioty wyszczególnione jako Beneficjenci w ramach osi priorytetowej Infrastruktura bliżej ludzi,
- osoby prawne i fizyczne (prowadzące działalność gospodarczą) zarządzające infrastrukturą turystyczno-kulturową.

Celem nadrzędnym osi priorytetowej IV jest wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki, zachowanie różnorodności biologicznej oraz wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla zwiększenia atrakcyjności regionu. Działania w ramach osi priorytetowej IV będą koncentrować się na rozwoju infrastruktury w zakresie rozwoju lub utworzenia szlaków turystycznych, ochronie różnorodności biologicznej i dziedzictwa kulturowego, rozwoju instytucji kultury.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

5.1 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy)

5.1.1 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego Miasta Jarosław

Kwestie dotyczące ochrony zabytków zostały poruszone w:

- Uchwała Nr 765/LXVII/06 Rady Miasta Jarosławia z dnia 16 października 2006 r. w sprawie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego w rejonie Zakładów Przemysłu Dziewiarskiego „Jarlan” przy ul. 3-go Maja
W rozdziale § 7. „Ustala się ochronę konserwatorską pozostałości twierdzy pierścieniowej Jarosław - fort artyleryjski jednowałowy z około 1890 r, wpisany do gminnej ewidencji zabytków” oraz „Utrzymanie historycznego kształtu przestrzennego obszaru, zachowanie rzeźby (wysokości kształtu, nachylenia zboczy)”
- Uchwała Nr 491/XLV/08 Rady Miasta Jarosławia z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Terenu położonego w Jarosławiu pomiędzy ulicami Grunwaldzką, Sikorskiego, Słowackiego i Piekarską, zmieniona uchwałą Nr 810/LXX/2014 Rady Miasta Jarosławia z dnia 18 sierpnia 2014 r. w sprawie uchwalenia zmiany Nr 1/1/2013 Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego terenu położonego w Jarosławiu oraz Uchwałą Nr 66/VI/2019 Rady Miasta Jarosławia z dnia 18 marca 2019 r. w sprawie uchwalenia zmiany Nr 2/1/2017 Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego terenu położonego pomiędzy ulicami Grunwaldzką, Sikorskiego, Słowackiego i Piekarską
W rozdziale § 8. „nakaz użytkowania budynków nr 1 przy ul. Słowackiego, nr 31 i 1 przy ul. Grunwaldzkiej, ujętych wpisem do rejestru zabytków i gminnej ewidencji zabytków (wskazanych na rysunku planu) w sposób zgodny z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a w szczególności zapewnienia programu i sposobu ich użytkowania, uwzględniającego utrzymanie historycznego układu i wystroju pomieszczeń oraz elewacji wraz ze stolarką”
oraz „ustala się ochronę konserwatorską domu mieszkalnego przy ul. Piekarskiej 1, wpisanego do gminnej ewidencji zabytków, polegającą na:
- dopuszczeniu nadbudowy i rozbudowy domu,
- zakazie stosowania w elewacjach budynku materiałów z tworzyw sztucznych łącznie ze stolarką okienną i drzwiową,
- stosowaniu na elewacjach tynków i malatur zgodnych z historyczną kolorystyką
- pokrycie dachu: dachówka ceramiczna w kolorze naturalnym, blacha miedziana lub cynkowa, tytanowo - cynkowa, stalowa ocynkowana.”
W rozdziale § 9. „nakaz użytkowania budynku nr 19 przy ul. Słowackiego, zlokalizowanego na terenie oznaczonym symbolem 7U, ujętego w rejestrze zabytków i wskazanego na rysunku planu w sposób zgodny z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a w szczególności zapewnienia programu i sposobu ich użytkowania uwzględniającego utrzymanie historycznego układu i wystroju pomieszczeń oraz elewacji wraz ze stolarką”
oraz „nakaz uwzględnienia przy dokonywaniu przebudowy zabytkowego charakteru obiektów na terenach przyległych”

oraz „ustala się ochronę konserwatorską obiektu zabytkowego (budynek dawnego kasyna wojskowego) przy ul. Grunwaldzkiej 9 wpisanego do rejestru zabytków województwa podkarpackiego pod numerem A-873 polegającą na:

- dopuszcza się rozbudowę, przebudowę i nadbudowę istniejącego obiektu,
- zakaz stosowania e elewacjach budynku materiałów z tworzyw sztucznych łącznie ze stolarką okienną i drzwiową,
- pokrycie dachu: dachówka ceramiczna w kolorze naturalnym, blacha miedziana lub cynkowa, tytanowo - cynkowa, stalowa ocynkowana, papa termozgrzewalna,
- zakaz lokalizacji anten, masztów, baterii słonecznych oraz innych urządzeń technicznych na dachu budynku w miejscach widocznych z poziomu przechodnia od strony ulicy,
- zakaz stosowania w elewacjach budynku okładzin z tworzyw sztucznych oraz płytek ceramicznych.”.

W rozdziale § 11. „nakaz użytkowania budynku nr 7 przy ul. Grunwaldzkiej i zlokalizowanego na terenie oznaczonym symbolem 23UA, ujętego wpisem do rejestru zabytków, w sposób zgodny z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a w szczególności zapewnienia programu i sposobu ich użytkowania uwzględniającego utrzymanie historycznego układu i wystroju pomieszczeń oraz elewacji wraz ze stolarką).

W rozdziale § 12. „ustala się ochronę konserwatorską obiektu zabytkowego Domu Pomocy Społecznej ul. Plac Mickiewicza 4, wpisanego do gminnej ewidencji zabytków, polegającą na:

- dopuszcza się rozbudowę, przebudowę i nadbudowę istniejącego obiektu,
- Zakaz zmiany formy architektonicznej elewacji frontowej,
- zakazie stosowania w elewacji budynku materiałów z tworzyw sztucznych łącznie ze stolarką okienną i drzwiową,
- stosowaniu na elewacjach tynków i malatur zgodnych z historyczną kolorystyką,
- pokrycie dachu: dachówka ceramiczna w kolorze naturalnym, blacha miedziana cynkowa, tytanowo - cynkowa, stalowa ocynkowana.”.

- Uchwała Nr 540/XLV/08 Rady Miasta Jarosławia z dnia 23 marca 2009 r. w sprawie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Nr 1/07 obszaru „Morawska Północ”

W rozdziale § 7. „Ustala się ochronę konserwatorską pozostałości twierdzy pierścieniowej Jarosław - fort artyleryjski jednowałowy z około 1890 r., wpisany do gminnej ewidencji zabytków. W obszarze, zgodnie z rysunkiem planu, objętym ochroną obowiązuje: utrzymanie historycznego kształtu przestrzennego obszaru, zachowanie rzeźby (wysokości kształtu, nachylenia zboczy)”.

- Uchwała Nr 821/LXVIII/10 Rady Miasta Jarosławia z dnia 26 kwietnia 2010 r. w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego obszaru „Za Parkiem” w Jarosławiu, zmieniona uchwałą Nr 613/LV/2013 Rady Miasta Jarosławia z dnia 26 sierpnia 2013 r. w sprawie uchwalenia zmiany Nr 1/1/2012 Miejscowego Planu

Zagospodarowania Przestrzennego obszaru „Za Parkiem” w Jarosławiu oraz Uchwałą Nr 421/XXXIII/2021 Rady Miasta Jarosławia z dnia 31 maja 2021 r. w sprawie uchwalenia zmiany Nr 2/2019 Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego obszaru „Za Parkiem” w Jarosławiu

W rozdziale § 8. „Ustala się zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: na obszarze objętym planem obejmuje się ochroną konserwatorską 2 stanowiska archeologiczne, oznaczone na rysunku planu; w obrębie stanowisk archeologicznych zakazuje się nowych nasadzeń wieloletnią roślinnością o rozwiniętych systemach korzeniowych (drzewa, krzewy); na obszarze objętym planem obejmuje się ochroną konserwatorską 9 obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, oznaczonych na rysunku planu; zakazuje się rozbudowy budynków i budowli wpisanych do gminnej ewidencji zabytków; dopuszcza się remonty i inne prace budowlane nie zmieniające gabarytów budynków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, położonych przed wyznaczonymi w rysunku planu nieprzekraczalnymi liniami zabudowy”

- Uchwała Nr 639/LVII/2013 Rady Miasta Jarosławia z dnia 28 października 2013 r. w sprawie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Nr 1/12 obszaru w rejonie ul. Zamkowa, Podzamcze i Zwierzyniecka w Jarosławiu

W rozdziale § 4. „Ochrona wpisanego do rejestru zabytków decyzją nr A-432 z dnia 29.09.2010 r. - **Dawnego zespołu budynków gazowni miejskiej w Jarosławiu** (składającego się z budynku administracyjnego, hali produkcyjnej, magazynu oraz kuźni) - w granicach murów obwodowych ww. obiektów usytuowanych na działce nr 2692; dla obiektów o których mowa w pkt 1 ustala się: nakaz: - zachowania ukształtowania brył i dekoracji architektonicznych elewacji budynków charakterystycznych dla architektury z przełomu XIX/XX wieku, - prowadzenia wszelkich prac na obiektach z poszanowaniem dla substancji zabytkowej poprzez stosowanie materiałów identycznych z zastosowanymi pierwotnie, zakaz rozbiórki obiektów”

- Uchwała Nr 262/XXVIII/2012 Rady Miasta Jarosławia z dnia 26 marca 2012 r. w sprawie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Nr 2/09 obszaru „Zespołu Klasztornego OO. Dominikanów” w Jarosławiu

W rozdziale § 8. „1. wskazuje się obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa podkarpackiego (tabela nr 1);

2. dla obiektów położonych w granicach obszaru zabytkowego wpisanego do rejestru zabytków, ustala się ochronę konserwatorską polegającą na:

a) zakazie rozbudowy i nadbudowy, zmianie bryły, formy architektonicznej obiektów, kształtów i kątów nachylenia połaci dachowych, podziałów osiowych i detali architektonicznych,

b) zakazie stosowania w elewacjach budynków materiałów z tworzyw sztucznych łącznie ze stolarką okienną i drzwiową,

c) stosowaniu na elewacjach tynków i malatur zgodnych z historyczną kolorystyką, z dopuszczeniem elewacji z cegły i nietynkowanych,

- d) pokrycie dachów: dachówka ceramiczna w kolorze naturalnym, blacha miedziana lub cynkowa, tytanowo - cynkowa, stalowa ocynkowana,
- e) zakazie pokrycia dachów blachą trapezową,
- f) nakaz ochrony bramy klasztornej oraz murów obronnych w systemie fortyfikacyjnym zespołu klasztornego w zakresie kształtu, gabarytów, materiału i wystroju architektonicznego,
- g) zakazie umieszczania kolektorów słonecznych na budynkach: kościoła, klasztoru i kaplicy,
- h) zakaz zabudowy i lokalizacji infrastruktury technicznej oraz zmiany ukształtowania terenu w obrębie fosi, poza uczytelnieniem profilu;

3. wskazuje się obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków (tabela nr 2); dla obiektów położonych w granicach planu wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, ustala się ochronę konserwatorską polegającą na:

- a) zakazie rozbudowy istniejących obiektów,
  - b) dopuszczeniu przebudowy, nadbudowy i remontu istniejących obiektów przy zachowaniu:
    - obrysu w rzucie, wystroju elewacji, kształtu i kątów nachylenia połaci dachowych, podziałów osiowych i detali architektonicznych,
    - wysokości zabudowy do 10 m, od poziomu terenu przy wejściu głównym do budynku do kalenicy dachu,
  - c) dopuszczeniu doświetlenia poddaszy za pomocą lukarn i okien połaciowych,
  - d) stosowaniu jednolitej stolarki okiennej w całym budynku pod względem kolorystyki, formy i podziałów,
  - e) obowiązująca kolorystyka i materiały wykończeniowe budynków:
    - kolorystyka dachów w barwach naturalnej dachówki ceramicznej, blachy cynkowej, szarości i popielu,
    - elewacje budynków w kolorach: białym, kremowym, ecru lub w naturalnych jasnych odcieniach beżu, brązu, żółci,
  - f) zakaz stosowania w elewacjach budynków okładzin z tworzyw sztucznych oraz płytek ceramicznych,
  - g) zakaz stosowania pokrycia dachu z blachy trapezowej”
- Uchwała Nr 182/XIX/07 Rady Miasta Jarosławia z dnia 24 września 2007 r. w sprawie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego obszaru „Zespołu Staromiejskiego”
- W rozdziale § 4. „1) w granicach obszaru objętego niniejszym planem miejscowym ustala się, że ochronie i zachowaniu podlegają:
- a) układ urbanistyczny i krajobrazowy Zespołu Staromiejskiego w Jarosławiu, obejmujący historycznie i ewolucyjnie wykształcone struktury funkcjonalno-przestrzenne, w różnym stopniu zachowane lub przekształcone, w szczególności:
    - cechy układu przestrzennego i zabytkowej zabudowy miasta średniowiecznego i miasta renesansowego,
    - budynki i obiekty zabytkowe,
    - dominanty historyczne,

- wnętrza architektoniczne,
- pierzeje ulic,
- historyczna siatka ulic i placów,
- przestrzenie publiczne,
- osie urbanistyczne,
- osie widokowe i perspektywy widokowe,
- założenia zieleni miejskiej;

b) zachowane proporcje i cechy historycznie ukształtowanych elementów zagospodarowania przestrzennego, stanowiące o tożsamości i specyfice Zespołu Staromiejskiego w Jarosławiu, a w szczególności:

- proporcje w ukształtowaniu charakterystycznych wnętrz urbanistycznych - ulic w obrębie Zespołu Staromiejskiego, przejść, Rynku i innych placów - wynikające z rozmiarów w planie poszczególnych ciągów i placów i wysokości otaczających ich zabytkowych budynków,
- proporcje między skalą eksponowanych zespołów budowlanych, w tym perspektywicznym ich wyrazem, a rozmiarami i skalą przedpola wglądu widokowego i wnętrza urbanistycznego w ich otoczeniu, zasięgu ciągów widokowych oraz skali i zasięgu zespołów zieleni,
- proporcje wynikające z wysokości historycznych dominant, a skalą zabudowy o wartościach kulturowych, szczególnie kształtujące panoramę Zespołu Staromiejskiego w Jarosławiu,
- zasada czytelności, ładu i harmonii w ukształtowaniu wnętrz urbanistycznych i eksponowanych ciągów elewacyjnych zespołów budowlanych,
- zasada eksponowania i szczególnego wyrazu architektonicznego budynków związanych z realizacją funkcji kulturowych (kościół) i administracji (władzy) oraz innych funkcji publicznych;

2) w ukształtowaniu obszaru Zespołu Staromiejskiego w Jarosławiu winny zostać zachowane następujące wartości kompozycji urbanistycznej, rozumiane jako cechy charakterystyczne, dla obszaru planu, elementów zagospodarowania przestrzennego:

- a) elementy i cechy układu przestrzennego miasta w zakresie rozplanowania kwartałów zabudowy, skali i charakteru zabudowy miasta renesansowego,
- b) siatka ulic z czytelnie wyodrębnionym placem Rynku,
- c) ukształtowane indywidualnie zespoły budowlane o charakterze dominant architektoniczno-przestrzennych, w szczególności:
  - budynek Ratusza wraz z Rynkiem,
  - dawne Opactwo Sióstr Benedyktynek wraz z terenami w granicach murów Opactwa,
  - Zespół Klasztorny Jezuitów wraz z kolegiatą i Zespołem Szkół Plastycznych,
  - Cerkiew wraz z dzwonnica,
- d) osie urbanistyczne:
  - w ciągu ulicy Grodzkiej z otwarciem na plac Rynku i na dawną Bramę Krakowską z pozostałością obwarowań miejskich,

- w ciągu ulicy Benedyktyńskiej z otwarciem na bramę dawnego Opactwa Sióstr Benedyktynek,
  - w ciągu ulicy Sobieskiego z otwarciem na Cerkiew i na plac Rynku wraz z Ratuszem,
  - e) dominanty architektoniczne:
    - Kościół śś. Mikołaja i Stanisława w dawnym opactwie Sióstr Benedyktynek,
    - Kolegiata pw. Bożego Ciała w Jarosławiu,
    - dawna Synagoga
    - Ratusz - siedziba Urzędu Miejskiego w Jarosławiu,
    - Kamienica Orsettich - siedziba muzeum,
    - Cerkiew grekokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego wraz z dzwonnica,
  - f) ślady obwarowań miasta: w tym murów obronnych od strony ulicy Lubelskiej, Franciszkańskiej i Podzamcze wraz z Bramami: Lwowską, Sandomierską, Krakowską oraz fos i arsenału,
  - g) mury obronne dawnego Opactwa Sióstr Benedyktynek i mury Zespołu Klasztornego Jezuitów,
  - h) panorama Zespołu Staromiejskiego Jarosławia widoczna od strony rzeki San (od wschodu),
  - i) zespół zieleni otaczający Zespół Staromiejski Jarosławia od strony wschodniej i północnej,
  - j) otwarcia widokowe na dolinę Sanu,
- 3) w granicach obszaru objętego niniejszym planem miejscowym ustala się przywrócenie zdegradowanych wartości architektonicznych i wartości kompozycji urbanistycznej, w tym odtworzenie historycznej struktury przestrzennej, w procesie rewitalizacji urbanistycznej obszaru, z różnym zakresem działań inwestycyjnych i budowlanych w poszczególnych wyznaczonych planem terenach:
- odbudowa kwartału zabudowy na terenach powstałych po wyburzeniu zabudowy zlokalizowanej przy ul. Świętojańskiej 3 poprzez budowę nowych zespołów budowlanych na terenach oznaczonych symbolem **E-MW-4**,
  - uzupełnienie pierzei zabudowy Rynku poprzez rekonstrukcję budynku na rogu ulic Spytka z Jarosławia i Opolskiej;
  - uzupełnienie kwartału historycznej zabudowy na terenie oznaczonym symbolem **K-MW-7** poprzez odtworzenie zabudowy przy ulicy Ormiańskiej,
  - uzupełnienie kwartału historycznej zabudowy na terenie oznaczonym symbolem **K-U-9** poprzez odtworzenie zabudowy przy ulicy Tatarskiej,
  - odtworzenie rzutu nieistniejącej kolegiaty z XV wieku w postaci posadzki na terenie oznaczonym symbolem **G-KPP-2**,
  - odtworzenie historycznej zabudowy oficynowej w kwartałach: **K-MW-4, K-MW-5, K-MW-6, J-MW-3, J-MW-4, J-MW-5, I-MW-5, I-MW-7, H-MW-6**,
  - utrzymanie istniejących oraz wprowadzenie (zrealizowanie) nowych założeń zieleni o funkcjach kompozycyjnych i rekreacyjnych,
  - atrakcyjne urządzenie i zagospodarowanie istniejących przestrzeni publicznych,

- zachowanie istniejących i odtworzenie nieistniejących historycznych murów poszczególnych kwartałów zabudowy, podkreślających uwarunkowany historycznie”,

W rozdziale § 6. „1) ustala się strefę "A" ścisłej ochrony konserwatorskiej, w granicach której znajduje się cały obszar objęty niniejszym planem miejscowym; 2) w granicach strefy "A" ścisłej ochrony konserwatorskiej obowiązują ustalenia zawarte w § 4;

3) wskazuje się obiekty wpisane do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zgodnie z tabelą nr 1 oraz załącznikiem rysunkowym nr 2 do niniejszej uchwały

4) (1) wskazuje się obiekty będące w ewidencji zabytków miasta Jarosławia zgodnie z tabelą nr 2 oraz załącznikiem rysunkowym nr 2 do niniejszej uchwały

6) wskazuje się stanowisko archeologiczne wpisane do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zgodnie z tabelą nr 3 oraz załącznikiem rysunkowym nr 2 do niniejszej uchwały

7) wskazuje się stanowiska archeologiczne będące w ewidencji zabytków miasta Jarosławia zgodnie z tabelą nr 4 oraz załącznikiem rysunkowym nr 2 do niniejszej uchwały

8) w granicach stanowisk archeologicznych wskazanych w tabeli nr 3 i 4 obowiązują przepisy odrębne dotyczące ochrony zabytków”,

W rozdziale § 8. „4) ustala się, że przy przebudowie lub modernizacji dróg publicznych oraz publicznych ciągów pieszo-jezdnymi i pieszych, a także placów publicznych należy:

a) wydobyć (zarysować) ślady dawnego charakterystycznego historycznego zagospodarowania Zespołu Staromiejskiego, a w szczególności:

- dawny przebieg ulic i placów (Plac Św. Michała, Plac Bożnic),
- lokalizację ważniejszych nieistniejących obiektów,

b) podkreślić historyczne trakty komunikacyjne i historyczne wejścia (bramy: Krakowska na zakończeniu ulicy Grodzkiej; Sandomierska na zakończeniu ulicy Spytka z Jarosławia i Lwowska na zakończeniu ulicy Przemyskiej) do Zespołu Staromiejskiego w Jarosławiu w kompozycji posadzek,

c) dla dróg publicznych klasy dojazdowej oraz ciągów pieszo-jezdnymi i pieszych, które obecnie posiadają nawierzchnię asfaltobetonową i betonową, ustala się w przypadku ich modernizacji wymienić na nawierzchnie kamienne”,
W rozdziale § 13, 14 i 15⁶⁹. „Dla pozostałości fortyfikacji ustala się ochronę konserwatorską polegającą na:

- zakazie zabudowy i lokalizacji infrastruktury technicznej,
- zakazie zmiany ukształtowania terenu, poza uczynieniem profilu fortyfikacji,
- zakazie zagospodarowania zielenią średnią i wysoką (krzewy, drzewa)”,

Oraz w rozdziale § 14.⁷⁰ „dla kamienicy przy ul. Lubelskiej 6, ustala się ochronę konserwatorską polegającą na zakazie:

⁶⁹ Uchwała nr 263/XXVIII/2012 z dnia 26 marca 2012 r. (Podka.2012.1039) zmieniającej nin. uchwałę z dniem 7 czerwca 2012 r.

⁷⁰ Jak wyżej.

- zmiany kształtu bryły i dachu, wysokości oraz obrysu zewnętrznego obiektu,
- zmiany elewacji zabytkowej, w tym rozplanowania układów otworów okiennych i drzwiowych oraz detali architektonicznych,
- zmiany materiałów wykończeniowych elewacji obiektu,
- stosowania w elewacjach budynków okładzin z tworzyw sztucznych,
- stosowania pokrycia dachu z blachy trapezowej,
- instalowania urządzeń wyposażenia technicznego budynków, w szczególności anten satelitarnych i klimatyzatorów na elewacjach i połaciach dachów budynku widocznych z ulic, placów oraz ciągów pieszych”,

W rozdziale § 15⁷¹. „m) dla kamienicy przy ul. Świętojańskiej 3, ustala się ochronę konserwatorską polegającą na zakazie:

- zmiany kształtu bryły i dachu, wysokości oraz obrysu zewnętrznego obiektu,
- zmiany elewacji zabytkowej, w tym rozplanowania układów otworów okiennych i drzwiowych oraz detali architektonicznych,
- zmiany materiałów wykończeniowych elewacji obiektu,
- stosowania w elewacjach budynków okładzin z tworzyw sztucznych,
- stosowania pokrycia dachu z blachy trapezowej,
- instalowania urządzeń wyposażenia technicznego budynków, w szczególności anten satelitarnych i klimatyzatorów na elewacjach i połaciach dachów budynku widocznych z ulic, placów oraz ciągów pieszych”,

W rozdziale § 18⁷². „m) dla kamienicy z oficyną przy ul. Św. Mikołaja 3, ustala się ochronę konserwatorską polegającą na zakazie:

- zmiany kształtu bryły i dachu, wysokości oraz obrysu zewnętrznego obiektu,
- zmiany elewacji zabytkowej, w tym rozplanowania układów otworów okiennych i drzwiowych oraz detali architektonicznych,
- zmiany materiałów wykończeniowych elewacji obiektu,
- stosowania w elewacjach budynków okładzin z tworzyw sztucznych,
- stosowania pokrycia dachu z blachy trapezowej,
- instalowania urządzeń wyposażenia technicznego budynków, w szczególności anten satelitarnych i klimatyzatorów na elewacjach i połaciach dachów budynku widocznych z ulic, placów oraz ciągów pieszych”,

Oraz: „n) dla kamienicy przy ul. Węgierskiej 3, ustala się ochronę konserwatorską polegającą na zakazie:

- zmiany kształtu bryły i dachu, wysokości oraz obrysu zewnętrznego obiektu,
- zmiany elewacji zabytkowej, w tym rozplanowania układów otworów okiennych i drzwiowych oraz detali architektonicznych,
- zmiany materiałów wykończeniowych elewacji obiektu,
- stosowania w elewacjach budynków okładzin z tworzyw sztucznych,
- stosowania pokrycia dachu z blachy trapezowej,
- instalowania urządzeń wyposażenia technicznego budynków, w szczególności anten satelitarnych i klimatyzatorów na elewacjach i połaciach dachów budynku widocznych z ulic, placów oraz ciągów pieszych”,

---

⁷¹ Jak wyżej.

⁷² Jak wyżej.

W rozdziale § 19⁷³. „n) dla kamienicy przy ul. Franciszkańskiej 8, ustala się ochronę konserwatorską polegającą na zakazie:

- zmiany kształtu bryły i dachu, wysokości oraz obrysu zewnętrznego obiektu,
- zmiany elewacji zabytkowej, w tym rozplanowania układów otworów okiennych i drzwiowych oraz detali architektonicznych,
- zmiany materiałów wykończeniowych elewacji obiektu,
- stosowania w elewacjach budynków okładzin z tworzyw sztucznych,
- stosowania pokrycia dachu z blachy trapezowej,
- instalowania urządzeń wyposażenia technicznego budynków, w szczególności anten satelitarnych i klimatyzatorów na elewacjach i połaciach dachów budynku widocznych z ulic, placów oraz ciągów pieszych”,

Oraz: „b) dla budynku gospodarczego od strony ulicy kamienicy na ul. Mickiewicza 11, ustala się ochronę konserwatorską polegającą na zakazie:

- zmiany kształtu bryły i dachu, wysokości oraz obrysu zewnętrznego obiektu, wysokości, kształtu dachu,
- zmiany elewacji zabytkowej, w tym rozplanowania układów otworów okiennych i drzwiowych oraz detali architektonicznych,
- zmiany materiałów wykończeniowych elewacji budynku,
- stosowania pokrycia dachu z blachy trapezowej”,

W rozdziale § 20⁷⁴. „r) dla kamienicy przy ul. Trybunalskiej 1, ustala się ochronę konserwatorską polegającą na zakazie:

- zmiany kształtu bryły i dachu, wysokości oraz obrysu zewnętrznego obiektu,
- zmiany elewacji zabytkowej, w tym rozplanowania układów otworów okiennych i drzwiowych oraz detali architektonicznych,
- zmiany materiałów wykończeniowych elewacji obiektu,
- stosowania w elewacjach budynków okładzin z tworzyw sztucznych,
- stosowania pokrycia dachu z blachy trapezowej,
- instalowania urządzeń wyposażenia technicznego budynków, w szczególności anten satelitarnych i klimatyzatorów na elewacjach i połaciach dachów budynku widocznych z ulic, placów oraz ciągów pieszych”,

Oraz: „r) dla kamienicy przy ul. Sobieskiego 20 i Przemyskiej 2 oraz oficyny przy ul. Sobieskiego 8 i 8b, ustala się ochronę konserwatorską polegającą na zakazie:

- zmiany kształtu bryły i dachu, wysokości oraz obrysu zewnętrznego obiektu,
- zmiany elewacji zabytkowej, w tym rozplanowania układów otworów okiennych i drzwiowych oraz detali architektonicznych,
- zmiany materiałów wykończeniowych elewacji obiektu,
- stosowania w elewacjach budynków okładzin z tworzyw sztucznych,
- stosowania pokrycia dachu z blachy trapezowej,
- instalowania urządzeń wyposażenia technicznego budynków, w szczególności anten satelitarnych i klimatyzatorów na elewacjach i połaciach dachów budynku widocznych z ulic, placów oraz ciągów pieszych”,

---

⁷³ Jak wyżej.

⁷⁴ Jak wyżej.

Oraz: j) dla muru ogrodzeniowego, przy ul. Rynek 4, ustala się ochronę konserwatorską polegającą na zakazie:

- zmiany kształtu bryły, wysokości oraz obrysu zewnętrznego obiektu,
- zmiany materiałów wykończeniowych i kolorystyki elewacji obiektu,
- zmiany dekoracyjnych elementów ślusarsko-kowalskich”,

W rozdziale § 21⁷⁵. „r) dla kamienicy przy ul. Tatarskiej 4a, ustala się ochronę konserwatorską polegającą na zakazie:

- zmiany kształtu bryły i dachu, wysokości oraz obrysu zewnętrznego obiektu,
- zmiany elewacji zabytkowej, w tym rozplanowania układów otworów okiennych i drzwiowych oraz detali architektonicznych,
- zmiany materiałów wykończeniowych elewacji obiektu,
- stosowania w elewacjach budynków okładzin z tworzyw sztucznych,
- stosowania pokrycia dachu z blachy trapezowej,
- instalowania urządzeń wyposażenia technicznego budynków, w szczególności anten satelitarnych i klimatyzatorów na elewacjach i połaciach dachów budynku widocznych z ulic, placów oraz ciągów pieszych”,

Oraz: p) dla muru granicznego - ściany dawnej oficyny przy ul. Sobieskiego 11, ustala się ochronę konserwatorską polegającą na zakazie:

- zmiany kształtu bryły, wysokości oraz obrysu zewnętrznego obiektu,
- zmiany materiałów wykończeniowych i kolorystyki elewacji obiektu”,

W rozdziale § 22⁷⁶. „r) dla dwóch oficyn przy ul. Przemyskiej 7,VI ustala się ochronę konserwatorską polegającą na zakazie:

- zmiany kształtu bryły i dachu, wysokości oraz obrysu zewnętrznego obiektu,
- zmiany elewacji zabytkowej, w tym rozplanowania układów otworów okiennych i drzwiowych oraz detali architektonicznych,
- zmiany materiałów wykończeniowych elewacji obiektu,
- stosowania w elewacjach budynków okładzin z tworzyw sztucznych,
- stosowania pokrycia dachu z blachy trapezowej,
- instalowania urządzeń wyposażenia technicznego budynków, w szczególności anten satelitarnych i klimatyzatorów na elewacjach i połaciach dachów budynku widocznych z ulic, placów oraz ciągów pieszych”,

- Uchwała Nr 23/VI/2015 Rady Miasta Jarosławia z dnia 26 lutego 2015 r. w sprawie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Nr 4/10 na części Parku Kulturowego Zespołu Staromiejskiego w Jarosławiu

W rozdziale § 7. „1. wskazuje się obiekty zabytkowe wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Podkarpackiego - tabela nr 1; dla obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Podkarpackiego ustala się ochronę konserwatorską:

- a) należy zachować wszystkie budynki istniejące w dniu uchwalenia planu,
- b) obowiązuje zachowanie kształtu brył budynków, w tym w szczególności ich obrysów zewnętrznych, wysokości, kształtu dachów,

⁷⁵ Jak wyżej.

⁷⁶ Jak wyżej.

- c) obowiązuje zachowanie rozplanowania elewacji budynków, w tym zachowanie usytuowania głównych wejść do budynku oraz układu otworów okiennych i drzwiowych, ważniejszych podziałów architektonicznych elewacji oraz takich elementów jak balkony, gzymsy i wykusze,
  - d) obowiązuje zachowanie materiałów wykończeniowych i kolorystyki elewacji budynków,
  - e) wykorzystanie do pokryć dachowych materiałów takich jak: dachówka ceramiczna w kolorze naturalnym, blacha miedziana lub cynkowa, tytanowo cynkowa, stal ocynkowana; wskazuje się obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków miasta Jarosławia - tabela 2; dla obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków ustala się ochronę konserwatorską:
    - a) obowiązuje zachowanie kształtu brył budynków, w tym w szczególności ich obrysów zewnętrznych, wysokości, kształtu dachów,
    - b) dopuszcza się doświetlenia poddaszy za pomocą lukarn i okien połaciowych,
    - c) stosowanie jednolitej stolarki okiennej w całym budynku pod względem kolorystyki, formy i podziałów,
    - d) elewacje budynków w kolorach: białym, kremowym, écru, lub w naturalnych odcieniach beżu, brązu złotci,
    - e) zakaz stosowania w elewacjach budynków okładzin z tworzyw sztucznych oraz płytek ceramicznych,
    - f) zakaz stosowania pokrycia dachu z blachy trapezowej,
    - g) wykorzystanie do pokryć dachowych materiałów takich jak: dachówka ceramiczna w kolorze naturalnym, blacha miedziana lub cynkowa, tytanowo cynkowa, stal ocynkowana; wskazuje się stanowiska archeologiczne wpisane do ewidencji zabytków archeologicznych na podstawie AZP - tabela 3; zakaz przekształcania bądź użytkowania stanowisk w sposób, który mógłby spowodować degradację ich wartości naukowych i kulturowych”.
- Uchwała Nr 212/XVI/2019 Rady Miasta Jarosławia z dnia 25 listopada 2019 r. w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Nr 1/15 obszaru w rejonie ul. Hetmana Jana Karola Chodkiewicza w Jarosławiu
W rozdziale § 4. w punkcie 2 „Ustala się zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu oraz zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków” w podpunkcie 6 „ustala się ochronę stanowisk archeologicznych nr 152/AZP104-83/27 i nr 155/AZP104-83/40, w których działania inwestycyjne, w tym prace ziemne, należy prowadzić zgodnie z obowiązującymi przepisami, odrębnymi z zakresu ochrony zabytków”.

5.2 Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Miasta Jarosław

Zgodnie z zaleceniami NID rozdział obejmuje zwięzłą charakterystykę dziedzictwa kulturowego na tle zarysu historii gminy. Nie jest to monografia historyczna ani opracowanie etnograficzne.

5.2.1 Zarys historii rozwoju przestrzennego miasta

Pierwsza wzmianka o Jarosławiu pochodzi z 1152 r., choć gród istniał prawdopodobnie już wcześniej, ponieważ w Kronice Ruskiej jest mowa właśnie o walkach o gród jarosławski. W XV w. Jarosław był często napady przez nieprzyjaciół. W 1807 r. zburzono ostatnich świadków wielkiego dobrobytu wcześniejszych wieków Jarosławia - średniowieczną farę i dwie inne świątynie.

Ważne informacje o Jarosławiu zawarte są w późniejszych niż 1323 r. źródłach, które wnoszą, że właśnie na ten rok osada targowa nad Sanem zyskała miejskie prawa lokalizacyjne. Udokumentowana lokacja na prawie magdeburskim pochodzi zaś z 1375 r. Jak dokumenty z XIV wieku Jarosław musiał mieć znaczącą rolę w okolicy, ponieważ pisano wtedy nawet o „ziemi jarosławskiej”. Własność polską ostatecznie Jarosław stał się po 1340 r. Kolejne lata w stabilnych już granicach państwa Kazimierza Wielkiego wniosły stabilizację właśnie polityczną, ale przede wszystkim gospodarczą. Rozpoczęto m.in. zakładanie nowych osad. Od 1387 r. Jarosław stał się własnością Jana z Tarnowa.

W Jarosławiu tego okresu istniały dwa zamki, jeden wzniesiony po 1411 r., gdzie zamieszkiwali właściciele miasta, a drugi to być może zamek Opolczyka. Opolczyk jednakże zrezygnował z tych ziem w 1378 r., a ziemie te aż po Ruś Czerwoną stały się własnością dynastii andegaweńskiej. W 1387 r. do Jarosławia zawitała królowa Jadwiga, potwierdzając wcześniejsze umowy.

Jeszcze w początkach XVI wieku najeżdżano na Jarosław. W związku z tym w 1513 r. wzniesiono zamek dla obrony miasta i jej mieszkańców. Niestety, nie oszczędzano wciąż tego miasta i jeszcze w 1625 r. kolejny najazd tatarski doprowadził do ogromnego pożaru.

Po licznych perturbacjach zaczęły upadać jarmarki, z jakich do tej pory słynął Jarosław i nawet przywilej Augusta III z 1746 r. o ustanowieniu siedmiu jarmarków w ciągu roku niewiele pomógł. W latach 1811-1812 tereny te nawiedziła klęska nieurodzaju i głodu, powodując kolejne zubożenie społeczeństwa. Na szczęście Adam książę Czartoryski nakazał na poratowanie ludu kupić ogromne ilości zboża i rozdawać potrzebującym. W poszczególnych folwarkach urządzano kuchnie rozdając darmowe posiłki. W okresie przed połową XIX wieku w Jarosławiu wciąż zajmowano się zarabkowaniem lub handlem płótnem, przędzą, zbożem i woskiem. Z większej światłości miasta pozostały jedynie urząd powiatowy, magistrat, probostwo, dwa klasztory, poczta i szkoły.

W drugiej połowie XIX wieku nastroje w Galicji zaczęły się zmieniać i w ramach tego zaczęto budowę twierdzy Przemyśl, co też miało wpływ na Jarosław, w którym od 1878 r. powiększał się garnizon. W 1880 r. w Jarosławiu mieszkało 12 tys. ludności, ale aż 33 % to wojskowi.

W tym samym dziesięcioleciu umocniono centrum miasta otaczając go pierścieniem obiektów wojskowych. Oprócz zajętych wcześniej klasztorów jezuitów i benedyktynek powstały koszary przy ówczesnych ulicach Krakowskiej i Kościuszki oraz Poniatowskiego i przedmieściu Głębockim. Na szczęście nie tylko wojskowością stało wtedy miasto, o czym świadczy najlepiej działalność burmistrza Dietziusa. Ufundował m.in. dom sierot i rozwinął polskie szkolnictwo. Od momentu powstania linii kolejowej łączącej Przemyśl z Krakowem, Jarosław zyskał nowe możliwości, a ulica Słowackiego, prowadząca z dworca ku centrum stała się drogą główną między nimi. Niestety, podczas II wojny światowej w znacznym stopniu uszkodzono sam dworzec, ale też koszary i elektrownie.

Także w trakcie dwudziestolecia międzywojennego ta strefa życia publicznego miała się dobrze, czego przykładem może być powołane w 1934 r. Stowarzyszenie Miłośników Jarosławia. W przeciągu trzech lat udało się Stowarzyszeniu m.in. przeprowadzić konserwację i częściową rekonstrukcję zespołu klasztoru Benedyktynek. Stowarzyszenie działa do dziś, z jedynie dwoma przerwami na okres okupacji hitlerowskiej oraz lata 1949-1958. Licznie działająca i wspierająca rozwój miasta społeczność żydowska praktycznie została zlikwidowana - wypędzono ich na tereny zajmowane przez Rosjan, albo zginęli w Bełżcu. Wojska niemieckie podczas wycofywania się z miasta kolejny raz doprowadziły do likwidacji budynków Jarosławia - obiektów kulturalnych, wojskowych, administracyjnych oraz mieszkalnych.

Większość zabytków nieruchomości Jarosławia skupia się wokół Rynku i przyległych mu uliczek, tworząc dobrze widoczny układ miasta średniowiecznego. To właśnie jest najstarsza część miasta. Zabytkowe kamienice znajdują się głównie przy ulicach Sobieskiego, Opolskiej, Ostrojskich oraz Grodzkiej. Pod nimi znajdują się piwnice kojarzone z okresem największej świetności miasta jako ośrodka jarmarcznego. Co ciekawe, piwnice te nie mają tych samych poziomów i nie znajdują się idealnie pod określonymi kamienicami, co świadczy o tym, że nie przestrzegano kiedyś tych granic. Piwnice te są wydrążone w lessie, którego głębokość sięga 30 metrów, aż do żwirów związanych z działalnością Sanu. Niestety ta ogromna sieć piwnic była także powodem licznych katastrof budowlanych na starówce.

Jeśli chodzi o edukację, dużym wyróżnieniem dla miasta jest powstanie w 1998 r. Wyższej Szkoły Zawodowej. To dzięki niej dawne budynki m.in. koszarów przy ul. Czackiego zostały na nowo zaadaptowane. W najnowszej historii miasto zyskuje w tym temacie także dzięki przyszkolnym halom sportowym lub miejskiemu basenowi. Odnowione są także kościół i klasztor benedyktynek (ma także powstać przedszkole prowadzone przez siostry zakonne), starostwo, gmachy szkolne oraz inne budynki użyteczności publicznej.

5.2.2 Krajobraz kulturowy

W rozumieniu ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r., poz. 954). „Krajobraz kulturowy to przestrzeń, historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze”.

Jarosław to miejscowość położona w południowo-wschodniej części Polski, w województwie podkarpackim, w powiecie jarosławskim, który znajduje się na pograniczu Doliny Dolnego Sanu oraz Podgórze Rzeszowskiego. Miasto leży na południe od autostrady A4 prowadzącej z Jędrzejowic ku (Korczonej) Krakowcowi, natomiast od północy i przez centrum biegnie alternatywna droga krajowa 94. Położenie na głównej trasie przelotowej pomiędzy wschodnią granicą państwa, a miastami położonymi na zachód od Jarosławia sprzyja rozwojowi gospodarczemu miasta. Usytuowane jest w dorzeczu rzeki San. Ukształtowanie terenu miasta jest bardzo zróżnicowane, z przewagą terenów pagórkowatych. Miasto sąsiaduje w całości z gminą Jarosław. W latach 1975-1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa przemyskiego. Obszar miasta posiadał 34,61 km² (stan na 2002 r.), na którym zamieszkiwało 39 146 mieszkańców (stan na dzień 31.12.2010 r.). Gminę miejską Jarosław zamieszkiwało (2010 r.) 53,35% kobiet i 46,65% mężczyzn.

Jarosław i okoliczne wsie to atrakcyjne tereny przyrodnicze Doliny Dolnego Sanu oraz Podgórze Rzeszowskiego, gdzie istnieją doskonałe warunki do uprawiania turystyki pieszej. W okolicy występują liczne zespoły pałacowo-parkowe, które warto obejrzeć. W samym mieście znajduje się wiele cennych zabytków architektury, pamiątek przeszłości oraz pomników, a w zlokalizowanym niedaleko nadleśnictwie rezerwat przyrody.

Ukształtowanie terenu miasta jest bardzo zróżnicowane. Dominują tereny pagórkowate, ale liczne są także rozległe doliny. Krajobraz północnej części miasta

bogaty jest w duże skupiska rolne i liczne pola uprawne. Przez obszar miasta prowadzą szlaki rowerowe, piesze, podkarpacki szlak winnic oraz Podziemna Trasa Turystyczna. Zachowane w mieście piwnice pod kamienicami na starówce stwarzają dogodne warunki do ciekawego zwiedzania miasta od „dołu”. Położenie miasta w niewielkiej odległości od Rzeszowa, Przemyśla czy Przeworska, stwarza możliwości korzystania z ciekawych muzeów oraz cennych zabytków architektonicznych.

Ziemia jarosławska na południu i północ pokryta jest lasami. Obfitują one w wiele gatunków flory i fauny. Są one schronieniem dla zwierząt, gdzie indziej rzadkich lub zupełnie wytępionych. Na terenie Doliny Dolnego Sanu skupiły się przykładowe wydmy śródlądowe, murawy napiaskowe, łąki trzęślicowe, selernicowe, torfowiska przejściowe, łągi i inne typy siedlisk flory i fauny.

Na terenie miasta spotykamy bardzo zróżnicowane gleby. Najwięcej jest gleb czarnoziemnych, oraz kwaśnych, a w rejonie Sanu występują mady oraz lessy.

W Jarosławiu przy rzece San toczyło się życie praktycznie od powstania tutaj osady, o czym może świadczyć fakt, że w herbie miasta znajduje się przedstawienie rzeki jako splawnej i którą towary docierały aż do Gdańska. Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę ludności miasta są ujęcia wód powierzchniowych, ale jeśli chodzi o początki „transportu” wody to należy wspomnieć, że już w XVII wieku istniał system wodociągów oparty na sosnowych rurach, które doprowadzały wodę z Widnej Góry do miasta.

Ziemia jarosławska ma swój specyficzny i indywidualny charakter, ukształtowany przez środowisko przyrodnicze oraz bogate dziedzictwo kulturowe. Jest ona postrzegana głównie jako kraina rolnicza i rejon o atrakcyjnych walorach rekreacyjno - turystycznych. Zasoby przyrodnicze i krajobrazowe, duże zróżnicowanie fizjograficzne, geologiczne, duży procent pól, bogactwo flory i fauny występujące na terenie otaczającym miasto stanowią olbrzymi potencjał do rozwoju turystyki i agroturystyki.

5.2.3. Obiekty zabytkowe nieruchome na terenie miasta

5.2.3.1 Obiekty znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków

Ewidencja obejmuje zabytki znajdujące się na terenie miasta Jarosławia. Zawiera obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa podkarpackiego oraz obiekty

znajdujące się na kartach adresowych GEZ (nie figurujące w rejestrze). Osobno potraktowano stanowiska archeologiczne z terenu miasta oraz ruchome zabytki. Ewidencja ta jest podstawą do sporządzenia *Gminnego programu opieki nad zabytkami dla Miasta Jarosławia*.

Zabytki zawarte w Gminnej Ewidencji Zabytków miasta Jarosławia (łącznie liczba 596 zabytki) to przede wszystkim:

- założenia sakralne (6 obiektów) w tym fortyfikacje i półbaszty
- cmentarze (13 obiektów), w tym 6 cmentarzy, 3 parki miejskie, 1 kaplica cmentarna, 1 ogrodzenie z bramą, 1 dom grabarza i 1 budynek administracyjny
- kapliczki, pomniki, figury (14 obiektów) datowanych od XVII/XVIII wieku (kapliczka tzw. Znak Tatarski) do 1 ćw. XX w.
- budynki użyteczności publicznej (17 obiektów) w tym Ratusz i budynek starostwa
- szkoły (13 obiektów) datowanych od XVI/ XVII w, rozb., XIX w (budynek pojezuicki) do 1 ćw. XX w. (szkoła przy ul. Jana Pawła II)
- oraz hotele, budynki pokoszarowe, pozostałości fortyfikacji, domy oraz zabytki nieruchome

**GINNA EWIDENCJA ZABYTEKÓW MIASTA
JAROSŁAWIA**

(spis zabytków w następującym porządku: układ urbanistyczny, obiekty skaralne, budynki użyteczności publicznej, w tym szkoły i hotele, budynki pokoszarowe, pozostałości fortifikacji, cmentarze, parki, kapliczki, domy i pozostałe obiekty alfabetycznie wg ulic)

Lp.	obiekt	ulica	nr	lokalizacja	datowanie	materiał	nr rej. zabytków województwa podkarpackiego (d. przemyskiego) - do 1998 r.	nr rej. zabytków województwa podkarpackiego - od 1999 r.
1	DZIELNICA STAROMIEJSKA - układ urbanistyczny starego miasta	Granica dzielnicy przebiega wzdłuż ulic: Lubelska, Brama Pełkińska, Podzamcze, Tarnowskiego (d. Fredry) i Pl. Mickiewicza.			XIV, XVI, XVII w.	nie dotyczy	A-8/36 z 12.09.1949	A-294 z 25.11.2008
SAKRALNE								
ZESPÓŁ KLASZTORNY JEZUITÓW								
2	KOŚCIÓŁ, ob. par. pw. Bożego Ciała (z d. zespołu klasztornego jezuitów)	pl. ks. Piotra Skargi	3A	4-2318/2	1586 - 1594, 1616 - 1628, XIX w.	ceglane	A-2/23 z 13.12.1948	A-267 z 22.10.2008
3	KLASZTOR (skrzydło zach.) w d. zespole klasztornym jezuitów – ob. plebania	pl. ks. Piotra Skargi	3	4-2318/2	1580 - 1599, XVII w., XX w.	ceglane	A-2/23 z 13.12.1948	A-267 z 22.10.2008
4	WIEŻA ZEGAROWA w d. zespole klasztornym jezuitów	pl. ks. Piotra Skargi	3	4-2318/2	1611, 1 ćw. XX w.	ceglane	A-2/23 z 13.12.1948	A-267 z 22.10.2008 r.

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

5	OGRODZENIE, SCHODY Z POSAGAMI w d. zespół klasztorny jezuitów; POSĄGI ŚWIĘTYCH	pl. ks. Piotra Skargi	3A	4-2318/2	1730 - 1737, przebud. 1867	ceglane kamienne	A-2/23 z 13.12.1948	A-267 z 22.10.2008 (ogrodzenie i schody); B-255 z 01.02.2008 (posągi)
6	WIKARÓWKA, ob. świetlica środowiskowa i biblioteka parafialna	pl. ks. Piotra Skargi	2	4-2318/3	pocz. XX w.	ceglane		
7	MURY OBRONNE I OPOROWE w d. zespół klasztorny jezuitów	pl. Ks. Piotra Skargi, ul. Farna, Panienska, Podzamcze		4-2081/2, 4-2282/1	XVII, XVIII, XIX, XX w.	ceglane	A-1310 z 25.02.2015	
ZESPÓŁ KLASZTORNY BENEDYKTYNEK		ul. Benedyktynska	5					
8	KOŚCIÓŁ P.W. ŚŚ. MIKOŁAJA I STANISŁAWA w zespole klasztornym ss. benedyktynek	ul. Benedyktynska	5a	4-2123	1615-1624	ceglane	A-7/35 z 01.08.1949	A-293 z 19.11.2008
9	KLASZTOR w zespole klasztornym ss. benedyktynek	ul. Benedyktynska	5a	4-2123	1635-1656	ceglane	A-7/35 z 01.08.1949	A-293 z 19.11.2008
10	BASZTA BRAMNA w zespole klasztornym ss. benedyktynek	ul. Benedyktynska	5	4-2123	1615-1635	ceglane	A-7/35 z 01.08.1949	A-293 z 19.11.2008
11	BUDYNEK PRZYBRAMNY na terenie d. opactwa pp. Benedyktynek	ul. Benedyktynska	5	4-2123	p. XIX w.	ceglane		A-490 z 17.02.2011

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

12	DAWNY BUDYNEK TZW. REZYDENCJI KAPELANÓW I DOM TZW. GOŚCINNY LUB DEWOTEK	ul. Benedyktynska	5b	4-2123	XVII / XVIII / 1883-1884, przebud. w l. 50. XX w. (Rezydencja kapelanów); pocz. XVIII / 1883-1884 (Dom gościnny)	ceglane		A-366 z 06.08.2009
13	BUDYNEK KLASZTORNY (d. internat dla młodzieży) na terenie d. opactwa pp. benedyktynek	ul. Benedyktynska	5c	4-2123	1949-1952	ceglane		A-490 z 17.02.2011
14	STUDNIA w zespole klasztornym ss. benedyktynek	ul. Benedyktynska		4-2123	pocz. XX w.	ceglane		A-1474 z 25.07.2017
15	BASZTA 1 (pd.-zach.) w zespole klasztornym ss. benedyktynek	ul. Benedyktynska (ul. Klasztorna)		4-2123	1615-1635	ceglane	A-7/35 z 01.08.1949	A-293 z 19.11.2008
16	BASZTA 2 (pd.) w zespole klasztornym benedyktynek	ul. Benedyktynska (ul. Panieńska)		4-2123	1615-1635	ceglane	A-7/35 z 01.08.1949	A-293 z 19.11.2008
17	BASZTA 3 (pd.-wsch.) w zespole klasztornym benedyktynek	ul. Benedyktynska (ul. Podgórze)		4-2123	1615-1635	ceglane	A-7/35 z 01.08.1949	A-293 z 19.11.2008
18	BASZTA 4 (wsch.) w zespole klasztornym benedyktynek	ul. Benedyktynska (ul. Podgórze)		4-2123	1615-1635	ceglane	A-7/35 z 01.08.1949	A-293 z 19.11.2008
19	BASZTA 5 (pn.-wsch.) w zespole klasztornym benedyktynek	ul. Benedyktynska		4-2123	1615-1635	ceglane	A-7/35 z 01.08.1949	A-293 z 19.11.2008

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

20	PÓLBASZTA 6 (pn.) w zespole klasztornym benedyktynek	ul. Benedyktyńska		4-2123	1615-1635	ceglane	A-7/35 z 01.08.1949	A-293 z 19.11.2008
21	BASZTA 7 (pn.-zach) w zespole klasztornym benedyktynek	ul. Benedyktyńska		4-2123	1615-1635	ceglane	A-7/35 z 01.08.1949	A-293 z 19.11.2008
22	PÓLBASZTA 8 (zach.) w zespole klasztornym benedyktynek	ul. Benedyktyńska		4-2123	1615-1635	ceglane	A-7/35 z 01.08.1949	A-293 z 19.11.2008
23	MUR OBRONNY w zespole klasztornym ss. Benedyktynek	ul. Benedyktyńska		4-2123	1615-1635, 1657 i 1728	cegła	A-7/35 z 01.08.1949	A-293 z 19.11.2008
24	MUR OPOROWY przy d. opactwie ss. benedyktynek	ul. Panienska i Podgórze		4-2122/4	2 ćw. XVIII w.	cegła, kamień		A-1166 z 01.07.2013
ZESPÓŁ KLASZTORNY DOMINIKANÓW		ul. Dominikańska	25					
25	KOŚCIÓŁ P.W. MB Bolesnej w zespole klasztornym dominikanów	ul. Dominikańska	25	5-868	1685-1713	ceglane	A-1/19 z 24.11.1948	A-250 z 17.10.2008
26	KLASZTOR w zespole klasztornym dominikanów	ul. Dominikańska	25	5-868	1635-1636	ceglane	A-1/19 z 24.11.1948	A-250 z 17.10.2008
27	BRAMA WJAZDOWA w zespole klasztornym dominikanów	ul. Dominikańska		5-868	1755	ceglane		A-569 z 10.05.2011
28	KAPLICA nad "cudownym źródłem" w zespole klasztornym dominikanów	ul. Dominikańska		5-867	1752	ceglane		A-569 z 10.05.2011

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

29	BASTEJA w zespole klasztornym dominikańskim	ul. Dominikańska		5-869	XVI w. (?)	cegłane		A-569 z 10.05.2011
30	FORTYFIKACJE w zespole klasztornym dominikańskim (mury wraz z fosą i ogrodzenie klasztoru)	ul. Dominikańska		5-868 - kościół + klasztor; 5-866 - fosa; 5-869 - ogrodzenie; 5-867 - kaplica	koniec XVII w. (?)	murowane / ziemne		A-569 z 10.05.2011
ZESPÓŁ KLASZTORNY REFORMATÓW								
31	KOŚCIÓŁ PW. TRÓJCY ŚWIĘTEJ w zespole klasztornym oo. reformatów	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	16	(d. Świerczewskiego) 4-1709	1700-1716	cegłane	A-9/42 z 28.02.1951	A-295 z 25.11.2008
32	KLASZTOR w zespole klasztornym oo. reformatów	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	16	4-1709	ok. 1710-1716	cegłane	A-9/42 z 28.02.1951	A-295 z 25.11.2008
33	OGRODZENIE Z BRAMĄ I STACJAMI MĘKI PAŃSKIEJ w zespole klasztornym oo. reformatów	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	16	4-1709	pocz. XVIII w., 1831	cegłane	A-9/42 z 28.02.1951	A-295 z 25.11.2008
34	LAMUS w zespole klasztornym oo. reformatów	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	16	4-1709	XVIII w.	cegłane		A-295 z 25.11.2008
35	STUDNIA w zespole klasztornym oo. reformatów	ul. Jana Pawła II	16	4-1709	1736	cegłane		
ZESPÓŁ KLASZTORNY SS. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA NMP								
		ul. Głęboka						

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

36	KLASZTOR w zespole klasztornym ss. niepokalanek	ul. Głęboka	1	4-3142/2	1874-1876	ceglane	A-93 z 20.03.1986 i z 25.01.1999
37	KAPLICA w zespole klasztornym ss. niepokalanek	ul. Głęboka	1	4-3142/2	1874-1876	ceglane	A-93 z 20.03.1986 i z 25.01.1999
38	KAPLICA GROBOWA	ul. Głęboka	1	4-3142/2	k. XIX w.	ceglane	A-93 z 20.03.1986 i z 25.01.1999
39	KAPELANIA	ul. Głęboka	1A	4-3142/3	k. XIX w.	ceglane	A-93 z 20.03.1986 i z 25.01.1999
40	OGRODZENIE Z BRAMĄ w zespole klasztornym ss. niepokalanek	ul. Głęboka	1	4-3142/2	XVII w., k. XIX w.	ceglane	A-93 z 20.03.1986 i z 25.01.1999
41	PARK w zespole klasztornym ss. niepokalanek	ul. Głęboka	1	4-3142/2	k. XIX w., XX w.	nie dotyczy	A-93 z 20.03.1986 i z 25.01.1999
42	KUCHNIA w zespole klasztornym ss. niepokalanek	ul. Głęboka	1	4-3142/2	XVII w.(?), XX w.	ceglane	A-93 z 20.03.1986 i z 25.01.1999
43	WOZOWNIA w zespole klasztornym ss. niepokalanek	ul. Głęboka	1	4-3142/2	k. XIX w.	ceglane	A-93 z 20.03.1986 i z 25.01.1999
44	FORTYFIKACJE w zespole klasztornym ss. niepokalanek	ul. Głęboka	1	4-3142/2, 4-3142/1	1674-1689 lub k. XIX w.	ziemne	
45	KOŚCIÓŁ SZPITALNY, od 1797 ewangelicko- augsburski, ob. rzym.-kat. fil. p.w. Św. Ducha	ul. Grunwaldzka	10	4-2017 (działka przy wejściu 4-2016/1)	1669-1690	ceglane	A-10/43 z 22.02.1951 A-296 z 25.11.2008
ZESPÓŁ CERKWI GR.-KAT. PW. PRZEMIENIENIA PANSKIEGO		ul. Cerkiewna	1				

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

46	CERKIEW w zespole d. cerkwi gr.-kat. par. pw. Przemienienia Pańskiego	ul. Cerkiewna	1	4-2480	1724-1746	mieszane	A-11/44 z 22.02.1951	A-297 z 26.11.2008	
47	DZWONNICA w zespole d. cerkwi gr.-kat. par. pw. Przemienienia Pańskiego	ul. Cerkiewna	1	4-2480	XIX w.	ceglane	A-11/44 z 22.02.1951	A-297 z 26.11.2008	
48	POZOSTAŁOŚCI CERKWI GR.-KAT. FILIALNEJ. P.W. ZAŚNIĘCIA NMP (prezbiterium)	ul. Czesławy Puzon ps. Baśka		4-1984/4	XVIII w.	ceglane	45-Z-N z 22.02.1951 12/45 z 22.02.1951		
49	BOŻNICA, ob. Zespół Szkół Plastycznych w Jarosławiu	ul. Opolska	12	4-2385	1810-1811	ceglane	A-890 z 29.10.1998		
50	BOŻNICA, TZW. MAŁA	ul Ordynacka	5	4-2386/2, 4-2386/4	XIX / XX w.	ceglane	A-597 z 16.03.1993		
51	PLEBANIA I KAPLICA	ul. 3 Maja	12	5-2455/4	1 ćw. XX w.	ceglane		A-1328 z 12.05.2015	
52	KAPLICA, ob. kościół pw. św. Teresy od Dzieciątka Jezus	ul. Dolnoleżąjska	63	4-311	1929-1930	ceglane			
BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ									
53	RATUSZ	Rynek	1	4-2355	ok. 1430-1470, pocz. XVII w., 1906	mieszane	A-211 z 17.09.1969		
54	DOM WÓJTA, ob. budynek handlowo-usługowy	ul. Opolska	10	4-2386/3	XVII, XIX w.	ceglane	A-278 z 02.06.1960		

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

55	BUDYNEK STAROSTWA, ob. Starostwo Powiatowe	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	17	5-1052/3	1902	cegłane	A-893 z 29.10.1998	
56	SAD	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	11	5-1063/1	XIX / XX w.	cegłane		
57	SAD POWIATOWY, ob. dom mieszkalny	ul. 3 Maja	6	5-2418/2	XIX / XX w.	cegłane	A-462 z 23.09.1994	A-1294 z 28.11.2014
58	BUDYNEK URZĘDU SKARBOWEGO CK, ob. Zespół Szkół Spożywczych, Chemicznych i Ogólnokształcących im. M. Curie-Skłodowskiej	ul. Kraszewskiego	3	4-1726	1893-1894	cegłane	A-456 z 18.03.1991	A-1244 z 30.04.2014
59	SZPITAL POWSZECHNY IM. CESARZA FRANCISZKA JÓZEFA, ob. miejski	ul. 3 Maja	70	5-2775/4	1902	cegłane	A-636 z 05.10.1993	A-1241 z 28.04.2014
60	SZPITAL UBOGICH, ob. budynek mieszkalno- handlowo-usługowy	ul. Grunwaldzka	12	4-2016/1	XVII / XVIII, 3 ćw. XIX w.	mieszane		A-37 z 5.06.2001
61	OCHRONKA SS. FELICJANEK, ob. Schronisko im. Brata Alberta	ul. Jasna	4	4-2254	1899	cegłane	A-433 z 26.07.1991	
62	DOM UBOGICH, ob. Dom Pomocy Społecznej	pl. Mickiewicza	4	5-2359/1	XIX / XX w.	cegłane		
63	PRZYTUŁEK DLA STARCÓW I KALEK, gminy wyznaniowej izraelskiej, ob. dom mieszkalny	pl. Mickiewicza	8 (d. nr 9)	5-2399/4	1898	cegłane		

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

64	SZPITAL IZRAELICKI, ob. dom mieszkalny	pl. Mickiewicza	8 (d. nr 7)	5-2399/4	pot. XIX w.	ceglane		
65	BUDYNEK TOWARZYSTWA GIMNASTYCZNEGO "SOKÓŁ", ob. Jarosławski Ośrodek Kultury i Sztuki	pl. Mickiewicza	6 (d. nr 12)	5-2392	1904	ceglane	A-179 z 05.01.1987	A-1240 z 28.04.2014
66	BUDYNEK TOWARZYSTWA ŻYDOWSKIEGO "IAD CHARYJCYM"	ul. Tarnowskiego	1	4-2430	1907-1912	ceglane	A-707 z 16.01.1984	
67	SIEDZIBA STOWARZYSZENIA RZEMIEŚLNIKÓW "GWIAZDA", ob. Państwowe Ognisko Baletowe	ul. Franciszkańska	2	4-2446	1903	ceglane	A-467 z 31.10.1991	
68	SIEDZIBA CECHU RZEMIOSŁ (Dom Korporacyjny), ob. bud. handlowo-usługowy	ul. Lubelska	19	4-1974/2 (budynek), (4-1974/1 - działka)	1901	ceglane	A-259 z 16.10.1987	
69	WIATA MIEJSKA - HALA TARGOWA	ul. Grodzka	1	4-2433/5	1913-1924	ceglane	A-116 z 17.04.1986	A-907 z 02.10.2012
ZESPÓŁ BUDYNKÓW RZEŹNI		ul. Nad Sanem	47	4-2781				
70	BUDYNEK ADMINISTRACYJNY w zespole rzeźni	ul. Nad Sanem	47	4-2781	1890	ceglane	A-301 z 03.08.1988	A-1335 z 26.06.2015
71	MAGAZYN KONSERW	ul. Nad Sanem	47	4-2781	1890	ceglane	A-301 z 03.08.1988	A-1335 z 26.06.2015

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

72	MAGAZYN PODRĘCZNY (?)	ul. Nad Sanem	47	4-2781	1890	ceglane	A-301 z 03.08.1988	A-1335 z 26.06.2015
73	BUDYNEK PORTIERNI i KOMIN CEGLANY	ul. Nad Sanem	47	4-2781	XIX/XX	ceglane	A-301 z 03.08.1988	A-1335 z 26.06.2015
74	BANK, ob. Bank PKO SA	pl. Mickiewicza	2	5-2357	I. 30. XX w.	ceglane		
75	BANK Austro-Węgierski, ob. budynek handlowo- usługowy	ul. Jana Pawła II	2	4-1724	ok. 1910-1915	ceglane		A-1072 z 28.01.2013
76	MIESZCZAŃSKA KASA ZALICZKOWA, ob. Bank Spółdzielczy	ul. Słowackiego	7	5-2334	I. 20 XX w.	ceglane		
77	DWOREK, ob. budynek handlowo-usługowy	ul. Jana Pawła II	19	5-1030	1 poł. XIX w.	drewniane	A-734 z 22.08.1973	
78	POCZTA	ul. Jana Pawła II	10	4-1712	I. 30. XX w.	ceglane		
79	ŁAZNIA MIEJSKA, ob. drukarnia	ul. Spytka	11 (d. nr 17)	4-2364/1	I. 30 XX w.	ceglane	A-472 z 16.12.1991	
ZESPÓŁ STADIONU		Piekarska	2	5-2363	1925	mieszane		
80	STADION Sokola	ul. Piekarska	2	5-2363	1925	mieszane		
81	OGRODZENIE stadionu Sokola	ul. Piekarska	2	5-2363	1925	mieszane		
ZESPÓŁ GAZOWNI, ob. Miejski Zakład Komunikacji		ul. Zamkowa	1	4-2692				
82	MAGAZYN w zespole gazowni, ob. budynek MZK	ul. Zamkowa	1	4-2692	1900-1902	ceglane		A-432 z 29.09.2010

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarostawia na lata 2022 - 2025

83	BUDYNEK ADMINISTRACYJNY w zespole gazowni, ob. budynek admin. MZK	ul. Zamkowa	1	4-2692	1900-1902	ceglane	A-432 z 29.09.2010
84	HALA PRODUKCYJNA w zespole gazowni, ob. zajezdnia MZK	ul. Zamkowa	1	4-2692	1900-1902	ceglane	A-432 z 29.09.2010
85	KUŹNIA (?) w zespole gazowni	ul. Zamkowa	1	4-2692	1900-1902	ceglane	A-432 z 29.09.2010
SZKOŁY							
86	GIMNAZJUM REALNE, ob. Zespół Szkół Drogowo-Geodezyjnych i Licealnych im. A. Witkowskiego oraz Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. S. Banacha w Jarostawiu	ul. Św. Ducha	1	4-2000/1	pocz. XX w.	ceglane	
87	SZKOŁA, ob. Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Ks. S. Konarskiego	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	26	4-1702	1 ćw. XX w.	ceglane	A-239 z 11.02.2008
88	SZKOŁA ŻEŃSKA I MEŚKA, ob. Szkoła Podstawowa nr 11 im. A. Mickiewicza	ul. Kraszewskiego	1	4-1725	1900	ceglane	A-442 z 04.06.1991
89	SZKOŁA REALNA, ob. LO im. M. Kopernika	ul. 3 Maja	2	5-2407	1884	ceglane	A-78 z 28.09.1984
90	SZKOŁA, ob. Zespół Szkół Licealnych i Technicznych im. Juliusza Słowackiego	ul. 3 Maja	4	5-2417	I. 20. XX w.	ceglane	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

91	SZKOŁA, ob. Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Św. Królowej Jadwigi	ul. 3 Maja	30	5-2498/3	1912	ceglane	A-216 z 17.07.2007
92	BURSA IM. MIKOŁAJA KOPERNIKA, ob. Centrum Kształcenia Ustawicznego w Jarosławiu	ul. 3 Maja	31	4-3089	1873	ceglane	A-450 z 21.06.1991
93	SZKOŁA LUDOWA MĘSKA, ob. Zespół Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących im. M. Dąbrowskiej	pl. Mickiewicza	13	4-2428	1883	ceglane	A-130 z 19.01.1986
94	ZABUDOWANIA GOSPODARCZE	pl. Mickiewicza	13	4-2427	1 poł. XX w.	ceglane	
95	BURSA Św. Onufrego ob. Budynek Biurowy, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego	ul. Poniatowskiego	6	5-2494/1	1904	mieszane	
96	BUDYNEK ZESPOŁU SZKÓŁ BUDOWLANYCH I OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH im. Króla Kazimierza Wielkiego	ul. Poniatowskiego	23	5-2567	1912	ceglane	A-124 z 19.09.2005
97	BUDYNEK POJEZUICKI, ob. Szkoła Podstawowa Nr 6 im. Ks. P. Skargi	pl. ks. Piotra Skargi	1	4-2338	XVII w, przebud. XIX w.	ceglane	A-238 z 07.01.2008
98	SZKOŁA LUDOWA MĘSKA, ob. Szkoła Podstawowa Nr 6 im. ks. Piotra Skargi	ul. Spytka	2	4-2343/11	1885	ceglane	A-461 z 03.09.1991
HOTELE							

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

99	HOTEL "WARSZAWSKI", ob. przychodnia lekarska	ul. Grunwaldzka	1	5-2355	ok. poł. XIX w.	ceglane	A-779 z 24.11.1994	
100	HOTEL "POD GWIAZDA", d. HOTEL "CITY", ob. bud. Mieszkalny z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grunwaldzka	22	4-2009/5, 4- 2009/10	k. XIX w. / XXw.	ceglane	A-858 z 17.06.1997	
101	HOTEL "VICTORIA", ob. bud. mieszkalny z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	pl. Mickiewicza	14	5-2394/1	przed 1892	ceglane	A-772 z 14.07.1994	
102	ZAJAZD "POD CZARNYM ORŁEM", ob. bud. mieszkalny z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	pl. Mickiewicza (d. ul. 3 Maja 6)	18	5-2394/4	XVIII w. / XIX w.	ceglane	A-878 z 16.01.1998	A-885 z 09.08.2012
103	HOTEL "POLONIA", ob. funkcja mieszkalno- handlowo- gastronomiczna	ul. Słowackiego	33	5-2369/1, 5- 2369/2	pocz. XX w.	ceglane		
BUDYNKI POKOSZAROWE								
POZOSTAŁOŚCI KOSZAR PIECHOTY								
ul. Czarnieckiego								
104	BUDYNEK KOSZAROWY z zespołu Koszar Artylerii, ob. Instytut Pielegniarstwa Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno- Ekonomicznej	ul. Czarnieckiego	16	5-1048/23	1897	ceglane		

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

105	BUDYNEK KOSZAROWY z zespołu KOSZAR ARTYLERII, ob. Rektorat, Administracja Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej	ul. Czarnieckiego	16	5-1048/23	1897 r.	ceglane	
106	BUDYNEK KOSZAROWY z zespołu Koszar Artylerii, ob. Instytut Biotechnologii Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej	ul. Czarnieckiego	16	5-1048/23	1897	ceglane	
107	BUDYNEK KOSZAROWY z zespołu Koszar Artylerii, ob. Dom Studencki nr 2 "Wiktoria" Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej	ul. Czarnieckiego	16	5-1048/23	1897	ceglane	
108	STAJNIE z zespołu Koszar Artylerii, ob. budynek Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej	ul. Czarnieckiego	16	5-1048/23	ok. 1897	ceglane	
109	BUDYNEK KOSZAROWY z zespołu Koszar Artylerii, ob. Instytut Informatyki Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej	ul. Czarnieckiego	16	5-1048/23	1897	ceglane	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

110	BUDYNEK KOSZAROWY z zespołu Koszar Artylerii, Szef Garnizonowego Węzła Łączności, ob. Instytut Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej	ul. Czarnieckiego	16	5-1048/26	1897	ceglane	
	POZOSTAŁOŚCI KOSZAR ALTYRELIJ ob. Zespół Szkół Plastycznych	ul. Jezuicka	1				
111	BUDYNEK KOSZAROWY z zespołu koszar, ob. bud. Zespołu Szkół Plastycznych	ul. Jezuicka	1A	4-2317	1 poł. XIX w.	ceglane	
112	STAJNIA z zespołu koszar, ob. bud. Zespołu Szkół Plastycznych	ul. Jezuicka	1B	4-2317	1 poł. XIX w.	ceglane	
113	WILLA OFICERSKA z zespołu koszar, ob. bud. Zespołu Szkół Plastycznych	ul. Jezuicka	1C	4-2317	k. XIX w.	ceglane	
	ZESPÓŁ KOSZAR OBRONY KRAJOWEJ im. T. Kościuszki	ul. Kościuszki		4-1656/4, 4-1656/3, 4-1656/5			
114	BUDYNEK KOSZAROWY 1 z zespołu Koszar Obrony Krajowej im. T. Kościuszki, ob. Wojewódzka Przychodnia Zdrowia Psychicznego	ul. Kościuszki	18	4-1656/4 (w zespole budynek oznaczony nr 1)	1888	ceglane	A-138 z 08.05.1985

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

115	BUDYNEK KOSZAROWY 2 z zespołu Koszar Obrony Krajowej im. T. Kościuszki ob. Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej im. prof. A. Kępińskiego	ul. Kościuszki	20	4-1656/5 (w zespole budynek oznaczony nr 2)	1888	cegłane	A-138 z 08.05.1985	
116	BUDYNEK KOSZAROWY 3 z zespołu Koszar Obrony Krajowej im. T. Kościuszki ob. Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej im. prof. A. Kępińskiego	ul. Kościuszki	20A	4- 1656/5 (w zespole budynek oznaczony nr 3)	1888	cegłane	A-138 z 08.05.1985	
117	BUDYNEK KOSZAROWY 5 z zespołu Koszar Obrony Krajowej im. T. Kościuszki, ob. Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej im. prof. A. Kępińskiego	ul. Kościuszki	20B	4-1656/5 (w zespole budynek oznaczony nr 5)	1888	cegłane	A-138 z 08.05.1985	
118	BUDYNEK KOSZAROWY 4 z zespołu Koszar Obrony Krajowej im. T. Kościuszki, ob. Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej im. prof. A. Kępińskiego	ul. Kościuszki	20C	4-1656/5 (w zespole budynek oznaczony nr 4)	1888	cegłane	A-138 z 08.05.1985	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

119	MUR OGRODZENIOWY wraz z pozostałością bram zespołu koszar Obrony Krajowej im. T. Kościuszki, ob. Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej im. prof. A. Kępińskiego	ul. Kościuszki	18	1656/2, 1656/4,1656/5	po 1888	cegła, kamień	A-1169 z 15.07.2013
120	BUDYNEK KOSZAROWY 6 z zespołu Koszar Obrony Krajowej im. T. Kościuszki	ul. Racławicka	7	1656/3	1888	ceglane	
121	STAJNIE WOJSKOWE, ob. PGKiM	ul. Racławicka	24	4-1620	k. XIX w.	ceglane	
	POZOSTAŁOŚCI KOSZAR ARTYLERII (5 budynków)	ul. 3 Maja					
122	BUDYNEK ADMINISTRACYJNY z zespołu koszar artylerii, ob. Wojskowa Komenda Uzupelnień	ul. 3 Maja	67	4-3198/8	1897	ceglane	
123	2 BUDYNKI KOSZAR z zespołu koszar artylerii	ul. 3 Maja	67	4-3198/8	1897	ceglane	
124	2 BUDYNKI KOSZAR w zespole koszar artylerii	ul. 3 Maja	80	5-2868/7	I. 20 - 30. XX w.	ceglane	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

POZOSTAŁOŚCI KOSZAR KAWALERII	ul. Piekarska							
125 BUDYNEK ADMINISTRACYJNY w zespole koszar kawalerii, ob. dom mieszkalny	ul. Piekarska	1	5-2346/6	k. XIX w.	ceglane			
POZOSTAŁOŚCI KOSZAR KAWALERII	ul. Poniatowskiego							
126 BUDYNEK KOSZAROWY z zespole koszar kawalerii, ob. budynek mieszkalny	ul. Poniatowskiego	42	5-2371/10	I. 20-30. XX w.	ceglane			
127 BUDYNEK KOSZAROWY, ob. budynek mieszkalny	ul. Poniatowskiego	43	5-2519	ok. 1910	ceglane			
128 BUDYNEK KOSZAROWY z zespole koszar kawalerii, ob. budynek mieszkalny	ul. Poniatowskiego	47	5-2517, 5-2513/13 (działka)	k. XIX w. (?), I. 30. XX w.	ceglane			
129 BUDYNEK KOSZAROWY dawne KASYNO OFIERSKIE, ob. budynek biurowy	ul. Poniatowskiego	49	5-2512/1	ok. 1910	ceglane			
130 STAJNIA w zespole koszar kawalerii	ul. Poniatowskiego	55	5-2511/1	k. XIX w.	ceglane			

131	KASYNO WOJSKOWE, ob. budynek handlowo-usługowy	ul. Grunwaldzka	9	5-2347/8	I poł. XIX w.	ceglane	A-823 z 01.03.1996	A-873 z 02.08.2012	
132	BUDYNEK KOSZAROWY - SZPITAL WOJSKOWY, ob. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. J. Pawła II	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	30	4-1699	przed. poł. XIX w., I. 30. XX w.	ceglane			
POZOSTAŁOŚCI FORTYFIKACJI									
133	POZOSTAŁOŚCI BRAMY KRAKOWSKIEJ	ul. Grodzka		4-2391/4 (część drogi)	1510-1513 (?)	ceglane	A-482 z 23.01.1992		
134	POZOSTAŁOŚCI FORTYFIKACJI MIEJSKICH - kurtyna zach.	między ul. Lubelską a Węgierską i pl. Bożnic		4-2414 (fosa), 4-2412/10, 4-2412/11, 4-2413 (wał, mur i międzymurze)	pocz. XVI w.	mieszane	A-482 z 23.01.1992		
135	POZOSTAŁOŚCI FORTYFIKACJI MIEJSKICH - kurtyna zach.	ul. Lubelska, Opolska		4-2384, 4-2379	pocz. XVI w.	mieszane			
136	POZOSTAŁOŚCI FORTYFIKACJI MIEJSKICH - relikty wału kurtyny zach.	ul. Świętojańska i pl. Bożnic		4-2366	pocz. XVI w.	ziemne			

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarostawia na lata 2022 - 2025

137	POZOSTAŁOŚCI FORTYFIKACJI MIEJSKICH - półbastion	ul. Panieńska, Brama Pełkińska, Farna	4-2321	pocz. XVI w.	ziemne	
138	POZOSTAŁOŚCI FORTYFIKACJI MIEJSKICH - bastion przy kościele Jezuitów	ul. Podzamcze, Panieńska, Plac P. Skargi	4-2282/1	pocz. XVI w.	mieszane	A-1310 z 25.02.2015
139	POZOSTAŁOŚCI FORTYFIKACJI MIEJSKICH - fosa	ul. Panieńska	4-2081/1	pocz. XVI w.	ziemne	
140	POZOSTAŁOŚCI FORTYFIKACJI MIEJSKICH - fosa od strony pfn. klasztoru Benedyktynek		4-2122/3	1 poł. XVII (?)	ziemne	
141	POZOSTAŁOŚCI FORTYFIKACJI MIEJSKICH - front pfn.-wsch.	ul. Podzamcze	4-2282/1	pocz. XVI w.	ziemne	A-1310 z 25.02.2015
142	POZOSTAŁOŚCI FORTYFIKACJI MIEJSKICH - bastion lub basteja wsch.	ul. Podzamcze (poniżej cerkwi)	4-2297 (4-2473, 4-2477, 4-2471)	pocz. XVI w.	ziemne	
143	POZOSTAŁOŚCI FORTYFIKACJI MIEJSKICH - basteja lub bastion pld.-wsch.	ul. Hetmana Tarnowskiego	4-2500/1, 4-2500/3, 4-2500/5	pocz. XVI w.	ziemne	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

144	POZOSTAŁOŚCI FORTYFIKACJI MIEJSKICH - kurtyna płd.	pl. Mickiewicza, ul. 3 Maja i Hetmana Tarnowskiego		4-2445/3, 4-3347	pocz. XVI w.	mieszane	
145	POZOSTAŁOŚCI FORTYFIKACJI MIEJSKICH - mur kurtyny	ul. Grodzka	19	4-2416	XV w.	ceglane	
146	POZOSTAŁOŚCI TWIERDZY PIERŚCIENIOWEJ JAROSŁAW - fort artyleryjski jednowałowy z szansem polowym	Na terenie poligonu wojskowego na przedłużeniu ul. Gębarowicza		teren Gminy Wiejskiej Jarosław	ok. 1890	ziemne	
147	POZOSTAŁOŚCI TWIERDZY PIERŚCIENIOWEJ JAROSŁAW - fort artyleryjski jednowałowy	przy linii kolejowej, za budynkiem przy ul. 3 Maja 98A		5-2904	ok. 1890	ziemne	
148	POZOSTAŁOŚCI TWIERDZY PIERŚCIENIOWEJ JAROSŁAW - fort artyleryjski jednowałowy	ul. Zacisze (w tyle zabudowy, nad skarpą doliny Sanu)		4-1186/3	ok. 1890	ziemne	
CMENTARZE I PARKI							
149	CMENTARZ WOJSKOWY	ul. Boczna Sanowa Garbarze		3-1511/1	1915	nie dotyczy	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

150	CMENTARZ STARY	ul. Cmentarna		5-988				A-194 z 05.02.1987
151	KAPLICA CMENTARNA	ul. Cmentarna		5-988	1820		ceglane	37/P/56 z 3.08.1956 A- 194 z 05.02.1987
152	OGRODZENIE Z BRAMĄ GŁÓWNA CMENTARZA starego	ul. Cmentarna		5-988	1 ćw. XX w.		ceglane	A-194 z 05.02.1987
153	DOM GRABARZA	ul. Cmentarna	1	5-1019	k. XIX w.		ceglane	
154	CMENTARZ NOWY	ul. Krakowska	19	5-247	1904		nie dotyczy	A-815 z 03.10.1995
155	BUDYNEK ADMINISTRACYJNY cmentarza	ul. Krakowska	19	5-247	1925		ceglane	A-815 z 03.10.1995
156	CMENTARZ ŻYDOWSKI	ul. Kruhel Pawłowski (na Wygarkach)		2-261/1	XIX - XX w.		nie dotyczy	A-343 z 18.12.1989
157	CMENTARZ WOJSKOWY z I w. św.	ul. Pruchnicka		5-1940	1915 lub 1916		nie dotyczy	A-789 z 26.01.1995
158	CMENTARZ WOJSKOWY z I w. św. - ogrodzenie	ul. Pruchnicka		5-1940	1915 lub 1916		ceglane	A-789 z 26.01.1995
159	PARK MIEJSKI	ul. Kraszewskiego (właściwie al. Piłk Wojciecha Szczepańskiego)		4-1547/2, 4- 1547/3, 4-1547/6, 4-1547/8, 4- 1547/9	XIX/XX w.		nie dotyczy	A-479 z 08.01.1992
160	PARK MIEJSKI	ul. Kraszewskiego / ul. Czesławy Puzon ps. Baśka		4-1984/1, 4- 1984/2, 4- 1984/4	XIX/XX w.		nie dotyczy	A-479 z 08.01.1992
161	PARK MIEJSKI	ul. Kraszewskiego		4-1546/1, 4- 1546/2, 4-1545/3, 4-1545/7, 4- 1545/8	XIX/XX w.		nie dotyczy	A-1591 z 18.12.2018

KAPLICZKI

162	KAPLICZKA ŚW. JANA NEPOMUCENA	ul. Benedyktynska	1	4-2135/1	XVIII, XIX w.	ceglane	
163	KAPLICZKA ŚW. JANA NEPOMUCENA	ul. Słoneczna	20	4-3160	1 ćw. XX w.	ceglane	
164	KAPLICZKA	ul. Batalionów Chłopskich	41	2-423/3	1894	ceglane	
165	KAPLICZKA	ul. Dolnoleżajska	10	4-1062	1 ćw. XX w.	ceglane	
166	KAPLICZKA, TZW. ZNAK Tatarski	ul. Grodziszczajska	5	4-783 (około 50 m na północ od drogi E-4)	XVII / XVIII w.	ceglane	
167	KAPLICZKA	ul. Grodziszczajska (w pobliżu domu nr 23)		4-898	ok. poł. XIX w	ceglane	
168	KAPLICZKA	ul. Grodziszczajska (naprzeciwko domu nr 56)		4-645	zapewne k. XVIII w.	ceglane	
169	FIGURA NMP NP	ul. Jana Pawła II w pobliżu skrzyżowania z ul. Czarnieckiego		5-1099/2	1904	mieszane	B-245 z 09.05.2008
170	KAPLICZKA ŚW. JANA NEPOMUCENA z zespołu klasztorного oo. reformatów	ul. Jana Pawła II (obok domu nr 15)		5-1061	1743 r., 1776 r.	ceglane	A-458 z 08.08.1991
171	KRZYŻ	ul. Kolaniki		przy drodze od strony zachodniej, w kępie drzew 2-69	1900	betonowe	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

172	KAPLICZKA	ul. Pełkińska	99	4-1019/1	1 poł. XIX w.	cegłane	
173	OBELISK Ferdynanda Wenzla	ul. Tarnowskiego / pl. Mickiewicza		4-2429	1860	cegłane	
174	KAPLICZKA z figurą św. Kazimierza	ul. Tarnowskiego	25	4-2511	1860	cegłane	
175	KAPLICZKA ŚW. JANA NEPOMUCENA	ul. Zamkowa	24	4-2940/1	k. XVIII w.	cegłane	A-61 z 16.10.2002
DOMY i pozostałe obiekty							
176	DOM	ul. Blichowa	20	4-3008	1 ćw. XX w.	cegłane	
177	DOM	ul. Brama Pełkińska	1	4-2322	1906	cegłane	
178	DOM	ul. Brama Pełkińska	4	4-2331	pocz. XX w.	cegłane	
179	DOM	ul. Brodowicze	15	2-450	1 ćw. XX w.	drewniane	
180	DOM	ul. Brodowicze	21	2-447	1 ćw. XX w.	cegłane	
181	DOM	ul. Brzostków	3 i 5	5-962 (nr 3), 5-963 (nr 5)	pocz. XX w.	cegłane	
182	DOM	ul. Brzostków	14	5-953	pocz. XX w.	cegłane	
183	DOM	ul. Brzostków	16	5-952	pocz. XX w.	cegłane	
184	DOM	ul. Brzostków	26	5-939	pocz. XX w.	cegłane	
185	DOM	ul. Brzostków	31	5-980	pocz. XX w.	cegłane	
186	DOM	ul. Brzostków	40	5-926/3	pocz. XX w.	cegłane	
187	DOM	ul. Brzostków	41	5-978	pocz. XX w.	cegłane	
188	DOM	ul. Brzostków	42	5-925	1 ćw. XX w.	cegłane	
189	DOM	ul. Cerkiewna	2	4-2482/3	pocz. XX w.	cegłane	
190	DOM	ul. Chopina	1 i 3	4-1965/3 (nr 1), 4-1965/4 (nr 3)	l. 30 XX w.	cegłane	
191	DOM	ul. Cygańska Góra	3	4-2312	pocz. XX w.	cegłane	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

192	DOM	ul. Cygańska Góra	5	4-2311	ok. poł. XIX w., 1 ćw. XX w.	ceglane	
193	DOM, ob. bud. z lokalami handlowo-usługowymi	ul. Czarnieckiego	1	5-1115	1 ćw. XX w.	ceglane	
194	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Czarnieckiego	2	5-1065	pocz. XX w.	ceglane	
195	DOM, ob. z lokalami usługowymi w parterze	ul. Czarnieckiego	13	5-1131	lata 30. XX w.	ceglane	
196	DOM	ul. Dąbrowskiego	2	4-1592/1	I. 30 XX w.	ceglane	
197	DOM	ul. Dominikańska	1	5-894	pocz. XX w.	ceglane	
198	DOM	ul. Dominikańska	9	5-883	k. XIX w.	ceglane	
199	DOM	ul. Dominikańska	11	5-883	k. XIX w.	ceglane	
200	DOM	ul. Dominikańska	13	5-881	pocz. XX w.	ceglane	
201	DOM	ul. Dominikańska	17 i 17A	5-877/2 (nr 17), 5-877/1 (nr 17a)	pocz. XX w.	ceglane	
202	DOM	ul. Dominikańska	19	5-876	pocz. XX w.	ceglane	
203	DOM	ul. Dominikańska	23	5-874/4	pocz. XX w.	ceglane	
204	POMPA ULICZNA	ul. Dominikańska		5-871, naprzeciw budynku nr 13	4 ćw. XIX w.	metalowe	
205	NASTAWNIA WYKONAWCZA "J11"	ul. Elektrowniana		(?) Wsch. kraniec stacji kolejowej 5-171	lata 30-te XX w.	ceglane	
206	WAGA KOLEJOWA	ul. Elektrowniana		5-171	4 ćw. XIX w.	ceglane	
207	DOM, ob. budynek usługowy	ul. Franciszkańska	8	4-2464	2 poł. XIX w.	ceglane	
208	DOM	ul. Głowackiego	2	4-1744	pocz. XX w.	ceglane	
209	DOM	ul. Głowackiego	4	4-1745/3	XIX / XX w.	ceglane	
210	DOM	ul. Głowackiego	6	4-1746	k. XIX w.	ceglane	
211	DOM	ul. Głowackiego	8	4-1747	pocz. XX w.	ceglane	A-1312 z 25.02.2015

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

212	DOM	ul. Głowackiego	10	4-1748	XIX / XX w. (1900)	cegłane	
213	DOM	ul. Głowackiego	12	4-1748	XIX / XX w.	cegłane	
214	DOM	ul. Głowackiego	14	4-1749	XIX / XX w.	cegłane	
215	DOM	ul. Głowackiego	16	4-1750	XIX / XX w.	cegłane	
216	DOM	ul. Głowackiego	20	4-1753	1 ćw. XX w.	cegłane	
217	DOM	ul. Grodziszczajska	13	4-760	I. 20-30 XX w.	drewniane	
218	DOM	ul. Grodziszczajska	26	4-1558	I. 20-30 XX w.	drewniane	
219	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grodzka	2	4-2402	XVII, XIX w.	murowany	A-91 z 29.06.1986
ZESPÓŁ DOMU		ul. Grodzka	3	4-2432			
220	DOM, tzw. kamienica Prokuracikowska, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grodzka	3	4-2432	XVI (?) -XVII w.	cegłane	A-400 z 14.09.1971
221	OGRODZENIE DOMU	ul. Grodzka	3	4-2432	XVIII w.	murowane	
222	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grodzka	4	4-2403	XVII w.	cegłane	A-119 z 27.06.1986 A-908 z 02.10.2012
ZESPÓŁ DOMU		ul. Grodzka	5	4-2431/1-9			
223	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grodzka	5	4-2431/1	XVII w.	cegłane	A-128 z 23.03.1987
224	OFICYNA w zespole domu, ob. pasaż handlowy	ul. Grodzka	5A	4-2431/2-8	XVIII w.	cegłane	A-128 z 23.03.1987
225	OGRODZENIE Z BRAMĄ w zespole domu	ul. Grodzka	5	4-2431/9	XVIII w.	cegłane	A-128 z 23.03.1987

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

226	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grodzka	6	4-2404	XVII w., 1963	cegłane	A-120 z 26.06.1986
227	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze i na I piętrze	ul. Grodzka	7	4-2420/1	XVII, XIX w.	cegłane	A-407 z 25.09.1991
228	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grodzka	8	4-2405/1	XVII, XIX w.	cegłane	A-127 z 27.06.1986
229	DOM d. DRUKARNIA JANA SZELIGI, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grodzka	10	4-2406	XVI (?), XVII, XVIII, XIX / XX w.	cegłane	A-131 z 26.06.1986 A-909 z 02.10.2012
230	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grodzka	12	4-2407	XVI (?) / XVII w.	cegłane	A-608 z 12.07.1993
231	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grodzka	13	4-2419/1	2 poł. XVII, 2 poł. XIX w.	cegłane	A-405 z 08.05.1991
232	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grodzka	14	4-2407	XVI / XVII w.	cegłane	A-607 z 12.07.1993
233	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grodzka	15	4-2418	2 poł. XVII w.	murowany	A-408 z 25.07.1991
234	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grodzka	16	4-2408	XVII, pocz. XIX w.	cegłane	A-409 z 26.07.1991
235	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grodzka	17	4-2417/1	poł. XVII, przeb. XIX i XX w.	cegłane	A-410 z 25.07.1991
236	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grodzka	18	4-2408	XVII, pocz. XIX w.	cegłane	A-409 z 26.07.1991

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

237	DOM, ob. budynek z lokalami handlowo-usługowymi	ul. Grodzka	19	4-2416	XVII, 1 poł. XIX w.	ceglane	A-411 z 25.07.1991	
238	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grodzka	20	4-2409	XVII, XIX w.	ceglane	A-426 z 25.07.1991	
239	DOM, ob. budynek z lokalami handlowo-usługowymi	ul. Grodzka	21	4-2415	k. XIX w.	ceglane		
240	DOM, ob. budynek z lokalami handlowo-usługowymi	ul. Grodzka	22	4-2410	XVII, XIX w.	ceglane	A-434 z 25.07.1991	A-1295 z 28.11.2014
241	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze i na I piętrze	ul. Grunwaldzka	2	4-2021	1890	ceglane	A-654 z 06.04.1994	
242	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grunwaldzka	4	4-2019/2	1773-1776 (?), ok. poł. XIX w.	ceglane		A-1181 z 11.10.2013
243	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grunwaldzka	6	4-2019/1	3 ćw. XIX w.	ceglane	A-874 z 16.12.1997	
244	DOM, ob. Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna oraz Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	ul. Grunwaldzka	7	5-2349/1	XIX / XX w.	ceglane	A-855 z 30.05.1997	
245	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grunwaldzka	8	4-2018	1 ćw. XIX w.	ceglane		
246	OFICYNA, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grunwaldzka	8a	4-2018	2 poł. XIX w.	ceglane		

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

247	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grunwaldzka	11 (d. nr 29)	5-2331	przed pot. XIX w.	ceglane	
248	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grunwaldzka	13 (d. nr 13)	5-2330	XIX / XX w.	ceglane	A-857 z 17.06.1997 A-874 z 02.08.2012
249	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grunwaldzka	14 (d. nr 33)	4-2015	1897	ceglane	
250	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grunwaldzka	16	4-2014	pocz. XX w.	ceglane	A-876 z 10.01.1998
251	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grunwaldzka	18	4-2013	1899	ceglane	A-767 z 26.07.1994
252	WILLA A. DIETZIUSA, ob. Specjalny Ośrodek Wychowawczy Nr 1	ul. Grunwaldzka	20	4-2010	pocz. XX w.	ceglane	A-851 z 07.04.1997
253	DOM, ob. budynek Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej	ul. Grunwaldzka	24	4-2009/9	XIX / XX w.	ceglane	A-877 z 16.01.1998
254	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Grunwaldzka	26	4-2008	1893	ceglane	A-308 z 28.09.1998
255	DOM, ob. budynek z lokalami handlowo-usługowymi	ul. Jana Pawła II	1	5-1103/6	pocz. XX w.	ceglane	
256	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze i na I piętrze	ul. Jana Pawła II	6	4-1714	I. 10-20. XX w.	ceglane	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

257	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego 15)	9	5-1064	XIX / XX w.	ceglane	A-263 z 28.12.1987
ZESPÓŁ DWORSKI		ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	12				
258	PALAC RUNGÓW w zespole pałacowym, ob. dom mieszkalny	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	12	4-1710/2	2 poł. XVIII w.	ceglane	A-333 z 20.09.1989
259	OFICYNA w zespole pałacowym, ob. pasaż handlowy	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	14	4-1710/1	2 poł. XVIII w. (?) / XIX w.	ceglane	
260	DOM, ob. budynek mieszkalno-usługowy	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	13	5-1062	2 poł. XIX w.	ceglane	A-1666 z 19.03.2020
261	DOM	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	15	5-1061	pocz. XIX w.	ceglane	A-1667 z 20.03.2020
262	DOM	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	37	5-1016/1	XIX / XX w.	ceglane	A-1403 z 07.06.2016
263	DOM, ob. budynek mieszkalno-usługowy	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	39	5-958	k. XIX w.	ceglane	
264	DOM, ob. budynek mieszkalno-handlowo-usługowy	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	41	5-957	1 ćw. XX w.	ceglane	
265	DOM, ob. budynek mieszkalno-handlowo-usługowy	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	43	5-956	1 ćw. XX w.	ceglane	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarostawia na lata 2022 - 2025

266	DOM, ob. budynek mieszkalno-usługowy	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	45	5-955	1 ćw. XX w.	ceglane	
267	DOM	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	50	4-1689/4	k. XIX w.	ceglane	
268	DOM	ul. Jana Pawła II	50b	4-1689/4	1 ćw. XX w.	ceglane	
269	DOM	ul. Jana Pawła II (d. Świerczewskiego)	54	4-1687	l. 20 XX w.	ceglane	
270	DOM	ul. Jasna	2	4-2253/2	1 ćw. XX w.	ceglane	
271	DOM	ul. Jezuitska 4 / ul. Ostrogskich 10		4-2345	2 poł. XIX w.	ceglane	
272	DOM, ob. z lokalami usługowymi w parterze	ul. Kasprowicza	2	5-1031	l. 20 - 30. XX w.	ceglane	
273	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowo-gastronomicznymi w parterze	ul. Kasztelańska	1	4-2350	XIX w. (na piwnicach z XVII w.)	ceglane	A-478 z 17.12.1991
274	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Kasztelańska	2	4-2351/1	1891 (pocz. XIX w.)	ceglane	A-809 z 02.10.1995
275	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Kasztelańska	6	4-2309	XIX/XX w.	ceglane	A-811 z 09.08.1995 A-1688 z 11.05.2020
276	DOM	ul. Kilińskiego	4	4-1773	l. 20 - 30. XX w.	ceglane	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

277	DOM	ul. Kilińskiego	5	4-1765	ok. 1900	cegłane	A-766 z 21.06.1994
278	DOM	ul. Kilińskiego	6, 6a	4-1774/1 (nr 6), 4-1774/2 (nr 6a)	pocz. XX w.	cegłane	
279	DOM	ul. Kilińskiego	7	4-1764	1911	cegłane	
280	DOM	ul. Kilińskiego	8	4-1775/2	pocz. XX w.	cegłane	
281	DOM	ul. Kilińskiego	9	4-1763	XIX / XX w.	cegłane	
282	DOM	ul. Kilińskiego	10	4-1776/1	pocz. XX w.	cegłane	
283	DOM	ul. Kilińskiego	11	4-1762	pocz. XX w.	cegłane	
284	DOM	ul. Kilińskiego	13	4-1761	pocz. XX w.	cegłane	A-662 z 16.04.1994
285	DOM	ul. Kilińskiego	14	4-1782	pocz. XX w.	cegłane	A-112 z 03.04.1986
286	DOM	ul. Kilińskiego	16	4-1783	1906	cegłane	
287	DOM	ul. Kilińskiego	20	4-1786	pocz. XX w.	cegłane	
288	DOM, ob. budynek mieszkalno-usługowy	ul. Kilińskiego	22	4-1788/1	pocz. XX w.	cegłane	
289	BUDYNEK GOSPODARCZY z folwarku jezuickiego, ob. dom mieszkalny	ul. Konarskiego	19 i 19a (d.11)	5-998 (nr 19), 5-999 (nr 19a)	XVIII w.	cegłane	A-31ZN (Z-4-5-49) z 22.06.1949
290	DOM	ul. Konfederacka (d. Kościuszki 20 (?))	1	4-1665	XIX / XX w.	cegłane	
291	DOM	ul. Kościuszki	5	4-1804	pocz. XX w.	cegłane	
292	DOM	ul. Kościuszki	9	4-1802	pocz. XX w.	cegłane	
293	DOM	ul. Kościuszki	10	4-1826	pocz. XX w.	cegłane	
294	DOM	ul. Kościuszki	11	4-1800	k. XIX w.	cegłane	
295	DOM	ul. Kościuszki	12	4-1827	pocz. XX w.	cegłane	
296	DOM	ul. Kościuszki	13	4-1799	pocz. XX w.	cegłane	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarostawia na lata 2022 - 2025

297	DOM		ul. Kościuszki	15	4-1798	pocz. XX w.	ceglane		A-414 z 08.04.2010
298	DOM		ul. Kościuszki	16	4-1830	1 ćw. XX w.	ceglane		
299	DOM		ul. Kościuszki	17	4-1797	pocz. XX w.	ceglane		
300	DOM		ul. Kościuszki	21	4-1795	pocz. XX w.	ceglane		
301	DOM		ul. Kościuszki	23	4-1794	pocz. XX w.	ceglane		
302	DOM		ul. Krakowska	12	4-777	I. 30. XX w.	ceglane		
303	DOM, ob. budynek mieszkalno-usługowy		ul. Krakowska	15	5-288	1 ćw. XX w.	ceglane		
304	DOM		ul. Kraszewskiego	2	4-2007	pocz. XX w.	ceglane		
305	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze		ul. Kraszewskiego	4	4-2006	XIX / XX, 2 ćw. XX w.	ceglane		
306	DOM		ul. Kraszewskiego	6	4-2005	k. XIX w.	ceglane		
307	DOM		ul. Kraszewskiego	7	4-1731/4	I. 30. XX w.	ceglane		
308	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze		ul. Kraszewskiego	8	4-2004	k. XIX w.	ceglane		
309	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze		ul. Kraszewskiego	10	4-2003/10	1 poł. XX w.	ceglane		
310	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze		ul. Kraszewskiego	11	4-1743	k. XIX w.	ceglane		
311	DOM		ul. Kraszewskiego	12	4-2002	XIX / XX w.	ceglane		

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

312	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Kraszewskiego	13	4-1766/2	k. XIX w./ pocz. XX w.	cegłane	
313	DOM	ul. Kraszewskiego	14	4-1986	pocz. XX w.	cegłane	
314	DOM, ob. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	ul. Kraszewskiego	15	4-1769	k. XIX w. (1900)	cegłane	A-865 z 21.07.1997
315	DOM	ul. Kraszewskiego	16	4-1967/3	1 ćw. XX w.	cegłane	
316	DOM	ul. Kraszewskiego	20	4-1964/2	pocz. XX w.	cegłane	
317	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. Kraszewskiego	22	4-1951	pocz. XX w.	cegłane	A-1475 z 28.07.2017
318	DOM	ul. Kraszewskiego	24	4-1950/4	pocz. XX w.	cegłane	
319	DOM	ul. Kraszewskiego	25	4-1812	k. XIX w.	cegłane	
320	DOM, ob. z lokalami handlowo-gastronomicznymi w parterze	ul. Kraszewskiego	26	4-1933/1	I. 30 XX w.	cegłane	
321	DOM	ul. Kraszewskiego	27	4-1813/1	k. XIX w.	cegłane	
322	DOM	ul. Kraszewskiego	29	4-1814/1	k. XIX w.	cegłane	
323	DOM, ob. budynek mieszkalno-usługowy	ul. Kraszewskiego	30 i 32	4-1931 (nr 30); 4-1930 (nr 32)	XIX / XX w.	cegłane	
324	DOM	ul. Kraszewskiego	31	4-1815	k. XIX w.	cegłane	
325	DOM	ul. Kraszewskiego	35	4-1843	pocz. XX w.	cegłane	
326	DOM	ul. Kraszewskiego	36	4-1913/1	pocz. XX w.	cegłane	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

327	DOM, ob. bud. mieszkalny oraz siedziba Towarzystwa Przyjaciół Anny Jenke	ul. Kraszewskiego	37	4-1844	1910-1913	ceglane	A-132 z 26.06.1986	A-1344 z 14.09.2015
328	DOM	ul. Kraszewskiego	42	4-1890/1	pocz. XX w. (1900)	ceglane	A-842 z 29.11.1996	
329	DOM	ul. Kraszewskiego	43	4-1860	pocz. XX w.	ceglane		
330	DOM	ul. Kraszewskiego	45	4-1862	1926	ceglane	A-796 z 21.04.1995	
331	DOM	ul. Królowej Jadwigi	3	5-2495	1 ćw. XX w.	ceglane		
332	DOM	ul. Królowej Jadwigi	4	5-2465, 5-2466	pocz. XX w.	ceglane		
333	DOM	ul. Królowej Jadwigi	6	5-2468	pocz. XX w.	ceglane		
334	DOM	ul. Królowej Jadwigi	10	5-2470	pocz. XX w.	ceglane		
335	DOM	ul. Królowej Jadwigi	12	5-2454	pocz. XX w.	ceglane		
336	DOM	ul. Królowej Jadwigi	14 i 14a	5-2453/1 (nr 14), 5-2453/2 (nr 14a)	pocz. XX w.	ceglane		
337	DOM	ul. Królowej Jadwigi	18	5-2451/2	pocz. XX w.	ceglane		
338	MŁYN, ob. dom mieszkalny	ul. Królowej Jadwigi	25A	5-2383/1	1 ćw. XX w.	ceglane		
339	DOM	ul. Królowej Jadwigi	28	5-2377	1 ćw. XX w.	ceglane		
340	DOM	ul. Królowej Jadwigi	30	5-2376	1 ćw. XX w.	ceglane		
341	DOM	ul. Królowej Jadwigi	32 i 34	5-2375 (nr 32), 5-2374 (nr 34)	1 ćw. XX w.	ceglane		
342	DOM	ul. Kruhel Pełkiński	14	4-1167/2	1 ćw. XX w.	ceglane		
343	DOM	ul. Legionów	3	5-2558/4	1 ćw. XX w.	ceglane		
344	DOM	ul. Legionów	5	5-2559	l. 20. XX w.	ceglane		
345	DOM	ul. Legionów	9	5-2561	pocz. XX w.	mieszane		

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

346	DOM		ul. Legionów	19	5-2699	przełom 1. i 2. ćw. XX w.	ceglane	
347	DOM		ul. Legionów	21 i 23	5-2702 (nr 21), 5-2703 (nr 23)	1 ćw. XX w.	ceglane	
348	DOM		ul. Legionów	25	5-2704	I. 30. XX w.	ceglane	
349	DOM		ul. Legionów	26	5-2677	I. 30. XX w.	ceglane	
350	DOM		ul. Legionów	29	5-2706	I. 20. XX w.	ceglane	
351	DOM, ob. przychodnia lekarska		ul. Lisińskiego	2 (d. nr 6)	5-2408	przełom XIX / XX w.	ceglane	
352	DOM		ul. Lisińskiego	4 (d. nr 8)	5-2409	pocz. XX w.	ceglane	
353	DOM		ul. Lisińskiego	5	5-2433	pocz. XX w.	ceglane	
354	DOM, ob. przychodnia lekarska "NEURON"		ul. Lisińskiego	6 (d. nr 10)	5-2412	pocz. XX w.	ceglane	
355	DOM, ob. Specjalny Ośrodek Wychowawczy		ul. Lisińskiego	7	5-2434	1911 r.	ceglane	A-91z 15.06.2004
356	DOM, ob. Specjalny Ośrodek Wychowawczy		ul. Lisińskiego	7a	5-2434	I. międzywojenne	ceglane	A-91z 15.06.2004
357	DOM		ul. Lisińskiego	8 (d. nr 12)	5-2413	pocz. XX w.	ceglane	
358	DOM		ul. Lisińskiego	11	5-2436	pocz. XX w.	ceglane	
359	DOM		ul. Lisińskiego	13	5-2437	pocz. XX w.	ceglane	
360	DOM		ul. 29 Listopada	3	5-2627	1. ćw. XX w.	ceglane	
361	DOM		ul. 29 Listopada	16	5-2733	pocz. XX w.	ceglane	
362	DOM		ul. Lubelska	3	4-1997	1902	ceglane	
363	DOM		ul. Lubelska	4	4-2381	1 ćw. XX w.	ceglane	A-1577 z 14.11.2018
364	DOM		ul. Lubelska	6	4-2367	2 ćw. XX w.	ceglane	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

365	DOM	ul. Lubelska	8	4-2364/12	k. XIX w.	ceglane	A-696 z 30.11.2011
366	DOM, ob. budynek mieszkalny z lokalami handlowo-usługowo-gastronomicznymi	ul. Lubelska	9	4-1992	k. XIX w.	ceglane	
367	DOM	ul. Lubelska	10	4-2364/9	I. 20 - 30. XX w.	ceglane	
368	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. 3 Maja	1	4-2856	pocz. XX w.	ceglane	
369	DOM, ob. budynek mieszkalno-handlowo-usługowy	ul. 3 Maja	3	4-2858	przed poł. XIX w.	ceglane	
370	DOM	ul. 3 Maja	5 i 7	4-2859 (nr 5), 4-2860/1 (nr 7)	przed poł. XIX w.	ceglane	
371	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	ul. 3 Maja	14	5-2457/5, 5-2457/4	I. 20 - 30 XX w.	ceglane	
372	DOM	ul. 3 Maja	19 (d. nr 27)	4-2870	przed poł. XIX w.	ceglane	
373	DOM	ul. 3 Maja	21 (d. nr 31)	4-2871	przed poł. XIX w.	ceglane	
374	DOM	ul. 3 Maja	22	5-2461/1	pocz. XX w.	ceglane	
375	DOM	ul. 3 Maja	23	4-2873	XVII, 2 poł. XIX w.	ceglane	A-864 z 21.07.1997
376	DOM	ul. 3 Maja	24 (d. nr 19)	5-2461/2	pocz. XX w.	ceglane	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

377	DOM	ul. 3 Maja	27 (d. nr 22)	4-3082	k. XIX w.	ceglane	
378	DOM	ul. 3 Maja	28	5-2463/1	XIX / XX w.	ceglane	
379	DOM	ul. 3 Maja	50	5-2608/8	XIX / XX w.	ceglane	A-1593 z 17.01.2019
380	DOM	ul. 3 Maja	50a	5-2609/1	XIX / XX w.	ceglane	A-1593 z 17.01.2019
381	DOM	ul. Mączyńskiego	3	5-1412	lata 30. XX w.	ceglane	A-1696 z 14.08.2020
382	DOM	ul. Mączyńskiego	6	5-1401	lata 30. XX w.	drewniane	
383	DOM	ul. Mączyńskiego	8	5-1396	lata 30. XX w.	ceglane	
384	DOM	pl. Mickiewicza	1	4-2423/1	XIX/XX w.	ceglane	
385	PAWILON, ob. budynek handlowo-usługowy	pl. Mickiewicza	7	4-2425	pocz. XX w.	ceglane	
386	DOM, ob. z lokalami handlowo-usługowymi w parterze	pl. Mickiewicza	11	4-2427	II poł. XIX w.	ceglane	
387	DOM	pl. Mickiewicza	16	5-2394/2	II poł. XIX w.	ceglane	
388	DOM	ul. Morgenbessera	2	5-877/5	1 ćw. XX w.	ceglane	
389	DOM	ul. Na Blichu	1	4-2919	I. 20-30 XX w.	ceglane	
390	DOM	ul. Na Blichu	21 (d. nr 10)	4-2954	pocz. XX w.	ceglane	
391	DOM	ul. Na Blichu	26	4-2976/2	I. 20 - 30. XX w.	drewniane	
392	DOM	ul. Nad Sanem	28	4-2829/2	ok. 1930	ceglane	
393	DOM	ul. Narutowicza	7	5-1042	I. 30. XX w.	ceglane	
394	WILLA, ob. lokal gastronomiczno-hotelowy	ul. Ogrodowa	1	4-1981	k. XIX w.	ceglane	A-471 z 09.11.1991

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

395	DOM		ul. Opolska	1 (d. Rynek 28)	4-2398	XVII - XVIII, k. XIX w.	ceglane	A-817 z 16.11.1995	A-882 z 09.08.2012
396	DOM		ul. Opolska	2 (d. nr 4)	4-2389/1	XIX w. (na fundamentach z XVII w. (?))	ceglane	A-818 z 03.10.1995	A-602 z 22.06.2011
397	DOM		ul. Opolska	4 (d. nr 6)	4-2388/1	XVIII (?), XIX w.	ceglane		
398	DOM		ul. Opolska	6	4-2387	XVII / XVIII, XIX w.	ceglane	A-819 z 03.10.1995	
399	DOM tzw. Kamienica Gdańska		ul. Ostrogskich	2	4-2348/3	ok. poł. XVIII w.	ceglane	A-317 z 12.10.1988	
400	DOM		ul. Ostrogskich	4	4-2347	XIX w.	ceglane		
401	DOM		ul. Ostrogskich	6	4-2348/1	XIX w.	ceglane		
402	DOM		ul. Ostrogskich	8	4-2346	XIX w.	ceglane		
403	DOM		ul. Ostrogskich 10 / Jezuitcka 4	10	4-2345	2 poł. XIX w.	ceglane		
404	DOM		ul. Paderewskiego	2	5-2659/1	I. 20 - 30. XX	ceglane		
405	DOM		ul. Paderewskiego	6	5-2656, 5-2655/1	I. 30. XX w.	ceglane		
406	DOM		ul. Paderewskiego	8	5-2654/1	I. 30. XX w.	ceglane		
407	DOM i oficyna		ul. Paderewskiego	10	5-2648	1 ćw. XX w.	ceglane	A-854 z 17.06.1997	A-1868 z 11.05.2020
408	DOM		ul. Paderewskiego	12	5-2645	I. 20 - 30. XX w.	ceglane		
409	DOM		ul. Paderewskiego	14	5-2644	1 ćw. XX w.	ceglane		
410	DOM		ul. Paderewskiego	20	5-2641/3	I. 20 - 30. XX w.	ceglane		
411	WILLA RACIBORSKICH		ul. Paderewskiego	22	5-2631/1	1 ćw. XX w.	mieszane	A-289 z 07.04.1988	1687 z 11.05.2020
412	DOM		ul. Paderewskiego	26	5-2626	I. 20 - 30. XX w.	ceglane		
413	DOM		ul. Panińska	3	4-2156/2	I. 20. XX w.	ceglane		

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

414	POMPA ULICZNA	ul. Pasięka			4-1279, róg z ul. Jarową (obok budynku nr 30)	4 ćw. XIX w.	metalowe	
415	DOM	ul. Pełkińska	4 (d. nr 6)		4-2324	pocz. XX w.	cegłane	A-1542 z 11.06.2018
416	DOM	ul. Pełkińska	8		4-2147	pocz. XX w.	cegłane	
417	DOM	ul. Pełkińska	12		4-2138/1	1 ćw. XX w.	cegłane	A-1655 z 14.02.2019
418	DOM	ul. Pełkińska	28 i 28a		4-1388/2 (nr 28) 4-1389 (nr 28a)	I. 20 XX w.	cegłane	
419	DOM	ul. Pełkińska	32		4-1391/2; 4-1391/1	1880	drewniane	
420	DOM	ul. Pełkińska	35		4-1922	pocz. XX w.	cegłane	
421	DOM	ul. Pełkińska	38		4-1370/4	1900	cegłane	
422	DOM	ul. Pełkińska	48 i 50		4-1361 (nr 48) 4-1360 (nr 50)	1 ćw. XX w.	cegłane	
423	DOM	ul. Pełkińska	102		4-1266	1926	cegłane	
424	DOM	ul. Pełkińska	107		4-1013/2	1928	cegłane	
425	POMPA ULICZNA	pl. Ks. Piotra Skargi			4-2318/1	4 ćw. XIX w.	metalowe	
426	DOM	ul. Podzamcze	6		4-2275	pocz. XX w.	cegłane	
427	DOM	ul. Podzamcze	8		4-2276	pocz. XX w.	cegłane	
428	DOM	ul. Podzamcze	16		4-2281	pocz. XX w.	cegłane	
429	DOM	ul. Polna	7		4-1928/2	pocz. XX w.	cegłane	
430	DOM	ul. Polna	8		4-1918	pocz. XX w.	cegłane	
431	DOM	ul. Polna	10		4-1920	pocz. XX w.	cegłane	
432	DOM	ul. Poniatowskiego	2		5-2497	1 ćw. XX w.	cegłane	
433	DOM	ul. Poniatowskiego	8		5-2493	pocz. XX w.	cegłane	
434	DOM	ul. Poniatowskiego	10		5-2490/1	pocz. XX w.	cegłane	
435	DOM	ul. Poniatowskiego	12		5-2489	XIX / XX w.	cegłane	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

436	DOM		ul. Poniatowskiego	14	5-2486	XIX / XX w.	ceglane	
437	DOM		ul. Poniatowskiego	16	5-2484	pocz. XX w.	ceglane	
438	DOM		ul. Poniatowskiego	18	5-2482/2	pocz. XX w.	ceglane	
439	DOM		ul. Poniatowskiego	20	5-2481/2	1 ćw. XX w.	ceglane	
440	DOM		ul. Poniatowskiego	22	5-2480/1	pocz. XX w.	ceglane	
441	DOM		ul. Poniatowskiego	26	5-2476	pocz. XX w.	ceglane	
442	DOM		ul. Poniatowskiego	28	5-2475/2	pocz. XX w.	ceglane	
443	DOM		ul. Poniatowskiego	30	5-2388	XIX/XX w.	mieszane	A-79 z 31.10.2003
444	DOM		ul. Poniatowskiego	31	5-2556/1	pocz. XX w.	ceglane	
445	DOM		ul. Poniatowskiego	32	5-2386	1 ćw. XX w.	ceglane	
446	DOM		ul. Poniatowskiego	33	5-2554	pocz. XX w.	mieszane	
447	DOM		ul. Poniatowskiego	34	5-2385	I. 20-30. XX w.	ceglane	
448	DOM		ul. Powstania Styczniowego	10	4-1660	1 ćw. XX w.	ceglane	
449	DOM		ul. Prośbów	5, 4b, 4	4-3075 (nr 5) 4-3076/2 (nr 4b) 4-3076/1 (nr 4)	pocz. XX w.	ceglane	
450	DOM		ul. Prośbów	6	4-3073	pocz. XX w.	ceglane	A-1496 z 23.10.2017
451	DOM		ul. Pruchnicka	37 i 35	5-2149 (nr 37) 5-2148 (nr 35)	1 ćw. XX w.	ceglane	
452	NASTAWNIA WYKONAWCZA		ul. Pruchnicka		5-1048/23, w pobliżu ul. Pruchnickiej	lata 30. XX w.	ceglane	
453	DOM		ul. Przemyska	1	4-2482/1	k. XVIII w., XIX w.	ceglane	A-481 z 23.01.1992
454	DOM		ul. Przemyska	2	4-2463	1939	ceglane	
455	DOM		ul. Przemyska	3	4-2482/2	XIX w.	ceglane	
456	DOM		ul. Przemyska	5	4-2483/1	XVII (?), II poł. XIX w.	ceglane	A-240 z 17.08.1987

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

457	DOM z oficyną	ul. Przemyska	7	4-2487	pocz. XX w.	ceglane	A-1411 z 27.07.2016
458	OFICYNA	ul. Przemyska	7	4-2487	1 ćw. XX w.	ceglane	
459	DOM	ul. Przemyska	9	4-2488/2	XVII (?) w., 2 poł. XIX w.	ceglane	A-1489 z 28.09.2017
460	DOM	ul. Przemyska	11	4-2900; 4-2901	pocz. XX w.	ceglane	
461	DOM	ul. Przemyska	16	4-2875	1 ćw. XX w.	ceglane	
462	DOM	ul. Przemyska	18	4-2874	1 ćw. XX w.	ceglane	
463	DOM	ul. Przemyska	25	4-2895	pocz. XX w.	ceglane	
464	DOM	ul. Przygodzie	50	4-3036	pocz. XX w., ok. 1930	drewniane	
465	DOM	ul. Przyrynek	3	4-2497	1 ćw. XX w.	ceglane	
466	DOM	ul. Raclawicka	2 i 4	4-1840/2 (nr 2) 4-1840/1 (nr 4)	pocz. XX w.	ceglane	
467	DOM	ul. Raclawicka	6	4-1839/1; 4- 1839/4	pocz. XX w.	ceglane	
468	DOM	ul. Raclawicka	8	4-1838	pocz. XX w.	ceglane	
469	DOM	ul. Raclawicka	10	4-1837/1	pocz. XX w.	ceglane	
470	DOM	ul. Raclawicka	14 (d. nr 10)	4-1834	pocz. XX w.	ceglane	
471	DOM	ul. Raclawicka	16 (d. nr 12)	4-1833/1	pocz. XX w.	ceglane	
472	DOM	ul. Raclawicka	18	4-1617	I. 20 - 30. XX w.	ceglane	
473	DOM	ul. Raclawicka	26	4-1621	pocz. XX w.	ceglane	
474	DOM	ul. Raclawicka	28	4-1622	pocz. XX w.	ceglane	
475	DOM	ul. Raclawicka	30	4-1623/3	pocz. XX w.	ceglane	
476	DOM	ul. Raszyńska	2	4-1487	1 ćw. XX w.	ceglane	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

477	DOM		ul. Raszyńska	6	4-1489/1	I. 30. XX w.	mieszane		
478	STRAŻNICA KOLEJOWA		ul. Reymonta		Przy torach stacji kolejowej w jej wsch. krańcu, 5-1/26	koniec XIX w.	ceglane		
479	DOM		ul. Reymonta	5	5-2663/1	1926	ceglane		A-694 z 30.11.2011
480	DOM		ul. Reymonta	7	5-2663/8	1926	ceglane		
481	DOM		ul. Reymonta	11	5-2667	1 ćw. XX w.	ceglane		
482	DOM		ul. Rybacka	1,1A	4-2170/3 (nr 1), 4-2169/6, 4-2170/1 (nr 1a)	pocz. XX w.	ceglane		
483	DOM		ul. Rybacka	2, 2A	4-2270 (nr 2) 4-2271 (nr 2A)	pocz. XX w.	drewniane		
484	DOM		ul. Rybacka	4	4-2269	pocz. XX w.	ceglane		A-344 z 27.03.2009
485	DOM		ul. Rybacka	6 (d. nr 8)	4-2262/3	1899	ceglane		
486	DOM		ul. Rybacka	19	4-2187	1908	ceglane		
487	CZWORAK 1		ul. Rybacka	40	4-2197/1	pocz. XX w.	drewniane		
488	CZWORAK 2		ul. Rybacka	40a	4-2197/1	pocz. XX w.	drewniane		
489	CYSTA WODOCIĄGÓW MIEJSKICH		Rynek		4-2354	1632 (?)	mieszane		
490	DOM		Rynek	2	4-2434	1 poł. XVII, XIX w.	ceglane	A-436 z 16.08.1991	
491	DOM		Rynek	3	4-2435/1	1 poł. XVII w., poł. XVIII, XX w.	ceglane	A-437 z 16.08.1991	A-884 z 09.08.2012
492	DOM tzw. Kamienica Orsettich, ob. Muzeum w Jarosławiu		Rynek	4	4-2437	1570-1585	ceglane	A-13/46 z 28.02.1951	A-298 z 02.12.2008

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

493	MUR GRANICZNY; MUR OGRODZENIOWY od ul. Trybunalskiej	Rynek	4	4-2438 (działka z murem), 4-2436 (droga)	k. XIX w., 2 poł. XX w.	ceglane	A-1327 z 27.04.2015
494	DOM tzw. Kamienica Attavantich	Rynek	5 (ob. 5 i 5A)	4-2440/17 (nr 5) 4-2440/13 (nr 5A)	2 ćw. XVII w., k. XIX w.	ceglane	A-438 z 16.08.1991
495	DOM tzw. Kamienica Gruszewiczowska	Rynek	6	4-2440/2	pocz. XVII, II poł. XIX w.	ceglane	A-212 z 17.09.1960
496	DOM tzw. Kamienica Ligszczyńska	Rynek	7 (d. nr 7/9; d. nr 8)	4-2440/15	2 ćw. XVII, XIX w.	ceglane	A-213 z 27.10.1969
497	DOM tzw. Kamienica Rohma	Rynek	8 (d. nr 9)	4-2441	I poł. XVII, XIX w.	ceglane	A-214 z 30.10.1969
ZESPÓŁ DOMU		Rynek	9		XVII-XIX w.		
498	DOM tzw. Kamienica Chmielkowska	Rynek	9 (d. nr 11)	4-2442/1	XVII w., XIX w.	ceglane	A-215 z 30.10.1969
499	BRAMA (pozostałości ogrodzenia)	Rynek	9 (d. nr 11)	4-2442/2 4-2442/3	k. XVIII w.	ceglane	
500	DOM	Rynek	10 (d. nr 12)	4-2443	XVII w., 1910	ceglane	A-440 z 16.08.1991
501	DOM tzw. Kamienica Królowej Marysieńki	Rynek	11 (d. nr 13)	4-2353	1 poł. XVII w., 1859	ceglane	A-217 z 16.01.1970
502	DOM	Rynek	12 (d. nr 14)	4-2352/5 (kamienica), 4- 2352/6 (podcienia)	1636, XIX w., 1954-1960	ceglane	A-480 z 23.01.1992

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

503	DOM	Rynek	13 (d. nr 15)	4-2352/1 (podcienia), 4-2352/2 (kamienica)	XVII w.	ceglane	A-441 z 16.08.1991	
504	DOM WAPIŃSKICH	Rynek	14 (d. nr 16)	4-2351/2	XVII w.	ceglane	A-439 z 16.08.1991	A-1242 z 30.04.2014
505	DOM	Rynek	15 (d. nr 17)	4-2349	XVI-XVII w.	ceglane	A-701 z 17.09.1971	
506	DOM	Rynek	16 (d. nr 18)	4-2348/4	XVI-XVII w.	ceglane	A-323 z 10.04.1969	
507	DOM	Rynek	17 (d. nr 19)	4-2344/3	XVI-XVII w.	ceglane	A-605 z 12.07.1993	A-1356 z 22.10.2015
508	DOM	Rynek	18 i 18a (d. nr 20)	4-2361	XVII-XIX w.	ceglane	A-606 z 12.07.1993	A-1354 z 22.10.2015
509	DOM	Rynek	19 (d. nr 21)	4-2360	XVII, XIX w.	ceglane	A-208 z 12.05.1987	A-883 z 09.08.2012
510	DOM	Rynek	20 (d. nr 22)	4-2359	XVI, XIX w.	ceglane	A-207 z 12.05.1987	
511	DOM	Rynek	21 (d. nr 23)	4-2358	XVII, XIX w.	ceglane	A-201 z 23.03.1987	
512	DOM	Rynek	22 (d. nr 24)	4-2357	XVII, II poł. XIX w.	ceglane	A-202 z 23.03.1987	
513	DOM	Rynek	23 (d. nr 25)	4-2399	XVII, XIX w.	ceglane	A-703 z 24.09.1971	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

514	DOM		Rynek	24	4-2400	XVII, pocz. XX w.	ceglane	A-702 z 19.10.1973
515	DOM		ul. Sandomierska	3	4-1401	I. 30 XX w.	ceglane	
516	DOM		ul. Sandomierska	20	4-1339/1	1. ćw. XX w.	ceglane	
517	DOM		ul. Sandomierska	26	4-1328	I. 20. XX w.	ceglane	
518	DOM		ul. Sienkiewicza	5	4-1717	I. 30. XX w.	ceglane	
519	DOM		ul. Sienkiewicza	13	4-1741	I. 30. XX w.	ceglane	
520	POMPA ULICZNA		ul. Sikorskiego		5-2473 (obok budynku nr 13)	4 ćw. XIX w.	metalowe	
521	DOM		ul. Sikorskiego	1 (d. ul. 1 Maja)	5-2414	XIX / XX w.	ceglane	
522	DOM		ul. Sikorskiego	2 (d. ul. 1 Maja)	5-2379	I. 20 - 30. XX w.	ceglane	
523	DOM		ul. Sikorskiego	3, 3A, 3B (d. 3, 4, 5 1 Maja)	5-2441 (nr 3) 5-2442 (nr 3A) 5-2440 (nr 3B)	XIX / XX w.	ceglane	
524	DOM		ul. Sikorskiego	7 (d. ul. 1 Maja)	5-2444	pocz. XX w.	ceglane	
525	DOM		ul. Sikorskiego	9 (d. ul. 1 Maja)	5-2446; 5-2447	pocz. XX w.	ceglane	
526	DOM		ul. Słowackiego	1	5-2329	pocz. XX w.	ceglane	A-787 z 11.01.1995 A-886 z 09.08.2012
527	DOM		ul. Słowackiego	2	5-1104	przed 1939	ceglane	A-58 z 29.07.2002
528	DOM		ul. Słowackiego	3	5-2332	XIX / XX w.	ceglane	A-466 z 28.12.2010
529	DOM		ul. Słowackiego	5	5-2333	I. 30. XX w.	ceglane	
530	DOM		ul. Słowackiego	8	5-1125	XIX / XX w.	ceglane	
531	DOM		ul. Słowackiego	9	5-2335	pocz. XX w.	ceglane	A-1452 z 23.02.2017
532	DOM		ul. Słowackiego	11	5-2336	XIX / XX w.	ceglane	
533	DOM		ul. Słowackiego	12	5-1127	XIX / XX w.	ceglane	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

534	DOM		ul. Słowackiego	13	5-2338/1	XIX / XX w.	cegłane	
535	DOM		ul. Słowackiego	14	5-1128/1	XIX / XX w.	cegłane	
536	DOM		ul. Słowackiego	15	5-2339/1	XIX / XX w.	cegłane	
537	DOM		ul. Słowackiego	16	5-1128/1	1 ćw. XX w.	cegłane	
538	DOM		ul. Słowackiego	19	5-2341/13	XIX / XX w.	cegłane	A-490 z 03.04.1992
539	DOM		ul. Słowackiego	20 (d.nr 22)	5-1133	pocz. XX w.	cegłane	
540	DOM		ul. Słowackiego	24	5-1136/3	pocz. XX w.	cegłane	A-343 z 19.03.2009
541	DOM		ul. Słowackiego	31	5-2366	pocz. XX w.	cegłane	
542	DOM		ul. Słowackiego	32	5-2500/1	XIX / XX w.	cegłane	A-850 z 09.04.1997
543	DOM		ul. Sobieskiego	1	4-2306	XVI (?), XVII, 1 ćw. XX w.	cegłane	A-142 z 30.06.1986
544	DOM		ul. Sobieskiego	2 (d. nr 4)	4-2455	XVII, XIX w.	cegłane	A-144 z 30.06.1986
545	DOM		ul. Sobieskiego	3	4-2305	XIX w. (na fundamentach z XVII w.)	cegłane	A-140 z 30.06.1986
546	DOM		ul. Sobieskiego	4 (d.nr 10)	4-2456	XVII, XIX w.	cegłane	A-322 z 06.06.1983
547	DOM		ul. Sobieskiego	5, 7	4-2304	XVII, k. XIX w.	cegłane	A-139 z 30.06.1986
548	OFICYNA		ul. Sobieskiego	8	4-2457/2	2 pot. XIX w.	cegłane	
549	OFICYNA		ul. Sobieskiego	8 b	4-2457/3; 4- 2457/4	2 pot. XIX w.	cegłane	
ZESPÓŁ DOMU			ul. Sobieskiego	9	4-2303			

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

550	DOM		ul. Sobieskiego	9	4-2303	k. XVI, 2 poł. XVII, poc. XVIII, 2 poł. XIX w.	cegłane	A-320 z 06.06.1983
551	KORDEGARDA		ul. Sobieskiego	9a	4-2303	XVIII w.	cegłane	A-665 z 17.05.1994
552	DOM		ul. Sobieskiego	11 (d. nr 15)	4-2302	XVII/XVIII, XVIII, XIX i pocz. XX w.	cegłane	A-324 z 06.06.1983
553	MUR		ul. Sobieskiego	11	4-2302	XIX w.	cegłane	
554	DOM		ul. Sobieskiego	12 (d. nr 6)	4-2457/5, 4-2457/7	XVII, XVIII, pocz. XIX w.	cegłane	A-476 z 13.12.1991
555	DOM		ul. Sobieskiego	13 (d. nr 17)	4-2301	XVII, 1 poł. XIX w.	cegłane	A-466 z 31.10.1991
556	DOM		ul. Sobieskiego	14 (d. nr 22)	4-2458	XVII, 1 poł. XIX w.	cegłane	A-554 z 21.12.1992
557	DOM		ul. Sobieskiego	16 (d. nr 24)	4-2459	XVII, 1 poł. XIX w.	cegłane	A-609 z 12.07.1993
558	DOM		ul. Sobieskiego	18 (d. nr 26)	4-2460/1	XVII, XIX w.	cegłane	A-477 z 13.12.1991
559	DOM		ul. Sobieskiego	20	4-2462	2 ćw. XX w.	cegłane	
560	DOM		ul. Spytka	4 (d. nr 2)	4-2342	XIX w.	cegłane	
561	DOM		ul. Spytka	6	4-2341/4	I. 30 XX w.	cegłane	
562	DOM		ul. Spytka	8	4-2340	pocz. XX w.	cegłane	
563	DOM		ul. Spytka	9	4-2364/11	ok. poł. XIX w.	cegłane	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

564	DOM		ul. Spytka	12 (d.nr 14)	4-2333	XVI, XVII (?), XIX w.	cegłane	
565	DOM		ul. Stawki	9	1-1832	pocz. XX w.	drewniane	
566	DOM		ul. Strzeleckiego	2	4-2348/2	I. 20. XX w.	cegłane	
567	DOM		ul. Św. Ducha	2	4-2013	1899	cegłane	A-767 z 26.07.1994
568	DOM		ul. Św. Ducha	4	4-2014	XIX / XX w.	cegłane	A-876 z 10.01.1998
569	DOM		ul. Św. Ducha	5 i 5a	4-1999	pocz. XX w.	cegłane	
570	DOM		ul. Św. Ducha	6	4-2015	XIX / XX w.	cegłane	
571	DOM		pl. Św. Michała	1	4-2402	k. XIX w.	cegłane	
572	DOM		pl. Św. Michała	3	4-2405/2	1898	cegłane	
573	DOM		ul. Tarnowskiego	11	4-2504	pocz. XX w.	cegłane	
574	DOM		ul. Tarnowskiego	12	4-2886	pocz. XX w.	cegłane	
575	DWOREK WAPIŃSKICH		ul. Tarnowskiego	18	4-2908/2	1 poł. XIX w.	cegłane	A-181 z 11.06.1987
576	DOM		ul. Tarnowskiego	19	4-2508	I. 30. XX w.	cegłane	
577	DOM		ul. Tarnowskiego	23	4-2510	I. 20-30. XX w.	cegłane	
578	DOM		ul. Tatarska	4	4-2307/1	1 ćw. XX w.	cegłane	
579	DOM		ul. Tatarska	4a	4-2307/3	2 poł. XIX w.	cegłane	
580	DOM		ul. Trybunalska	1	4-2439	2 poł. XIX w.	cegłane	A-1247 z 04.06.2014
581	DOM		ul. Wąska	1 (d. ul. Sobieskiego 2)	4-2452	XVII, XIX w.	cegłane	A-146 z 30.06.1986
582	DOM		ul. Wąska	2	4-2444/1	XVII - XVIII w., k. XIX w.	cegłane	A-891 z 29.10.1998
								A-1243 z 30.04.2014

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

583	DOM		ul. Wąska	4	4-2444/3	k. XIX w.	cegłane	A-807 z 26.06.1995
584	DOM		ul. Wąska	6	4-2444/5	k. XIX w.	cegłane	A-808 z 26.06.1995
585	DOM		ul. Węgierska	1	4-2412/8	pocz. XX w.	cegłane	
586	DOM		ul. Węgierska	3	4-2412/1	2 ćw. XX w.	cegłane	
587	DOM		ul. Wilsona	4	5-2638	I. 20 XX w.	cegłane	
588	DOM		ul. Wodna	9	3-488	3 ćw. XIX w.	drewniane	
589	DOM		ul. Wyspiańskiego	2	5-1085	I. 30 XX w.	cegłane	
590	DOM		ul. Zamkowa	2	4-2918	k. XIX w.	cegłane	
591	DWÓR		ul. Zamkowa	24	4-2940/2	II poł. XIX w.	cegłane	A-61 z 16.10.2002
592	DOM		ul. Żeromskiego	2	4-1847/1	1914	cegłane	
593	MOST na Sanie		ul. Sanowa		4-2853/13, droga w kierunku Lubaczowa	pocz. XX w.	stalowe	
594	TUNEL DROGOWY pod nasytem kolejowym		Tunel drogowy pod nasytem kolejowym		5-1/71, na wschód od stacji kolejowej	2 poł. XIX w.	cegłane	
595	TUNEL DROGOWY pod nasytem kolejowym		Tunel drogowy pod nasytem kolejowym		5-1/71 ul. M. Gębarowicza	2 poł. XIX	cegłane	
596	TUNEL DROGOWY pod nasytem kolejowym		Tunel drogowy pod nasytem kolejowym		5-1/71, ul. Pawłowska	2 poł. XIX w.	cegłane	

Tab. 1. Zabytki wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków występujące na terenie miasta Jarosławia

5.2.4 Zabytki ruchome

Na mocy art. 3 pkt. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zabytkiem ruchomym jest rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Zabytek ruchomy jest wpisywany do rejestru na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku (art. 10 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę albo wywiezienia za granicę zabytku o wyjątkowej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej. Do rejestru nie wpisuje się zabytku wpisanego do inwentarza muzeum lub wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego (art. 11 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków ruchomych województwa podkarpackiego z terenu miasta Jarosławia				
Lp.	Nazwa zabytku wpisanego do rejestru i miejsce przechowywania / lokalizacja	Szczegółowy spis obiektów składowych ujętych wpisem do rejestru zabytków	Nr i data wpisu do rejestru zabytków województwa podkarpackiego (do 1998 r.)	Nr i data wpisu do rejestru zabytków województwa podkarpackiego (po 1999 r.)
1.	Polichromia wielkiej izby (sali stropowej) Kamienicy Orsettich (ob. Muzeum) przy ul. Rynek 4 w Jarosławiu	Renesansowa polichromia sali stropowej, w lewym narożniku ściany południowej fragment polichromii figuralnej. Na ścianie wschodniej rodzaj lamperii złożonej z pionowych pasów.	B-18/21/ZR/60 z 13.01.1960	B-460 z 10.10.2011

2.	<p>Polichromia w wielkiej izbie na parterze Kamienicy Gruszewiczów przy ul. Rynek 6 w Jarosławiu</p>	<p>Pod lunetami na ścianie wschodniej sceny figuralne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Chrystus przed Annaszem. 2. Chrystus u Kajfasza i Heroda. 3. Naigrywanie się z Chrystusa. Pod lunetami na ścianie północnej: 4. Zaparcie się Piotra. 5. Chrystus przed Piłatem. <p>Pod lunetami na ścianie zachodniej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Koronowanie cierniem. 7. Biczowanie. 8. Niesienie krzyża. <p>Na splywach sklepienia kartusze o owalnym kształcie, zdobione motywami owocowych girland oraz głowami królów na osi. W kartuszkach wizerunki ewangelistów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. Św. Mateusz Ewangelista. 10. Św. Jan Ewangelista. 11. Wazony kwiatowe, orły i lwy w lunetach. 	<p>B-19/25/ZR/60 z 02.03.1960 /</p>	<p>B-462 z 26.10.2011</p>
3.	<p>Dekoracja sgraffitowa na elewacji kamienicy przy ul. Grodzkiej 10 w Jarosławiu</p>	<p>Dekoracja sgraffitowa z XVII w., w formie fryzu o motywach renesansowej arabeski (biały ornament na czarnym tle) oddzielającym optycznie dolną kondygnację elewacji od górnej.</p>	<p>B-17/20/ZR/59 z 10.05.1960</p>	<p>B-459 z dn. 26.10.2011</p>

4.	<p>Wyposażenie kościoła pw. św. Mikołaja i św. Stanisława Biskupa przy ul. Benedyktyńska 5 w Jarosławiu</p>	<p>1. Ołtarz główny - Serce Pana Jezusa.</p> <p>2. Obraz - Serce Pana Jezusa. 3. Rzeźba - Św. Ignacy Loyola. 4. Rzeźba - Św. Stanisław Kostka. 5. Rzeźba - Św. Piotr. 6. Rzeźba - Św. Paweł. 7. Rzeźba - Matka Boska Tronująca. 8. Rzeźba - Anioł (2 szt.).</p> <p>9. Ołtarz boczny Matki Boskiej Ostrobramskiej.</p> <p>10. Obraz - Św. Paweł i Anioł Gabriel. 11. Obraz - Św. Piotr i Matka Boska. 12. Obraz - Św. Józef. 13. Obraz - Matka Boża Ostrobramska. 14. Obraz - Św. Sebastian, 15. Obrazy - Chrystus Salwator Mundi i Matka Boska. 16. Obraz - Św. Teresa od Dzieciątka Jezus. 17. Obraz - Św. Roch. 18. Obraz - Chrystus w grobie.</p> <p>19. Ołtarz boczny Chrztu Chrystusa.</p> <p>20. Obraz - Chrztost Chrystusa. 21. Ambona. 22. Rzeźba - Chrystus z Krzyżem.</p>	B-156 z 17.09.1987	
----	--	--	--------------------	--

5.	<p>Wyposażenie kościoła</p> <p>OO. Franciszkanów</p> <p>pw. Trójcy</p> <p>Przenajświętszej</p> <p>przy ul. Jana Pawła</p> <p>II 16 w Jarosławiu</p>	<p>1. Ołtarz główny.</p> <p>2. Rzeźba - Chrystus Ukrzyżowany.</p> <p>3. Obraz - Modlitwa w Ogrójcu.</p> <p>4. Rzeźba - Matka Boża.</p> <p>5. Rzeźba - Św. Jan.</p> <p>6. Obraz - Mojżesz.</p> <p>7. Obraz - Aaron.</p> <p>8. Rzeźba - Anioł duży (2 szt.).</p> <p>9. Ołtarz boczny Matki Bożej.</p> <p>10. Obraz - Matki Bożej Niepokalanej.</p> <p>11. Obraz - Św. Stanisław wskrzeszający Piotrawina.</p> <p>12. Rzeźba - Anioł (2 szt.).</p> <p>13. Ołtarz boczny Św. Trójcy.</p> <p>14. Rzeźba - Serce Pana Jezusa.</p> <p>15. Obraz - Św. Trójca.</p> <p>16. Obraz - Św. Kazimierz.</p> <p>17. Rzeźba - Anioł (2 szt.)</p> <p>18. Ołtarz boczny Św. Franciszka.</p> <p>19. Obraz - Św. Franciszek.</p> <p>20. Obraz - Św. Eufrozyna.</p> <p>21. Rzeźba - Anioł (2 szt.).</p> <p>22. Ołtarz boczny Św. Piotra z Alkantary.</p> <p>23. Obraz - Św. Piotr z Alkantary.</p> <p>24. Obraz - Św. Klara.</p> <p>25. Rzeźba - Anioł (2 szt.).</p> <p>26. Ołtarz boczny Św. Antoniego.</p> <p>27. Obraz - Św. Antoni.</p> <p>28. Obraz - Św. Elżbieta Węgierska.</p> <p>29. Rzeźba - Anioł (2 szt.).</p>	B-157 z 08.10.1987	B-449 z 25.07.2011
----	---	--	--------------------	--------------------

	<p>30. Ołtarz boczny Św. Rodziny. 31. Obraz - Św. Rodzina. 32. Obraz - Św. Jan Chrzciciel. 33. Rzeźba - Anioł (2 szt.).</p> <p>34. Ambona. 35. Obraz - Chrystus Siewca. 36. Obrazy - Stacje Męki Pańskiej. 37. Tablica pamiątkowa - Epitafium Michała Ankwicza. 38. Boazeria – prezbiterium. 39. Świeczniki wiszące (2 szt.).</p> <p>40. Prospekt organowy. 41. Witraże (9 szt.). 42. Świeczniki (20 szt.).</p> <p>43. Polichromia wnętrza Kościoła: Polichromia - Św. Cecylia. 44. Polichromia - Adoracja Trójcy Św. przez św. Dominika i św. Franciszka.</p> <p>45. Malowidła fasady: Polichromia - Stygmatyzacja Św. Franciszka, Polichromia - Św. Piotr z Alkantary, Polichromia - Trójca Święta, Polichromia - Ostatnia Wieczera, Polichromia - Matka Boża, Niepokalana.</p> <p>46. Stacje Męki Pańskiej na zewnątrz kościoła.</p>		
--	---	--	--

6.	<p>Wyposażenie kościoła pw. Matki Bożej Bolesnej i klasztoru OO. Dominikanów przy ul. Dominikańskiej 25 w Jarosławiu</p>	<p>1. Ołtarz główny.</p> <p>2. Rzeźba – Pieta. 3. Obraz - Zdjęcie z krzyża. 4. Rzeźba - Św. Nikodem. 5. Rzeźba - Św. Józef z Arymatei. 6. Tabernakulum. 7. Obraz - Matka Boża Różańcowa. 8. Rzeźba - Anioł (2 szt.)</p> <p>9. Ołtarz boczny Matki Bożej Różańcowej.</p> <p>10. Obraz - Matka Boża Różańcowa. 11. Obraz - Wizja Św. Jacka. 12. Rzeźba - Król Dawid (?) 13. Rzeźba - Św. Biskup (?) 14. Rzeźba - Anioł (2 szt.).</p> <p>15. Ołtarz boczny Św. Dominika.</p> <p>16. Obraz - Św. Dominik. 17. Obraz - Katarzyna ze Sieny. 18. Rzeźba - Św. Kazimierz. 19. Rzeźba – Biskup Stanisław (?) 20. Antependium. 21. Rzeźba - Anioł (2 szt.)</p> <p>22. Ołtarz boczny Św. Józefa.</p> <p>23. Obraz - Św. Józef. 24. Grupa rzeźbiarska Św. Joachima z aniołem (?) 25. Grupa rzeźbiarska Św. Anny ucząca Marię (?) 26. Rzeźba - Anioł (2 szt.).</p> <p>27. Ołtarz boczny Św. Jacka.</p> <p>28. Obraz - Wizja Św. Jacka. 29. Obraz - Św. Róża z Limy.</p>	B-162 z 10.02.1988	B-448 z 19.07.2011
----	---	---	--------------------	--------------------

	<p>30. Rzeźba - Św. Rajmund de Penafort.</p> <p>31. Rzeźba - Św. Wincent Fereriusz.</p> <p>32. Ołtarz boczny Św. Wincentego Fereriusza.</p> <p>33. Obraz - Św. Wincenty Fereriusz.</p> <p>34. Rzeźba - Św. Róża z Limy.</p> <p>35. Rzeźba - Św. Katarzyna ze Sieny.</p> <p>36. Ołtarz boczny Św. Ludwika Bertranda.</p> <p>37. Obraz - Św. Ludwik Bertrand.</p> <p>38. Rzeźba mężczyzny przyklękającego.</p> <p>39. Rzeźba - Indianin (2szt.).</p> <p>40. Grupa rzeźbiarska Chrystus na obłokach.</p> <p>41. Ołtarz boczny Św. Tomasza z Akwinu.</p> <p>42. Obraz - Św. Tomasz z Akwinu.</p> <p>43. Rzeźba Świętego z księgą.</p> <p>44. Rzeźba Świętego bez atrybutu.</p> <p>45. Grupa rzeźbiarska Trójca Święta,</p> <p>46. Antepedium.</p> <p>47. Ołtarz boczny Chrystusa</p>		
--	--	--	--

		<p>Ukrzyżowanego. 48. Rzeźba - Chrystus Ukrzyżowany. 49. Grupa rzeźbiarska ze Św. Tomaszem. 50. Grupa rzeźbiarska Św. Jana Ewangelisty. 51. Rzeźba - Anioł (2 szt.) 52. Konfesjonał barokowy (4 szt.).</p> <p>53. Konfesjonał barokowy z obrazem w zwieńczeniu (2 szt.):</p> <p>54. Obraz - Maria Magdalena. 55. Obraz - Św. Piotr. 56. Konfesjonał neobarokowy (2 szt.). 57. Ławy (stalle) neobarokowe (2 szt.). 58. Ławki neobarokowe (8 szt.). 59. Malowidła ścienne kościoła barokowe i rokokowe (w tym ołtarze iluzjonistyczne: Serca Pana Jezusa i Jana Nepomucena).</p>		
7.	Polichromia izby na parterze kamienicy przy ul. Grodzkiej 4 w Jarosławiu	Cztery medaliony umieszczone na ścianach bocznych pomieszczenia oraz jeden z centralnym punkcie sklepienia. Medaliony na ścianie wschodniej przedstawiają postacie św. Jana i św. Łukasza, na ścianie zachodniej św. Mateusza i św. Marka. Na sklepieniu występuje czerwona tarcza z białym orłem na ciemnogrnatowym tle.	B-178 z 26.06.1991	B-461 z 26.10.2011

8.	Figura św. Jana Nepomucena z kapliczki przy ul. Jana Pawła II w Jarosławiu	Rzeźba św. Jana Nepomucena.	B- 186 z 09.05.1995	
9.	Portal przy głównym wejściu do kościoła pw. Św. Mikołaja i św. Stanisława Biskupa przy ul. Benedyktyńskiej 5 w Jarosławiu	Portal przy wejściu głównym, od strony elewacji południowej. Wykonany z piaskowca, w formie łuku triumfalnego z inskrypcją fundacyjną (1622 r.)	B-188 z 09.02.1996	
10.	Ołtarz Relikwii Świętych w kościele OO. Dominikanów przy ul. Dominikańskiej 25 w Jarosławiu	Architektoniczny, przyścienny, drewniany. W przeszklonych okienkach rozmieszczone na tle tkanin relikwie opatrzone banderolami z imionami świętych. Centralna część okolona 12 relikwiarzami sarkofagowymi skomponowana na wzór oprawy księgi.	B-210 z 11.09.1997	
11.	Polichromia w korytarzu skrzydła wschodniego klasztoru OO. Dominikanów przy ul. Dominikańskiej 25 w Jarosławiu	Cykl obrazów wypełniający przestrzeń sklepienia i ścian, przedstawiający historię cudownego wizerunku Piety i kościoła Panny Marii.	B-221 z 14.09.1998	
12.	Witryna drewniana stanowiąca obudowę parteru kamienicy Rohma (dawnej apteki Pod Czarnym Orłem”) przy ul. Rynek 8 w Jarosławiu	Witryna sklepowa na całej szerokości dolnej kondygnacji kamienicy.		B- 32 z 26.06.2001

13.	<p>Wyposażenie kościoła pw. Świętego Ducha przy ul. Grunwaldzkiej 10 w Jarosławiu</p>	<p>1. Ołtarz główny: 2. Obraz Ukrzyżowania. 3. Nastawa ołtarzowa z ryzalitu kościelnego. 4. Obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem. 5. Rzeźba Najświętszego Serca Pana Jezusa.</p>		B -125 z 15.06.2005
14.	<p>Meble stanowiące wyposażenie siedziby Stowarzyszenia Miłośników Jarosławia w wielkiej izbie kamienicy przy ul. Rynek 11 w Jarosławiu</p>	<p>1. Krzesła (19 szt.). 2. Fotel. 3. Szafa biblioteczna. 4. Kredens.</p>		B-190 z 06.11.2007
15.	<p>Malowidła ściennie i wyposażenie zakrystii kościoła OO. Dominikanów przy ul. Dominikańskiej 25 w Jarosławiu</p>	<p>Wyposażenie - ściana wschodnia: 1. Ołtarz. 2. Obraz Matki Bożej Niepokalanej. 3. Obraz Benedykta XIII. 4. Obraz Matki Bożej. 5. Obraz św. Józefa z Dzieciątkiem. Ściana południowa: 6. Nastawa na monstrancje. 7. Obraz św. Katarzyny Sieneńskiej. 8. Obraz Veraikon. Ściana zachodnia: 9. Lawaterz. 10. Obraz św. Stanisława Kostki.</p>		B-208 z 06.11.2007

	<p>11. Obraz Chrystusa w koronie cierniowej. Ściana północna:</p> <p>12. Obraz Pieta. 13. Obraz Matki Bożej Bolesnej.</p> <p>14. Obraz Biskupa Walentego Czapskiego (?)</p> <p>15. Krucyfiks. 16. Obraz bł. Andreama Abellona.</p> <p>17. Obraz św. Dominikanina. 18. Obraz Matki Bożej Niepokalanej.</p> <p>19. Żyrandol.</p> <p>20. Portal z rzeźbą św. Floriana.</p> <p>21. Relikwiarz z wizerunkiem św. Alojzego Gonzagi.</p> <p>22. Relikwiarz z wizerunkiem św. Barbary.</p> <p>23. Relikwiarz z wizerunkiem św. Tomasza z Akwinu.</p> <p>24. Relikwiarz z wizerunkiem św. Agnieszki.</p> <p>25. Relikwiarz z wizerunkiem Chrystusa Dobrego Pasterza.</p> <p>26. Relikwiarz z wizerunkiem Matki Bożej Ucieczki Grzeszników.</p> <p>27. Relikwiarz z wizerunkiem św. Stanisława Kostki.</p>		
--	---	--	--

		<p>28. Relikwiarz z wizerunkiem Matki Bożej Niepokalanej.</p> <p>29. Relikwiarz z wizerunkiem świętej (?)</p> <p>30. Relikwiarz z wizerunkiem św. Stanisława Kostki z Dzieciątkiem.</p> <p>31. Relikwiarz z wizerunkiem Matki Bożej.</p> <p>32. Relikwiarz z wizerunkiem św. Franciszka Borgiasza.</p> <p>33. Polichromia sklepienia zakrystii.</p>		
16.	<p>Wyposażenie i wystrój malarski kościoła pw. Bożego Ciała i wyposażenie plebanii przy pl. Ks. P. Skargi 2 w Jarosławiu</p>	<p>Wyposażenie:</p> <p>1. Ołtarz boczny pw. Św. Michała Archanioła:</p> <p>a) Obraz - Św. Michał Archanioł.</p> <p>b) Obraz - Św. Anna nauczająca Marię.</p> <p>c) Tabernakulum.</p> <p>2. Ołtarz boczny pw. Ukrzyżowania:</p> <p>a) Rzeźba - Chrystus Ukrzyżowany.</p> <p>b) Obraz - Trójca Święta.</p> <p>3. Ołtarz boczny Świętej Rodziny:</p> <p>a) Putta z atrybutami (2 szt.).</p> <p>b) Obraz - Święta Rodzina.</p> <p>c) Obraz - Św. Florian.</p> <p>4. Ołtarz p.w. Św. Antoniego:</p> <p>a) Putta.</p>		B-225 z 01.02.2008

	<p>b) Obraz - Święty Antoni Padewski.</p> <p>c) Obraz - Matka Boża z Jezusem i św. Janem.</p> <p>5. Nastawa ołtarzyka pw. Matki Bożej Nieustraszonej Pomocy:</p> <p>a) Obraz - Matka Boża Nieustającej Pomocy.</p> <p>6. Nastawa ołtarzyka pw. Serca Pana Jezusa:</p> <p>a) Obraz - Chrystus z Sercem Gorejącym.</p> <p>7. Stalle:</p> <p>a) Obraz - Św. Cecylia. b) Obraz - Św. Barbara. c) Obraz - Św. Augustyn. d) Obraz - Św. Hieronim.</p> <p>e) Obraz - Chrztost Chrystusa w Jordanie.</p> <p>f) Obraz - Św. Ambroży. g) Obraz - Św. Jan Złotousty.</p> <p>h) Obraz - Św. Agnieszka.</p> <p>i) Obraz - Św. Katarzyna.</p> <p>8. Ołtarz w kaplicy Św. Teresy od Dzieciątka Jezus.</p> <p>9. Chrzcielnica.</p> <p>10. Obraz - Ecce Homo. 11. Obraz - Matka Boża Śnieżna.</p>		
--	--	--	--

		<p>12. Ikona - Matka Boża z Dzieciątkiem. 13. Obraz - Św. Agnieszka. 14. Obraz - Św. Stanisław Kostka. 15. Obraz - Św. Jan Nepomucen. 16. Obraz - Komunia Św. Onufrego. 17. Obraz - Św. Jan Kanty. 18. Obraz - Św. Jan Chrzciel w więzieniu. 19. Obraz - Święta Rodzina. 20. Obraz - Wieczerza w Emaus. 21. Obraz - Chrystus Zmartwychwstały. 22. Stacje drogi krzyżowej.</p> <p>23. Feretron: a) Obraz - Matka Boża z Dzieciątkiem, b) Obraz - Matka Boża Bolesna.</p> <p>24. Feretron: a) Obraz - Matka Boża z Jezusem i św. Janem, b) Obraz - Zaślubiny Marii Panny z Józefem.</p> <p>25. Rzeźba - Matka Boża z Dzieciątkiem. 26. Płaskorzeźba – Pieta. 27. Krucyfiks (I), 28. Krucyfiks (II). 29. Rzeźba orła - podstawa pod katafalk (2 szt.)</p>		
--	--	---	--	--

	<p>30. Rzeźba - podstawa pod katafalk w formie anioła (2 szt.).</p> <p>31. Tablica epitafijna Katarzyny z Szymonowskich Zdziańskiej.</p> <p>32. Kartusz herbowy.</p> <p>33. Tablica pamiątkowa.</p> <p>34. Drzwi żelazne.</p> <p>Witraże:</p> <p>35. Witraż - Św. Szczepan.</p> <p>36. Witraż - Archanioł Michał.</p> <p>37. Witraż - Święta Rodzina.</p> <p>38. Obraz - Matka Boża Śnieżna.</p> <p>39. Obraz - Koronacja NMP z adoracją przez Św. Jana Chrzciciela i Św. Augustyna.</p> <p>40. Obraz - Noli Me Tangere.</p> <p>41. Krucyfiks.</p> <p>Zespół figur świętych:</p> <p>42. Niezidentyfikowany święty jezuicki.</p> <p>43. Św. Stanisław Kostka z Dzieciątkiem Jezus.</p> <p>44. Św. Jan Franciszek Regis.</p> <p>45. Św. Ignacy Loyola.</p> <p>46. Św. Franciszek Borgiasz.</p> <p>47. Św. Jan Chrzciciel.</p> <p>48. Św. Jan Ewangelista.</p> <p>49. Św. Franciszek Ksawery.</p> <p>50. Niezidentyfikowany święty jezuicki.</p>		
--	---	--	--

		<p>51. Niezidentyfikowany święty jezuicki.</p> <p>52. Św. Alojzy Gonzaga.</p> <p>53. Niezidentyfikowany święty jezuicki.</p> <p>54. Polichromia kościoła.</p>		
17.	<p>Pomnik kolumnowy z figurą Matki Bożej Niepokalanej przy ul. Jana Pawła II w Jarosławiu</p>	<p>Figura Matki Bożej Niepokalanej umieszczona na wysokiej kolumnie posadowionej na masywnym cokole.</p>		B-245 z 09.05.2008
18.	<p>Chrzcielnica i lichtarz stanowiące elementy wyposażenia kościoła pw. Św. Mikołaja i św. Stanisława Biskupa przy ul. Benedyktyńskiej 5 w Jarosławiu</p>	<p>Wykonane w stylu neobarokowym: Chrzcielnica. Lichtarz.</p>		B-271 z 15.01.2009
19.	<p>Ikonostas w cerkwi grecko-katolickiej pw. Przemienienia Pańskiego przy ul. Cerkiewnej 3 w Jarosławiu</p>	<p>1. Ikonostas.</p> <p>a) Rząd ikon namiestnych (Bogurodzica Hodigitria, Chrystus Pantokrator, Boże Narodzenie, Przemienienie Pańskie), Carskie wrota, Północne drzwi diakońskie, Południowe drzwi diakońskie,</p> <p>b) Rząd Świąt Niedziel Pięćdziesiątnicy (Niewierny Tomasz,</p>		B-375 z 30.12.2010

		<p>Maria u Grobu, Uzdrawienie Paralityka, Chrystus z Samarytanką przy studni, Uzdrawienie ślepeca, Sobór Nicejski), c) Rząd ikon świątecznych (Narodzenie Bogurodzicy, Wprowadzenie Bogurodzicy do Świątyni, Boże Narodzenie, Czest Chrystusa, Spotkanie Pańskie, Zwiastowanie Bogurodzicy, Wjazd do Jerozolimy, Zaśnięcie Bogurodzicy), d) Ikona Ostatniej Wieczerzy, e) Deesis (rząd ikon apostołów, proroków i królów Starego Testamentu: Św. Piotr, Ewangelista Marek, Ewangelista Mateusz, Św. Andrzej, Św. Bartłomiej, Św. Tomasz, Św. Paweł, Ewangelista Łukasz, Ewangelista Jan, Św. Jakub Starszy, Św. Szymon, Św. Filip) f) Zwieńczenie ikonostasu (prorocy i królowie Starego Testamentu oraz Pasja, Złożenie do Grobu, Ukrzyżowanie, Mojżesz i Izajasz, Aaron i Dawid, Amos i Jeremiasz (?), Zachariasz i Salomon, Gedeon (?) i Jakub, Baruch (?) i Daniel.</p>		
--	--	--	--	--

20.	Pomnik nagrobny Wincentego Fereriusza (OO. Dominikanów) na terenie Starego Cmentarza przy ul. Cmentarnej w Jarosławiu	Pomnik nagrobny w formie komory zwieńczonej rzeźbą św. Wincentego Fereriusza jako Anioła Apokalipsy.		B-386 z 17.11.2011
21.	Malowidła ścienne w sali budynku dawnej bursy im. Mikołaja Kopernika przy ul. 3 Maja 31 w Jarosławiu	Wystrój malarski pomieszczenia tworzy dekoracja pasowa wykonana w technice klejowej oraz malowidło olejne przedstawiające Świętego w czarnym habicie wśród aniołków i obłoków.		B-387 z 17.11.2011
22.	Wagon towarowy kryty Gklm (Kdt) 20 51 112 7 209-7 o numerze fabrycznym 16076 usytuowany na terenie wytwórni przy ul. Zbożowej 7 w Jarosławiu	Wagon wyprodukowany w niemieckiej wytwórni Salon Wagonfabrik Werdau AG.		B-431 z 13.06.2011
23.	Polichromia w Sali Kopernikańskiej Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika przy ul. 3 Maja 4 w Jarosławiu	Malowidła o charakterze eklektycznym obejmują ściany i sufit pomieszczenia.		B-669 z 04.09.2014
24.	Strop belkowy i wystrój sztukatorski wielkiej izby Kamienicy Orsettich przy Rynek 4 w Jarosławiu	Strop drewniany, belkowy. Dekoracja sztukatorska. Pozostałości sztukatorskiego portalu wejściowego.		B-721 z 09.10.2015

25.	Wystrój i wyposażenie sieni wejściowej i klatki schodowej w kamienicy przy ul. Słowackiego 1 w Jarosławiu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dekoracja malarska. 2. Dekoracja architektoniczna. 3. Posadzka klatki schodowej. 4. Balustrada. 		B-837 z 20.02.2017
26.	Wystrój i wyposażenie sieni wejściowej i klatki schodowej w kamienicy przy ul. Kraszewskiego 37 w Jarosławiu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dekoracja malarska. 2. Główne drzwi wejściowe do budynku. 3. Drzwi od strony podwórza. 4. Drzwi z korytarza klatki schodowej na galerię na I piętrze. 5. Drzwi wewnętrzne w sieni i klatce schodowej (5 sztuk). 6. Posadzka. 7. Balustrada. 		B-836 z 22.02.2017
27.	Wyposażenie kaplicy i klasztoru Zgromadzenia Sióstr Niepokalanego Poczęcia przy ul. Głębokiej 1 w Jarosławiu	<p>KAPLICA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stół ołtarzowy. 2. Tabernakulum. 3. Retabulum.: <ol style="list-style-type: none"> a) Rzeźba – Matka Boża Niepokalanie Poczęta b) Obraz – Zmartwychwstanie Pańskie 4. Obraz – św. Piotr. 5. Obraz – św. Paweł. 6. Obraz – Matka Boża ze św. Janem. 7. Obraz – Ucieczka do Egiptu. 		B-898 z 27.02.2018

		<p>8. Obraz – portret Matki Marceliny Darowskiej.</p> <p>9. Obraz / płaskorzeźba – Matka Boża Częstochowska.</p> <p>10. Fisharmonia.</p> <p>11. Stołek do fisharmonii.</p> <p>12. Balaski i balustrada.</p> <p>13. Zespół stali.</p> <p>14. Zespół ławek.</p> <p>15. Stolik pomocniczy.</p> <p>16. Rozety sufitowe (3 szt.).</p> <p>17. Lampa wieczna.</p> <p>ORATORIUM I:</p> <p>18. Obraz – św. Józef z Dzieciątkiem.</p> <p>19. Obraz – Serce Pana Jezusa.</p> <p>20. Relikwiarz ramowy / obrazowy.</p> <p>21. Szafa zakrystyjna.</p> <p>22. Świeczniki (6 szt.).</p> <p>ORATORIUM II:</p> <p>23. Obraz – św. Franciszek z Dzieciątkiem.</p> <p>24. Relikwiarz w formie krzyża.</p> <p>25. Konfesjonał.</p> <p>ZAKRYSTIA:</p> <p>26. Obraz – Chrystus w grobie.</p> <p>27. Monstrancja.</p>		
--	--	---	--	--

	<p>28. Monstrancja.</p> <p>29. Kielich.</p> <p>30. Puszka na komunikanty.</p> <p>31. Relikwiarz Krzyża Świętego.</p> <p>32. Krzyż ołtarzowy.</p> <p>33. Komoda zakrystyjna z nadstawką.</p> <p>34. Komoda zakrystyjna I.</p> <p>35. Komoda zakrystyjna II.</p> <p>36. Szafa.</p> <p>37. Stolik.</p> <p>KLASZTOR:</p> <p>FURTA, KORYTARZ KAPLICZNY, SCHODY:</p> <p>38. Obraz – Serce Pana Jezusa.</p> <p>39. Rzeźba – Krucyfiks.</p> <p>40. Rzeźba – św. Józef z Dzieciątkiem.</p> <p>41. Figura – Immaculata wraz z postumentem.</p> <p>42. Figura – Anioł / kropielnica wraz z postumentem.</p> <p>43. Figura – Anioł Stróż.</p> <p>44. Tablica pamiątkowa.</p> <p>45. Kropielnica.</p> <p>PARLATORIUM I:</p> <p>46. Obraz – Ukrzyżowanie.</p>		
--	--	--	--

		<p>47. Obraz – Matka Marcelina z siostrami.</p> <p>48. Obraz – Portret Papieża Piusa IX.</p> <p>49. Fortepian.</p> <p>50. Zegar szafkowy.</p> <p>51. Szafa.</p> <p>52. Kredens.</p> <p>53. Szafka pomocnicza.</p> <p>PARLATORIUM II:</p> <p>54. Obraz – Maria z Dzieciątkiem.</p> <p>55. Obraz – Portret Matki Marceliny Darowskiej.</p> <p>56. Szafa wnękowa.</p> <p>INNE POMIESZCZENIA:</p> <p>57. Obraz – Portret Papieża Piusa IX.</p> <p>58. Obraz – Matka Boża Niepokalana.</p> <p>59. Obraz – Serce Pana Jezusa.</p> <p>60. Książka „FLEURS DE TERRE-SAINTE”.</p> <p>61. Oleodruk – św. Józef z Dzieciątkiem i św. Janem Chrzcicielem.</p> <p>SZKOŁA:</p> <p>62. Obraz – portret Matki Marceliny Darowskiej.</p> <p>63. Grafika – Jadwiga – Królowa Polski.</p>		
--	--	---	--	--

		64. Fortepian. STOLARKA DRZWIOWA: 65. Główne drzwi wejściowe. 66. Drzwi główne do kaplicy (2 szt.). 67. Drzwi boczne do kaplicy. 68. Drzwi furty. 69. Drzwi z furty do korytarza bocznego przy kaplicy. 70. Drzwi na parterze i na piętrze klasztoru (3 szt.).		
28.	Pianino i fortepian skrzydłowy stanowiące własność Stowarzyszenia Miłośników Jarosławia przy ul. Rynek 11 w Jarosławiu	1. Pianino. 2. Fortepian.		B-933 z 07.03.2019

Tab. 2. Zabytki ruchome występujące w mieście Jarosław

5.2.5 Zabytki archeologiczne

Stanowiska archeologiczne to materialne ślady działalności ludzi. W obrębie stanowiska archeologicznego grupują się zazwyczaj pozostałości licznych powstających i zamierających kolejno osad czy cmentarzysk. Stanowią one podstawowe, a często wręcz jedyne źródło wiedzy o najdawniejszej przeszłości. Nawet dla późniejszych czasów, poczynając od średniowiecza, wyniki badań archeologicznych stanowią cenne uzupełnienie przekazów pisanych. W celu ochrony stanowisk archeologicznych i nawastrzeń kulturowych podczas inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, ważne jest określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków, lub przeznaczonych do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,

warunkach zabudowy i inwestycjach celu publicznego oraz respektowanie przez inwestorów zapisów dotyczących ochrony zabytków archeologicznych w opiniach i decyzjach właściwego miejscowo Konserwatora Zabytków.

W związku z licznymi zagrożeniami zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. 2021, poz. 710, ze zm.) wszystkie zabytki archeologiczne, bez względu na stan zachowania, podlegają ochronie i opiece. W celu ochrony stanowisk archeologicznych i nawarstwień kulturowych, na obszarach występowania stanowisk archeologicznych oraz w strefie ich ochrony, podczas inwestycji związanych z robotami ziemnymi, wymagane jest prowadzenie prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym pozwoleniem na badania archeologiczne Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przed uzyskaniem pozwolenia na budowę lub przed rozpoczęciem prac ziemnych. Wyniki badań często stanowią jedyną dokumentację następujących po sobie faktów osadniczych na tym terenie. Pozwalają one skorygować, uszczegółowić i potwierdzić informacje uzyskane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwia uzupełnienie danych o kulturze materialnej mieszkańców. Należy przy tym pamiętać, że zasięg stanowisk archeologicznych został wyznaczony na mapach na podstawie badań powierzchniowych. Jednak nie może on odpowiadać dokładnie zasięgowi występowania pozostałości osadnictwa pradziejowego pod ziemią. Dlatego należy traktować go zawsze orientacyjnie, ponieważ może okazać się, że obiekty archeologiczne zalegają także w sąsiedztwie wyznaczonego na podstawie obserwacji powierzchniowej, zasięgu stanowiska.

Stanowiska archeologiczne są ważnym elementem krajobrazu kulturowego i stanowią podstawę wiedzy o najdawniejszych dziejach okolic miasta Jarosławia. Udokumentowane stanowiska archeologiczne (łącznie 170 stanowisk) zgrupowane są na obszarach AZP: 102-83, 103-82, 103-83, 104-83, obejmują w dużej części ślady osadnicze (121 stanowisk), osady (32 stanowisk), a w mniejszym stopniu skarby (1 stanowisko) i kopce (1 stanowisko). Najstarsze z nich datuje się na okres epoki kamienia, mają one duże znaczenie dla potrzeb rozpoznania oraz ochrony najstarszych śladów obecności człowieka i jego form gospodarowania, które od samego początku przyczyniły się do kształtowania krajobrazu kulturowego. Z kolei najmłodsze odkryte ślady pochodzą już z czasów późnego średniowiecza i okresu nowożytnego, stanowisk tak datowanych jest najwięcej (ok. 77 stanowisk).

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

L.p.	Nazwa stanowiska	Nr w miejscowości (nr na obszarze)	Obszar AZP	Rodzaj stanowiska	Kultura	Chronologia	Nr i data wpisu do rejestru zabytków archeologicznych województwa podkarpackiego	Uwagi
1.	Jarosław	37 (6)	102-83	1. ślad osadnictwa 2. punkt osadniczy 3. ślad osadnictwa 4. punkt osadniczy	- kultura przeworska - prahistoria - pradziejowa nieokreślona	- wczesna EB (epoka brązu) - OWR (okres wpływów rzymskich) - wczesne średniowiecze - epoka kamienia - epoka brązu		
2.	Jarosław	38 (7)	102-83	1. ślad osadnictwa 2. punkt osadniczy	- prahistoria - pradziejowa nieokreślona			
3.	Jarosław - Stawki	39 (8)	102-83	1. osada 2. osada	- kultura przeworska	- późny OWR (okres wpływów rzymskich) - wczesne średniowiecze		- stopień zniszczenia stanowiska: znaczny
4.	Jarosław - Stawki	40 (9)	102-83	1. punkt osadniczy	- prahistoria - pradziejowa nieokreślona			
5.	Jarosław - Stawki	41 (10)	102-83	1. punkt osadniczy 2. punkt osadniczy 3. punkt osadniczy	- kultura przeworska - prahistoria - pradziejowa nieokreślona	- OWR (okres wpływów rzymskich) - wczesne średniowiecze		
6.	Jarosław - Stawki	42 (11)	102-83	1. ślad osadnictwa		- epoka kamienia - epoka brązu		- określenie bliższe: przy drodze
7.	Jarosław - Przedmieście Górnoleżajskie	7 (6)	103-82	1. ślad osadnictwa	- kultura przeworska	- MOPR (młodszy okres przedrzymski)		- brak dokładnej lokalizacji

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

8.	Jarosław - Kruhel Pawłowski	8 (7)	103-82	I. ślad osadnictwa	- KCSz (kultura ceramiki sznurowej)	- schyłkowy neolit	- brak dokładnej lokalizacji
9.	Jarosław	9 (8)	103-82	I. ślad osadnictwa	- kultura mierzanowicka	- I okres EB (epoki brązu)	- brak dokładnej lokalizacji
10.	Jarosław	10 (9)	103-82	I. ślad osadnictwa	- kultura mierzanowicka	- I okres EB (epoki brązu)	- brak dokładnej lokalizacji
11.	Jarosław	13 (12)	103-82	I. ślad osadnictwa		- wczesny neolit (?)	- brak dokładnej lokalizacji
12.	Jarosław	19 (18)	103-82	I. osada		- średniowiecze	- brak dokładnej lokalizacji
13.	Jarosław	20 (28)	103-82	I. ślad osadnictwa		- średniowiecze	
14.	Jarosław	21 (29)	103-82	1. ślad osadnictwa 2. osada		- pradziejowa nieokreślona - średniowiecze	- bezpośrednia bliskość ogrodów działkowych
15.	Jarosław	22 (30)	103-82	I. ślad osadnictwa	KCSz (kultura ceramiki sznurowej)	- schyłkowy neolit	
16.	Jarosław	23 (31)	103-82	I. ślad osadnictwa		- średniowiecze	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

17.	Jarosław	24 (32)	103-82	103-82	1. ślad osadnictwa 2. osada	- KCWR (kultura ceramiki wstępowej rytej) - kultura przeworska	- faza żelazowska - OWR (okres wpływów rzymskich)	
18.	Jarosław	25 (33)	103-82	103-82	1. ślad osadnictwa		- neolit (?)	
19.	Jarosław	26 (34)	103-82	103-82	1. osada 2. ślad osadnictwa		- neolit (?) - pradziejowa nieokreślona	
20.	Jarosław	27 (35)	103-82	103-82	1. osada	- kultura przeworska	- OWR (okres wpływów rzymskich)	
21.	Jarosław	28 (36)	103-82	103-82	1. ślad osadnictwa 2. ślad osadnictwa 3. osada 4. osada	- Chilopice – Vesele (wczesna faza kultury mierzanowickiej) - kultura przeworska	- neolit - I okres EB (epoki brązu) - OWR (okres wpływów rzymskich) - wczesne średniowiecze	
22.	Jarosław	29 (37)	103-82	103-82	1. osada		- pradziejowa nieokreślona	
23.	Jarosław	30 (38)	103-82	103-82	1. ślad osadnictwa 2. osada		- epoka kamienia - średniowiecze	
24.	Jarosław	31 (39)	103-82	103-82	1. ślad osadnictwa 2. ślad osadnictwa 3. ślad osadnictwa	- kultura przeworska	- neolit - OWR (okres wpływów rzymskich) - pradziejowa nieokreślona	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

25.	Jarosław	32 (40)	103-82	1. osada				- pradziejowa nieokreślona			
26.	Jarosław	33 (41)	103-82	1. ślad osadnictwa 2. osada				- pradziejowa nieokreślona - wczesne średniowiecze			
27.	Jarosław	34 (42)	103-82	1. ślad osadnictwa 2. osada			- kultura przeworska (?)	- epoka kamienia - OWR (okres wpływów rzymskich)			
28.	Jarosław	35 (43)	103-82	1. ślad osadnictwa 2. ślad osadnictwa			- kultura przeworska (?)	- neolit - OWR (okres wpływów rzymskich)			
29.	Jarosław	36 (44)	103-82	- osada - ślad osadnictwa				- neolit - pradziejowa nieokreślona		brak frontu karty	
30.	Jarosław - ul. Pawłowska	156 (105)	103-82	1. osada			- kultura lużycka, grupa tarnobrzeska	- halsztat - wczesna epoka żelaza - C-41 (dawny numer: A-110/402 z 11.12.1968)		- dalszy ciąg stanowiska znajduje się na obszarze 104-82/105.	
31.	Jarosław - ul. Szczytniańska	157 (106)	103-82	1. ślad osadnictwa 2. osada				- neolit - neolit (?)		- obecnie znajduje się tam osiedle domków jednorodzinnych	
32.	Jarosław - wzgórze Św. Mikołaja	1 (65)	103-83	1. ślad osadnictwa 2. ślad osadnictwa (wielokulturowego) 3. grodzisko (?), ślad osadnictwa (wielokulturowego) z			- kultura przeworska	- neolit - OWR (okres wpływów rzymskich) (III - IV w.) - okres wczesnego średniowiecza (XI - XIII w.)		- C-40 (dawny numer: - A-716 / 452 z 28.12.1968)	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

33.	Jarosław	2 (1)	103-83	<p>cmentarzem średniowiecznym</p> <p>4. Klasztor SS. Benedyktynek z cmentarzem</p>		- XV - XVIII w.; XVII w.		- schyłkowy neolit	- brak dokładnej lokalizacji
34.	Jarosław	3 (2)	103-83	1. ślad osadnictwa	- kultura mierzanowicka	- I okres EB (epoki brązu)		- brak dokładnej lokalizacji	
35.	Jarosław	4 (3)	103-83	1. ślad osadnictwa	- kultura mierzanowicka	- I okres EB (epoki brązu)		- brak dokładnej lokalizacji	
36.	Jarosław	5 (4)	103-83	1. ślad osadnictwa	- KLW (kultura lubelsko-wołyńska) lub Wol.			- brak dokładnej lokalizacji	
37.	Jarosław	6 (5)	103-83	1. ślad osadnictwa	- KLW (kultura lubelsko-wołyńska)	- początek eneolitu		- brak dokładnej lokalizacji	
38.	Jarosław	9 (6)	103-83	1. ślad osadnictwa	- KCSz (kultura ceramiki sznurowej)	- neolit		- brak dokładnej lokalizacji	
39.	Jarosław	11 (7)	103-83	1. ślad osadnictwa	- kultura luzycka			- brak dokładnej lokalizacji	

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

40.	Jarosław	12 (8)	103-83	1. ślad osadnictwa	- kultura mierzanowicka	- I okres EB (epoki brązu)	- brak dokładnej lokalizacji
41.	Jarosław	14 (9)	103-83	1. ślad osadnictwa	- kultura trypolska	- początek neolitu	- brak dokładnej lokalizacji
42.	Jarosław	15 (10)	103-83	1. ślad osadnictwa		- neolit	- brak dokładnej lokalizacji
43.	Jarosław	16 (11)	103-83	1. ślad osadnictwa	- kultura mierzanowicka	- I okres EB (epoki brązu)	- brak dokładnej lokalizacji
44.	Jarosław	17 (12)	103-83	1. ślad osadnictwa	- KCSz (kultura ceramiki sznurowej)	- schyłkowy neolit	- brak dokładnej lokalizacji
45.	Jarosław - ul. Pełkińska	18 (13)	103-83	1. skarb	- kultura luzycka		- gęsta zabudowa miejska - konieczny nadzór archeologiczny nad wszelkimi pracami ziemnymi - brak dokładnej lokalizacji
46.	Jarosław	43 (14)	103-83	1. ślad osadnictwa		- neolit	
47.	Jarosław	44 (15)	103-83	1. ślad osadnictwa		- pradziejowa nieokreślona	- brak dokładnej lokalizacji
48.	Jarosław	45 (16)	103-83	1. ślad osadnictwa	- kultura luzycka		- brak dokładnej lokalizacji - materiał znaleziony

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

49.	Jarosław	47 (18)	103-83	I. ślad osadnictwa	- kultura luzycka			nad Sanem - brak dokładnej lokalizacji
50.	Jarosław	48 (19)	103-83	I. ślad osadnictwa	- kultura luzycka		- II-III okres EB (epoki brązu)	- brak dokładnej lokalizacji
51.	Jarosław	49 (20)	103-83	I. ślad osadnictwa	- KCSz (kultura ceramiki szmutrowej)		- schyłkowy neolit	- brak dokładnej lokalizacji
52.	Jarosław	50 (21)	103-83	I. ślad osadnictwa			- neolit	- brak dokładnej lokalizacji
53.	Jarosław	51 (22)	103-83	I. ślad osadnictwa			- IV okres EB (epoki brązu)	- brak dokładnej lokalizacji
54.	Jarosław	52 (23)	103-83	I. ślad osadnictwa			- Halsztat (wczesna epoka żelaza)	- brak dokładnej lokalizacji
55.	Jarosław	53 (24)	103-83	I. ślad osadnictwa			- Halsztat (wczesna epoka żelaza)	- brak dokładnej lokalizacji
56.	Jarosław	55 (26)	103-83	I. ślad osadniczego obozowiska	- grupa kulturowa mazowszańska		- 11 000 - 7 900	- brak dokładnej lokalizacji
57.	Jarosław	56 (27)	103-83	I. ślad osadnictwa			- pradziejowa nieokreślona	- brak dokładnej lokalizacji

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

58.	Jarosław	57 (28)	103-83	1. osada pałafitowa	- neolit (?) / okres wczesnopiastowski (?)	- brak dokładnej lokalizacji
59.	Jarosław	58 (29)	103-83	1. ślad osadnictwa	- OWR (okres wpływów rzymskich)	- brak dokładnej lokalizacji
60.	Jarosław	59 (30)	103-83	1. ślad osadnictwa	- OWR (okres wpływów rzymskich)	- brak dokładnej lokalizacji
61.	Jarosław	60 (31)	103-83	1. ślad osadnictwa	- OWR (okres wpływów rzymskich)	- brak dokładnej lokalizacji
62.	Jarosław	61 (32)	103-83	1. ślad osadnictwa	- OWR (okres wpływów rzymskich) (161-180 r.)	- brak dokładnej lokalizacji - materiał znaleziony podczas budowy kolei
63.	Jarosław	62 (33)	103-83	1. ślad osadnictwa	- średniowiecze (XIII - XIV w.)	- brak dokładnej lokalizacji
64.	Jarosław	63 (34)	103-83	1. zabudowa mieszkalna miejska	- XVI, XVII, XVIII, XIX i XX w.	- brak dokładnej lokalizacji - materiał pochodzi z prac ziemnych przy fundamentach budynków miejskich
65.	Jarosław	64 (35)	103-83	1. ślad osadnictwa	- OWR (okres wpływów rzymskich)	- brak dokładnej lokalizacji

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

66.	Jarosław - Stare Miasto	65 (67)	103-83	I. ślad zabudowy mieszkalnej miejskiej		- XVII – XIX w.	- komieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
67.	Jarosław - Ratusz	66 (68)	103-83	I. ślad osadnictwa zabudowy miejskiej		- XVII – XIX w.	- komieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
68.	Jarosław - Rynek	67 (69)	103-83	I. ślad zabudowy mieszkalnej		· XVI w., XVII w.	- komieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
69.	Jarosław - Rynek	68 (70)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XVIII – XIX w.	- komieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
70.	Jarosław - Rynek - N	69 (71)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XVII w.	- komieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
71.	Jarosław - Rynek	70 (72)	103-83	I. ślad osadnictwa		- XIII w.	- komieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
72.	Jarosław - Kolegiata Wszystkich Świętych	71 (73)	103-83	I. kolegiata		- XV w.	- określenie bliższe: rejon S-W części Rynku - komieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
73.	Jarosław - Rynek 12	72 (74)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XVI w., XVIII w.	- komieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

74.	Jarosław - Kamienica Gruszczyńców, Rynek 6	73 (75)	103-83	1. ślad zabudowy miejskiej	- XVI - XIX w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
75.	Jarosław - Kamienica Attavantich, Rynek 5	74 (76)	103-83	1. zabudowa miejska	- XVII w., XVIII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
76.	Jarosław - Kamienica Orsettich	75 (77)	103-83	1. ślad zabudowy miejskiej	- XV w., XVI w., XVII w., XVIII w., XIX w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
77.	Jarosław - Rynek, cz. E.	76 (78)	103-83	1. ślad zabudowy miejskiej	- XV - XX w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
78.	Jarosław - Rynek 13	77 (79)	103-83	1. ślad osadnictwa 2. ślad zabudowy miejskiej	- XIII w. - XVI w., XIX w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
79.	Jarosław - Rynek 14	78 (80)	103-83	1. ślad osadnictwa 2. zabudowa miejska	- XIII w. - XVI - XVII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
80.	Jarosław - Rynek 15	79 (81)	103-83	1. ślad zabudowy miejskiej	- XVI w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
81.	Jarosław - Rynek 17	80 (82)	103-83	1. ślad zabudowy miejskiej	- XVIII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
82.	Jarosław - Rynek 23	81 (83)	103-83	1. ślad zabudowy miejskiej	- XVI w., XVII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

83.	Jarosław - Rynek 24	82 (84)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XV - XVIII w.	- końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
84.	Jarosław - Rynek 26	83 (85)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XVI w., XVII w.	- końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
85.	Jarosław - Hala Targowa	84 (86)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XVI w., XVII w.	- końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
86.	Jarosław - Plac za Halą Targową	85 (87)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XVIII w.	- końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
87.	Jarosław - ul. Sobieskiego 3a	86 (88)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XVI w.	- końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
88.	Jarosław - ul. Sobieskiego 5	87 (89)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XVII w., XVIII w.	- końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
89.	Jarosław - ul. Sobieskiego 9	88 (90)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		XVI w. - XVIII w.	- określenie bliższe: tzw. Kordegarda
90.	Jarosław - ul. Sobieskiego 14	89 (91)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XVII w.	- końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
91.	Jarosław - ul. Sobieskiego 22	90 (92)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XVIII w.	- końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

92.	Jarosław - ul. Grodzka 2	91 (93)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XVI w. - XVII - XIX w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
93.	Jarosław - ul. Grodzka 3	92 (94)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XVII w., XIX w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
94.	Jarosław - ul. Grodzka 5	93 (95)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XVII - XVIII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
95.	Jarosław - ul. Grodzka 10	94 (96)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XVII w., XVIII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
96.	Jarosław - ul. Grodzka 12	95 (97)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XV w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
97.	Jarosław - ul. Grodzka 13	96 (98)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XVI w., XVII w., XVIII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
98.	Jarosław - ul. Grodzka 16	97 (99)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XVII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
99.	Jarosław - ul. Grodzka 17	98 (100)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- średniowiecze - XVI / XVII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
100.	Jarosław - Brama Krakowska	99 (101)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej		- XV - XVIII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

101.	Jarosław - ul. Opolska 1	100 (102)	103-83	1. ślad zabudowy miejskiej		- XVI w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
102.	Jarosław - ul. Opolska 2	101 (103)	103-83	1. ślad zabudowy miejskiej		- XVI – XVIII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
103.	Jarosław - ul. Opolska 4	102 (104)	103-83	1. ślad osadnictwa		- XIX w., XX w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
104.	Jarosław - rejon Synagogi, ul. Opolska 10	103 (105)	103-83	1. ślad zabudowy miejskiej		- XVI – XVIII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
105.	Jarosław - ul. Opolska 12	104 (106)	103-83	1. ślad zabudowy miejskiej		- XVI - XVIII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
106.	Jarosław - ul. Opolska	105 (107)	103-83	- ślad osadnictwa		- XIII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
107.	Jarosław - Brama Pełkińska	106 (108)	103-83	1. ślad zabudowy miejskiej		- XVII w., XVIII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
108.	Jarosław - Wzgórze Farnie	107 (109)	103-83	1. ślad osadnictwa 2. ślad zabudowy miejskiej		- neolit - XVII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
109.	Jarosław - ul. Franciszkańska	108 (110)	103-83	1. ślad zabudowy miejskiej		- XVII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

110.	Jarosław - pl. Piotra Skargi	109 (111)	103-83	1. ślad osadnictwa		- XVII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
111.	Jarosław - pl. św. Michała 1 (dawniej pl. Zwycięstwa 1)	110 (112)	103-83	1. ślad osadnictwa		- XV / XVI w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
112.	Jarosław - ul. Przemyska	111 (113)	103-83	1. ślad zabudowy miejskiej		- XVIII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
113.	Jarosław - ul. Wąska 4	112 (114)	103-83	1. ślad zabudowy miejskiej		- XVI – XVII w. - XIV – XVI w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
114.	Jarosław - ul. Pamińska	113 (115)	103-83	1. ślad osadnictwa		- wczesne średniowiecze / średniowiecze	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
115.	Jarosław - ul. Spytki	114 (116)	103-83	1. zabudowa mieszkalna miejska		- XVI w., pocz. XVII w., XVIII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
116.	Jarosław - ul. Tarnowskiego (dawniej Buczka)	115 (117)	103-83	1. mur obronny miasta (?)		- XVI, XVII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
117.	Jarosław - ul. Tarnowskiego	116 (118)	103-83	1. zabudowa mieszkalna		- XVI, XVII w.	- konieczny nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
118.	Jarosław	117 (119)	103-83	1. grób		- XVII w.	- określenie bliższe: podziemia kościoła św. Jana

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

119.	Jarosław - ul. Lubelska	118 (120)	103-83	I. ślad osadnictwa	- XVII w.	- końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
120.	Jarosław - Cerkiew	119 (121)	103-83	I. ślad zabudowy mieszkalnej miejskiej	- XVII, XVIII w.	- końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
121.	Jarosław - ul. Kasztelanska 6	120 (122)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej	- XVIII w.	- końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
122.	Jarosław - ul. Kasztelanska 1	121 (123)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej	- XVII w.	- końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
123.	Jarosław - ul. Ostrońskich	122 (124)	103-83	I. ślad zabudowy miejskiej	- XV w.	- końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
124.	Jarosław - Mały Rynek	123 (125)	103-83	I. grodzisko (?)	- średniowiecze	- obszar stanowiska silnie przekształcony - zabudowa miejska - końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
125.	Jarosław - Zamek Górny	124 (126)	103-83	I. zamek	- XVI, XVII w.	- określenie bliższe: teren przycekiwiny - obszar stanowiska silnie przekształcony - końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

126.	Jarosław - Zamek Dolny	125 (127)	103-83	I. zamek		- XVI w.	- obszar stanowiska silnie przekształcony - końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych - określenie bliższe: nad Sanem
127.	Jarosław - koło rzeźni	126 (128)	103-83	I. ślad osadnictwa		- neolit	- stopień zniszczenia stanowiska: całkowicie zniszczone
128.	Jarosław - Misztale	127 (129)	103-83	I. ślad cmentarzyska (?)		- EB (epoka brązu), Halsztat (?) (wczesna epoka żelaza)	- określenie bliższe: żwirownia - stopień zniszczenia stanowiska: całkowicie zniszczone
129.	Jarosław - Stawki	128 (130)	103-83	I. ślad osadnictwa		- EB (epoka brązu) (?)	- określenie bliższe: żwirownia - stopień zniszczenia stanowiska: całkowicie zniszczone
130.	Jarosław - ul. Piekarska	129 (131)	103-83	I. ślad osadnictwa		- XVII w.	- określenie bliższe: teren fabryki „SAN” - końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
131.	Jarosław - Szwajmanówka 53	130 (132)	103-83	I. ślad osadnictwa			- określenie bliższe: nad Sanem - zabudowa podmiejska - końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
132.	Jarosław - Garbarze	131 (133)	103-83	I. ślad osadnictwa		- XVII w.	- końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

133.	Jarosław - Przystań	132 (134)	103-83	I. ślad osadnictwa		- OWR (okres wpływów rzymskich) (138-161 r.)	- określenie bliższe: lewy brzeg Sanu - końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych - stopień zniszczenia stanowiska: obiekt już nie istnieje
134.	Jarosław - Kopiec	133 (135)	103-83	I. kopiec			
135.	Jarosław - Miształe	134 (136)	103-83	I. ślad osadnictwa	- kultura luzycka	- XIII – XII w. p. n. e. - BD - HaA1 (faza D III okresu epoki brązu – faza A1 okresu halstackiego (młodszej epoki żelaza)	- określenie bliższe: lewy brzeg Sanu - piaszkownia - stopień zniszczenia stanowiska: całkowicie zniszczone - końcowy nadzór archeologiczny wszelkich prac ziemnych
136.	Jarosław - Lachmanówka	135 (137)	103-83			- starożytność	- materiał znaleziony na śmietniku
137.	Jarosław	136 (36)	103-83	I. ślad osadnictwa		- neolit	- brak dokładnej lokalizacji
138.	Jarosław	137 (37)	103-83	I. ślad osadnictwa		- neolit	- brak dokładnej lokalizacji
139.	Jarosław	138 (38)	103-83	I. ślad osadnictwa		- neolit	- brak dokładnej lokalizacji
140.	Jarosław	139 (39)	103-83	I. ślad osadnictwa		- wczesne średniowiecze	- brak dokładnej lokalizacji

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

141.	Jarosław	140 (40)	103-83	1. ślad osadnictwa	- kultura lużycka			- brak dokładnej lokalizacji
142.	Jarosław	141 (41)	103-83	1. ślad osadnictwa	- kultura lużycka			- brak dokładnej lokalizacji
143.	Jarosław - Garbarze	142 (42)	103-83	1. ślad osadnictwa	- KCSz (kultura ceramiki sznurowej)	- schyłkowy neolit		- brak dokładnej lokalizacji
144.	Jarosław - Garbarze	143 (43)	103-83	1. ślad osadnictwa		- neolit		- określenie bliższe: rejon starego koryta Sanu
145.	Jarosław - Przedmieście Dolnoleżajskie	144 (66)	103-83	1. osada		- wczesne średniowiecze		- brak dokładnej lokalizacji
146.	Jarosław	145 (138)	103-83	1. ślad osadnictwa 2. ślad osadnictwa	- kultura przeworska	- OWR (okres wpływów rzymskich) - wczesne średniowiecze - późne średniowiecze		
147.	Jarosław	146 (139)	103-83	1. ślad osadnictwa				
148.	Jarosław	147 (140)	103-83	1. osada (?)	- kultura lużycka, grupa tamobrzeska			
149.	Jarosław	148 (141)	103-83	1. osada		- wczesna EB (epoka brązu)		

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

150.	Jarosław	149 (24)	104-83	1. ślad osadnictwa			- neolit		
151.	Jarosław	150 (25)	104-83	1. ślad osadnictwa 2. ślad osadnictwa			- epoka kamienia - prehistoria (?)		
152.	Jarosław	151 (26)	104-83	1. ślad osadnictwa			- nowożytność		
153.	Jarosław	152 (27)	104-83	1. ślad osadnictwa 2. osada			- epoka kamienia - średniowiecze		
154.	Jarosław	153 (38)	104-83	1. ślad osadnictwa			- epoka kamienia		
155.	Jarosław	154 (39)	104-83	1. ślad osadnictwa			- epoka kamienia		
156.	Jarosław	155 (40)	104-83	1. ślad osadnictwa			- neolit		
157.	Jarosław	46 (17)	103-83	1. ślad osadnictwa					- brak dokładnej lokalizacji
158.	Jarosław	2 (1)	103-82	1. ślad osadnictwa			- KCSz (kultura ceramiki sznurowej)		- ścislek neolitu - brak dokładnej lokalizacji

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

159.	Jarosław	3 (2)	103-82	I. ślad osadnictwa	- kultura mierzanowicka	- I okres EB (epoki brązu)	- brak dokładnej lokalizacji
160.	Jarosław	4 (3)	103-82	I. ślad osadnictwa	- kultura mierzanowicka	- I okres EB (epoki brązu)	- brak dokładnej lokalizacji
161.	Jarosław	5 (4)	103-82	I. ślad osadnictwa	- KLW (kultura lubelsko-wołyńska)	- początek neolitu	- brak dokładnej lokalizacji
162.	Jarosław	6 (5)	103-82	I. ślad osadnictwa	- KLW (kultura lubelsko-wołyńska)	- początek neolitu	- brak dokładnej lokalizacji
163.	Jarosław	11 (10)	103-82	I. cmentarzysko (?)	- kultura luzycka	- III okres EB (epoki brązu) - HD EZ (okres halstański faza D epoki żelaza)	
164.	Jarosław	12 (11)	103-82	I. ślad osadnictwa	- kultura mierzanowicka	- I okres EB (epoki brązu)	
165.	Jarosław	14 (13)	103-82	I. ślad osadnictwa	- kultura trypolska (?)	- początek neolitu (?)	
166.	Jarosław	15 (14)	103-82	I. ślad osadnictwa		- neolit (?)	
167.	Jarosław	16 (15)	103-82	I. ślad osadnictwa	- kultura mierzanowicka	- I okres EB (epoki brązu)	
168.	Jarosław	17 (16)	103-82	I. ślad osadnictwa	- KCSz (kultura ceramiki sznurowej)	- schyłek neolitu (?)	
169.	Jarosław	18 (17)	103-82	I. ślad osadnictwa	- kultura luzycka	- III okres EB (epoki brązu) - HD EZ (okres halstański faza D epoki żelaza)	
170.	Jarosław	54 (25)	103-83	I. cmentarzysko ciałopalne	- kultura luzycka		

Tab. 3. Zabytki archeologiczne występujące na terenie miasta Jarosławia⁷⁷

⁷⁷ Pozycje 158-170; stanowiska archeologiczne w tabeli nr 3 – ze względu na bliżej nieokreśloną lokalizację znalezisk umownie są przypisane do Jarosławia

5.2.6 Zabytki w Zbiorach muzealnych

Na terenie Miasta Jarosław przy ul. Rynek 4, znajduje się Muzeum w Jarosławiu Kamienica Orsettich, będące instytucją kultury Powiatu Jarosławskiego. Muzeum w Jarosławiu oficjalnie działa od 1925 roku. Muzeum miało kilka siedzib, początkowo mieściło się w Ratuszu, a w latach 1938 - 1945 w kamienicy Attavantich (Rynek 5). Po wojnie na potrzeby Muzeum oddano kamienicę Orsettich, jedną z najpiękniejszych późnorennesansowych budowli mieszczańskich w Polsce.

Muzeum w swojej kolekcji posiada zbiory:

- archeologiczne; obecnie zbiory mają charakter regionalny, pochodzą głównie z terenu miasta i powiatu jarosławskiego. Prezentują wszystkie okresy - począwszy od neolitu aż do czasów nowożytnych. Większość zabytków pochodzi z badań wykopaliskowych i nadzorów archeologicznych na terenie Jarosławia, prowadzonych przez pracowników Muzeum,
- paleontologiczne; w zbiorach Muzeum znajduje się bogaty zbiór kości ssaków kopalnych z okresu plejstocenu. Wszystkie znaleziska pochodzą z doliny Sanu w okolicach Jarosławia. Są to m.in.: kości mamutów, kości nosorożca włochatego, poroża jelenia olbrzymiego i renifera, części czaszek żubra i tura,
- etnograficzne; zbiory etnograficzne stanowią niewielką (400 eksponatów), choć dość zróżnicowaną grupę zabytków jarosławskiego Muzeum. Wśród nich znajdują się stroje noszone w końcu XIX i na początku XX wieku, rzeźby ludowe oraz zabawki dziecinne,
- fotograficzne; bardzo cennym zbiorem, jest kolekcja kart pocztowych i fotografii, licząca ponad 5 tysięcy pozycji sprzed 1945 r. Szczególną wartość posiadają dagerotypy, ferotypie, zdjęcia na firmowych kartonikach działających wówczas zakładów fotograficznych,
- biblioteczne; księgozbiór biblioteczny liczy ponad 20 tys. publikacji i posiada opracowania głównie z zakresu historii, historii sztuki, archeologii, architektury i urbanistyki. Biblioteka muzealna posiada kompletny zbiór opracowań dotyczących historii miasta i regionu, a także kolekcję starodruków, w której najstarsza księga, leksykon prawniczy, pochodzi z 1534 roku,
- numizmatyczne; kolekcja numizmatyczna liczy ponad 3300 eksponatów. W grupie tej na uwagę zasługują monety np. z czasów rzymskich, polskie grosze

czy półgrosze koronne. Niewielki, ale bardzo liczący się zbiór stanowią odznaki jarosławskich pułków, a w kolekcji znajdują się również medale i odznaczenia z czasów I wojny światowej,

- meble; reprezentują różne epoki od renesansu po początek XX wieku. Są to np. skrzynia tzw. Cassone (renesans), sepecik reprezentujący XVII wiek, szafy gdańskie (barok). Z początku XX wieku pochodzą komplety mebli secesyjnych, a także sprzęty wykonane w jarosławskich warsztatach,
- militaria; zbiór o dużej wartości historycznej, prezentujący XV, XVII, a także XIX i XX wieczne bronie. Dla przykładu XVII wiek reprezentowany jest jataganami, granatem rozrywającym do kolubryny 16 funtowej, szczytami broni drzewcowej, toporem bojowym, prochownicą, kulami i tarabanem,
- archiwalia; związane z Jarosławiem i powiatem jarosławskim, dokumenty o różnej proveniencji, gromadzone są dwóch działach: Akta miasta Jarosławia i Akta Różne. Załącznikiem muzealnych zbiorów stały się przechowywane w Ratuszu akta miejskie, opracowane w latach 1923-1928 r. przez znanego historyka Franciszka Smolkę i włączone, jako odrębny dział do Muzeum,
- rzemiosło; Jarosław był silnym ośrodkiem rzemieślniczym, stąd też w zbiorach znajdują się pokaźna ilość eksponatów z tej dziedziny. Na uwagę zasługują muzealia związane z jarosławskim rzemiosłem cechowym, do których zaliczają się skrzynie cechowe (lady), obesłania cechowe, krzyże na żalomsze, czy szczyty z jarosławskich chorągwi cechowych,
- sztuka; wśród nich znajdują się wizerunki właścicieli miasta, mieszczan, z unikalnym portretem trumiennym wójta jarosławskiego Jana Metlanta sięgają samych początków Muzeum. Do grupy tej zaliczyć też trzeba gotycką rzeźbę przedstawiającą Madonnę z Dzieciątkiem, a na osobną uwagę zasługują - przechowywane po konserwacji, jako depozyt - wieńce pogrzebowe z krypty Czartoryskich,
- zegary; stanowią niewielką, lecz bardzo zróżnicowaną kolekcję. Do najstarszych zaliczają się zegary wieżyczkowe, stołowe, w swojej budowie nawiązujące jeszcze do zegarów wieżowych - jeden z nich został wykonany w

Toruniu w 1603 roku, drugi - nieco mniejszy datowany jest na rok 1693. Najmłodszym w kolekcji jest zegar kominkowy sygnowany L.M. Lilpop.

Do wystaw stałych Muzeum w Jarosławiu Kamienica Orsettich, należą takie atrakcje i kolekcje jak:

- Wielka Izba,
- Malarstwo w Jarosławiu w II Rzeczypospolitej,
- Salonik elektryczny,
- Jadalnia,
- Salon biedermeierowski,
- Pokój paniński,
- Sień górna,
- Pokój z paskami,
- Salonik secesyjny,
- Wnętrza pałacowe - Muzeum Dzieduszyckich w Zarzeczcu.

5.2.7 Dziedzictwo niematerialne

W rozumieniu Konwencji UNESCO, której tekst został przyjęty na 32 sesji Konferencji Generalnej UNESCO w październiku 2003 r., dziedzictwo niematerialne to zwyczaje, przekaz ustny, wiedza i umiejętności oraz związane z nimi przedmioty i przestrzeń kulturowa, które są uznane za część własnego dziedzictwa przez daną wspólnotę, grupę lub jednostki. Dziedzictwo niematerialne to rodzaj dziedzictwa, który jest przekazywany z pokolenia na pokolenie i ustawicznie odtwarzany przez wspólnoty i grupy w relacji z ich środowiskiem, historią i stosunkiem do przyrody. Dla danej społeczności dziedzictwo niematerialne jest źródłem poczucia tożsamości i ciągłości.

Dziedzictwo niematerialne w rozumieniu wspomnianej wyżej Konwencji obejmuje:

- tradycje i przekazy ustne, w tym język jako narzędzie przekazu,
- spektakle i widowiska,
- zwyczaje, obyczaje i obchody świąteczne,
- wiedzę o wszechświecie i przyrodzie oraz związane z nią praktyki,
- umiejętności związane z tradycyjnym rzemiosłem.

W XXI wieku, w dobie cyfryzacji i postępującej globalizacji, przy powszechnym dostępie do mediów w niektórych regionach dochodzi do zjawiska „zatarcia” cech indywidualnych danego regionu. Społeczność przejmuje zwyczaje „obce” zwykle bardziej popularne. Należy pamiętać, że technologia która może przyczynić się do

uogólnienia regionalnej przestrzeni kulturowej znakomicie sprawdza się jako narzędzie ją promujące i utrwalające.

Na terenie miasta Jarosław dziedzictwo niematerialne zostało zachowane i jest szeroko obecne, pielęgnowane i kultywowane. Obiektami kulturotwórczymi są przede wszystkim:

- **Miejski Ośrodek Kultury**, jest on instytucją kultury, która została utworzona w 1945 r. jako Jarosławski Powiatowy Dom Kultury. Początkowo mieścił się w budynku dawnej "Gwiazdy" (u zbiegu ulicy Franciszkańskiej i Trybunalskiej), potem (pomijając różne przekształcenia organizacyjne) w budynku obecnego Państwowego Ogniska Baletowego (ul. Hetmana Jana Tarnowskiego 1) obecnie zaś w wielce zasłużonym dla upowszechniania kultury budynku TG "Sokół" (Towarzystwo zostało rozwiązane przez władze komunistyczne w 1947 r.). Budynek "Sokoła" był pierwszym historycznym centrum kulturalnym Jarosławszczyzny i pozostał nim do dziś.
- **Miejska Biblioteka Publiczna**
- **Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji im. Burmistrza Adolfa Dietziusa**
- **Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Wschodnich**
- **Centrum Kultury i Promocji**
- **Kino IKAR**
- **Muzeum**
- **Międzynarodowy Festiwal Muzyki Dawnej**

Na terenie miasta funkcjonują różnego rodzaju stowarzyszenia. Są one samorządnym, dobrowolnym zrzeszeniem o celach niezarobkowych. Cele stowarzyszeń służą szeroko pojmowanym celom społecznym, kulturalnym, oświatowym, ochronie środowiska itp.:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Polski Związek Głuchych
- Polski Komitet Pomocy Społecznej
- Stowarzyszenie Opiekuńcze "Pomoc"
- Towarzystwo Przyjaciół Anny Jenke
- Ruch Światło Życie

- Stowarzyszenie Katolickie Legion Maryi
- Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga
- Katolicka Poradnia Rodzinna "Nazaret"
- Parafialny Oddział Akcji Katolickiej
- Stowarzyszenie Charytatywne im. Ojca Pio
- Stowarzyszenie Kulturalno-Wychowawcze im. ks. Piotra Skargi

Na obszarze miasta działają zarówno kluby sportowe, zespoły pieśni i tańca, jak i inne. Wszystkie te organizacje są stowarzyszeniami, które dynamicznie się rozwijają, co silnie oddziałuje na rozkwit miasta w różnych dziedzinach życia.

- Państwowe Ognisko Baletowe
- Zespół taneczny „Czendo”
- Studencki Zespół Pieśni i Tańca "Słowianie"
- Akademia Trzeciego Wieku

5.3 Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Na terenie miasta Jarosławia znajdują się obiekty zainteresowania konserwatorskiego. Na szczególną uwagę zasługują tutaj pojedyncze formy obiektów np. zespoły klasztorne, cmentarze, fortyfikacje, kapliczki i kamienice. Przedmiotami zainteresowania konserwatorskiego są wszystkie obiekty wpisane do ewidencji zabytków oraz tereny cenne przyrodniczo znajdujące się pod ochroną.

Zgodnie z art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. z 2021 r., poz. 710), formami ochrony zabytków są:

1. wpis do rejestru zabytków;
  - 1a. wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;
2. uznanie za pomnik historii;
3. utworzenie parku kulturowego;
4. ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Rejestr zabytków dla danego województwa prowadzony jest przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków. Do rejestru wpisuje się przede wszystkim zabytki nieruchome. Podstawą wpisu jest decyzja wojewódzkiego konserwatora zabytków, wydana z urzędu, na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Jak wynika z ustawy, do rejestru mogą być wpisywane także inne elementy takie jak otoczenie zabytku wpisanego do rejestru oraz nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku.

Prawo nie wyłącza możliwości wpisania do rejestru zabytków ruchomych - dokonywanego na wniosek właściciela jak i z urzędu w sytuacji uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę albo wywiezienia za granicę zabytku o wyjątkowej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej.

Prowadzenie robót budowlanych przy obiekcie budowlanym wpisanym do rejestru zabytków lub na obszarze wpisanym do rejestru zabytków wymaga, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, uzyskania pozwolenia na prowadzenie tych robót, wydanego przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków. Pozwolenie na rozbiórkę obiektu budowlanego wpisanego do rejestru zabytków może być wydane po uzyskaniu decyzji Generalnego Konserwatora Zabytków działającego w imieniu ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego o skreśleniu tego obiektu z rejestru zabytków.

W stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Działania organu konserwatorskiego nakierowane są na zachowanie nie tylko wyglądu zewnętrznego poszczególnych budynków, determinującego ogólny wygląd i kształt układu urbanistycznego, lecz także istniejących relacji przestrzennych pomiędzy zabudową i zielenią (m.in. zespoły klasztorne).

Dlatego też pomimo że budynki znajdujące się na terenie takiego układu nie są objęte indywidualnym wpisem do rejestru zabytków, to przeprowadzenie przy nich jakichkolwiek prac konserwatorskich i restauratorskich, jak również robót budowlanych oraz podejmowanie przy nich działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany ich wyglądu, może zostać dokonane tylko po uzyskaniu

pozwolenia konserwatorskiego. Ingerencja w bryłę budynku, jego elewację i wygląd zewnętrzny, która nie jest zgodna z przyjętą praktyką konserwatorską, będzie bowiem wpływać ujemnie na całą historyczną.

5.4 Zabytki w gminnej ewidencji zabytków

Do obowiązków samorządu lokalnego należy ochrona zabytków, które znajdują się na terenie gminy. Zadania te precyzuje art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t. j. Dz. U. 2021 poz. 710). Gminy mają dbać między innymi o „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie” oraz „zapobiegać zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków”. Do obowiązków nałożonych przez ustawę na gminę należy „uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska”, czemu ma służyć gminna ewidencja zabytków.

Zakres gminnej ewidencji zabytków:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
  - inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
  - stanowiska archeologiczne;
  - historyczne układy ruralistyczne wsi, historyczne układy urbanistyczne miasta;
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez burmistrza (prezydenta miasta, wójta) w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Informacje o zabytkach nieruchomych, które powinna zawierać karta adresowa, określa Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych zagranicę niezgodnie z prawem (Dz. U. 2021 poz. 56).

Gminna ewidencja zabytków nie jest jedną z form ochrony zabytków wymienionych w art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t. j. Dz. U. 2021 poz. 710) oraz zgodnie z art. 21 jest podstawą do sporządzenia programów opieki nad zabytkami. Dodatkowo ustawa z dnia 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. 2010 nr 75 poz. 474) istotnie wzmacnia rangę gminnej ewidencji zabytków poprzez między innymi obowiązek uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków projektów decyzji o WZIZT (Warunków Zabudowy i

Zagospodarowanie Terenu) oraz projektów budowlanych dotyczących obiektów ujętym między innymi w gminnej ewidencji zabytków.

Zestawienie obiektów GEZ zamieszczone jest w rozdziale 5.2.3.1.

5.5 Zabytki o najwyższym znaczeniu dla miasta

Na obszarze miasta Jarosław znajdują się obiekty zabytkowe o różnej randze. Zabytkami o najwyższym znaczeniu dla miasta będą przede wszystkim obiekty wpisane do rejestru zabytków, ale także zabytki nie objęte ochroną prawną lecz uwzględnione w Gminnej Ewidencji Zabytków. Ze względu na przedstawianą wartość historyczną i turystyczną być może w przyszłości zostaną ujęte w rejestrze. Obiektami o najwyższym znaczeniu dla miasta są:

1. Ratusz Jarosławski

Budynek pierwotnie gotycki, kilkakrotnie przebudowywany m.in. w XIX wieku w stylu neorenesansowym. Posiada wieżę zegarową i cztery kondygnacje. Mieści się pośrodku Rynku.

Wpis do rejestru zabytków:

A-211 z 17.09.1969

Fot. 1. Ratusz w Jarosławiu (za: GEZ)

2. Budynek Stowarzyszenia Jad Charuzim

Budynek został zbudowany w latach 1907-1912 według projektu Samuela Kormana, z inicjatywy Stowarzyszenia Rękodzielników Żydowskich *Jad Charuzim*. W budynku znajdowały się siedziba stowarzyszenia, sala modlitewna oraz inne pomieszczenia mu

służące. Obecnie znajduje się w niej Miejska Biblioteka Publiczna w Jarosławiu oraz Państwowe Ognisko Baletowe im. Lidii Nartowskiej w Jarosławiu.

*Wpis do rejestru zabytków:
A-707 z 16.01.1984*

Fot. 2. Budynek Stowarzyszenia w Jarosławiu (za: GEZ)

3. Cerkiew Zaśnięcia Najświętszej Maryi Panny

*Wpis do rejestru zabytków:
A-12/45 z 22.02.1951*

Fot. 3. Cerkiew Zaśnięcia Najświętszej Maryi Panny (za: GEZ)

4. Kamienica Orsettich

*Wpis do rejestru zabytków:
A-46 z 28.02.1951*

Fot. 4. Kamienica Orsettich (za: GEZ)

5. Kamienica Gruszewiczów

Wpis do rejestru zabytków:

A-212 z 17.09.1960

Fot. 5. Kamienica Gruszewiczów (za: GEZ)

6. Stary Cmentarz przy ulicy Cmentarnej

Wpis do rejestru zabytków:

A-194 z 5.02.1987

Fot. 6. Stary Cmentarz (za: GEZ)

7. Cmentarz żydowski

Wpis do rejestru zabytków:

A-343 z dnia 18 grudnia

1989 r.

Fot. 7. Cmentarz Żydowski (za: GEZ)

8. Kolegiata Bożego Ciała

Wpis do rejestru zabytków:

A-23 z 13.12.1948

8. Kolegiata Bożego Ciała (za: GEZ)

9. Kościół Trójcy Przenajświętszej i

klasztor OO. Franciszkanów

Wpis do rejestru zabytków:

A-42 z 28.02.1951

9. Kościół Trójcy Przenajświętszej (za: GEZ)

10. Cerkiew Przemienienia Pańskiego

Wpis do rejestru zabytków:

A-11/44 z 22.01.1951

10. Cerkiew Przemienienia Pańskiego (za: GEZ)

11. Kamienica Królowej Marysieńki

Wpis do rejestru zabytków:

A-441 z 16.08. 1991

11. Kamienica Królowej Marysieńki (za: GEZ)

12. Bazylika mniejsza

Wpis do rejestru zabytków:

A-19 z 24.11.1948

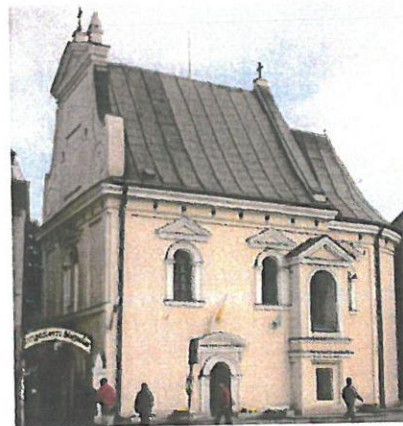

12. Bazylika mniejsza (za: GEZ)

13. Kościół św. Ducha

Wpis do rejestru zabytków:

A-296 z 22.02.1951

13. Kościół św. Ducha (za: GEZ)

6 Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń.

6.1 Ocena działań gminnych władz samorządowych

Miasto Jarosław prowadzi prace renowacyjne obiektów zabytkowych stanowiących mienie komunalne gminy. Obecnie postępuje remont i konserwacja muru oporowego przy ul. Podgórze, a w ostatnich latach przeprowadzono renowacje i modernizacje neoklasycystycznego gmachu Stowarzyszenia Rękodzielników Żydowskich "Jad Charuzim" przy ul. Jana Hetmana Tarnowskiego 1 w Jarosławiu.

Inne podjęte działania konserwatorskie to m.in.:

- 2022 r. - podjęcie działania w celu modernizacji płyty Rynku części wschodniej, północnej i Placu Świętego Michała,
- 2021/2022 r. - poddanie pracom konserwatorskim i rekonstrukcyjnym zabytkowej studni zlokalizowanej przy pl. ks. Piotra Skargi,
- 2021 r. - rozpoczęcie realizacji zadania pt.: „Renowacja cmentarza wojennego w Jarosławiu z okresu I wojny światowej jako świadectwo historii”,
- 2021 r. - przeprowadzono prace remontowo-konserwatorskie zabytkowych nagrobków Starego Cmentarza,
- 2021 r. - renowacja pomnika Matki Bożej Niepokalanej przy ul. Jana Pawła II,
- 2020 r. - przeprowadzono prace remontowo-konserwatorskie przy pomnikach nagrobnych zlokalizowanych na terenie Starego Cmentarza,
- 2019 r. - ukończenie renowacji klasycystycznego nagrobka rodziny Wapińskich, znajdującego się na terenie Starego Cmentarza,
- 2019 r. - wykonanie prac remontowo-konserwatorskich pomnika nagrobnego rodziny Rozwadowskich, zlokalizowanego na terenie Starego Cmentarza,
- 2019 r. - odrestaurowanie dwóch pomników nagrobnych z żeliwnymi krzyżami położonych na terenie Starego Cmentarza,
- 2018 r. - konserwacja nagrobków na terenie Starego Cmentarza,

Miasto Jarosław zabezpiecza środki budżetowe w swoim budżecie oraz otrzymuje środki pozabudżetowe, m.in.:

- Z dotacji Wojewody Podkarpackiego,
- Z Departamentu Dziedzictwa Narodowego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie

6.2 Ocena stanu dziedzictwa kulturowego -Analiza SWOT

Dla potrzeb lepszej diagnozy stanu istniejącego w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego oraz w celu sformułowania priorytetów działań władz samorządowych opracowano analizę SWOT dla Miasta Jarosław.

<p style="text-align: center;">Mocne Strony</p> <p style="text-align: center;">Miasta Jarosław</p>	<p style="text-align: center;">Słabe strony</p> <p style="text-align: center;">Miasta Jarosław</p>
<ul style="list-style-type: none"> - atrakcyjne położenie miasta przy głównej drodze - trasie tranzytowej; - położenie w pobliżu przejścia granicznego (35 km), - położenie niedaleko arboretum w Bolestraszcach - System Informacji Przestrzennej Miasta Jarosławia (http://www.geoportal.jaroslaw.pl/) - liczne zabudowania klasztorne i fortyfikacje z XVI-XVII w., - odnowione cmentarze wojenne, - walory turystyczno-krajobrazowe (Sieniawski Obszar Chronionego Krajobrazu, Starogub w Pełkiniach - przebiegający przez Miasto szlak św. Jakuba, - występowanie na terenie Miasta zabytków świeckich i sakralnych, - zachowane obiekty sakralne i nekropolie o wysokiej wartości kulturowej; - utrzymanie w dobrym stanie większości obiektów sakralnych oraz obiektów użyteczności publicznej; - odbywające się regularnie imprezy kulturalne; - lokalne tradycje i zwyczaje, kultywowane wśród mieszkańców; - bogactwo przyrodnicze. 	<ul style="list-style-type: none"> - zaniedbania w zakresie stanu technicznego części obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, - trudności finansowe właścicieli obiektów zabytkowych, - niewielkie zrozumienie społeczne dla problematyki ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego, - niezbyt duże środki w budżecie miasta na wsparcie działań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego, - niewielka popularyzacja wiedzy z zakresu ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego, - brak środków na prowadzenie dokładnych badań archeologicznych, architektonicznych i historycznych, - brak bazy turystyczno-noclegowej, - słaba infrastruktura drogowa, - położenie na terenach zagrożonych powodzią, - brak promocji gospodarczej i turystycznej, - brak środków finansowych na inwestycje,
<p style="text-align: center;">Szanse</p> <p style="text-align: center;">Miasta Jarosław</p>	<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p> <p style="text-align: center;">Miasta Jarosław</p>
<ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie więzi społecznych i kulturowych mieszkańców, - restauracja obiektów zabytkowych, - zwiększanie udziału funduszy prywatnych w pracach związanych z ochroną zabytków (współpraca z obecnymi właścicielami nieruchomości), - udostępnianie obiektów atrakcyjnych turystycznie, - rewitalizacja wybranych miejsc na terenie Miasta, - rozwijanie świadomości kulturowo-historycznej i ekologicznej mieszkańców (budowa ścieżek 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca promocja Miasta wynikająca z małej liczby organizacji pozarządowych, które zajmują się tą sferą działalności, - brak strategii rozwoju turystyki, - brak środków mogący doprowadzić do postępującej degradacji wielu obiektów zabytkowych, - rosnące koszty renowacji i konserwacji obiektów zabytkowych,

<p>edukacyjnych, ustawienie tablic informacyjnych przy zabytkach oraz tablic prowadzących do zabytków);</p> <ul style="list-style-type: none"> - promowanie krajobrazu kulturowego Miasta, - rozwój szlaków turystycznych, - promocja produktów regionalnych i utrzymanie ich wysokiej jakości, 	<ul style="list-style-type: none"> - wysokie koszty zachowania odrestaurowanych zabytków, konieczność poniesienia dużych nakładów na rewitalizację obiektów zabytkowych, - skumulowanie wydatków związane ze złym i bardzo złym stanem obiektów zabytkowych zagrożonych destrukcją, - niedostatek środków publicznych na rewitalizację, - obniżenie się poziomu świadomości społecznej odnośnie walorów obiektów zabytkowych i ich znaczenia dla rozwoju gminy, - brak potencjalnych inwestorów.
--	---

6.3 Podsumowanie analizy SWOT

Miasto Jarosław posiada pokaźny potencjał, którego mocne strony określają przede wszystkim obiekty sakralne (murowany klasztor sióstr benedyktynek., kościół Panny Marii, Cerkiew) oraz zabudowania kamienic w najbliższym otoczeniu Ratusza oraz Kolegiata.

Dużym atutem Miasta Jarosław są również Lasy Sieniawskie i Ostoja Przemyska. W parkach na terenie samego miasta (np. park miejski im. Baśki Puzon) mieszkańcy mogą spokojnie odpoczywać. Park ten położony jest na terenie dawnego cmentarza grekokatolickiego, czego pozostałością jest cerkiew Zaśnięcia Najświętszej Maryi Panny. Na jego obszarze znajdują się także alejki spacerowe, ławki, fontanna i pomnik Czesławy Puzon. W parku miejskim im. Bohaterów Monte Cassino w Jarosławiu znajduje się osobny wybieg dla psów, co jest wyjątkowym miejscem w tej części Polski. W 2020 roku park został ponownie otwarty po rewitalizacji. W ramach prac wykonano 12,5 tysiąca m² alejek, 23 kamery monitoringu, 104 lampy parkowe, 2 nowe fontanny oraz remont już istniejącej, budowę altany edukacyjnej, remont ogrodzenia, ponad 200 obiektów małej architektury m.in.: ławki, tablice, leżaki, donice, kosze na odpady itp., nowe nasadzenia - ponad 70 tysięcy sztuk roślin na 45 rabatach m.in. drzewa i krzewy liściaste, rośliny - tawuła japońska, powojnik, bluszcz, róże, hortensja pnąca i bukietowa oraz naturalny plac zabaw o pow. 5 arów.

Położony obok ogródek jordanowski także zyskał nowy blask:

- Siłownia zewnętrzna,
- Odnowione alejki,
- Plac zabaw dla dzieci z niepełnosprawnością ruchową,

- Park linowy

Park kulturowy jest jedną z form oraz sposobów ochrony krajobrazu kulturowego czyli *przestrzeni historycznie ukształtowanej w wyniku działalności człowieka, zawierającej wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze*. Park kulturowy może utworzyć Rada Gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały. Uchwała określa nazwę parku kulturowego, jego granice i sposób ochrony, a także zakazy i ograniczenia, które mają obowiązywać na terenie parku.

Ochrona parku kulturowego powinna zostać uwzględniona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. W specjalnych przypadkach park kulturowy, o szczególnej wartości, może też być uznany za pomnik historii lub jako pomnik historii wpisany na "Listę dziedzictwa światowego".

Niestety w społeczeństwie miasta występuje niewielkie zrozumienie dla problematyki ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego. Dobrym rozwiązaniem wydaje się być zwiększenie środków budżetowych Miasta na działania związane z ochroną zabytków oraz pozyskiwanie wsparcia finansowego z wielu źródeł na prace konserwatorskie zabytków.

Niepowtarzalną szansę dla zachowania i wykorzystania potencjału stwarzają zmieniające się uwarunkowania społeczne i polityczne, otwarcie na współpracę międzyregionalną, członkostwo w Unii Europejskiej i możliwość korzystania z jej funduszy, a także poprawa infrastruktury komunikacyjnej. Działania prowadzące do rewaloryzacji wartościowych elementów krajobrazu kulturowego miasta i ich promocji powinny być prowadzone w sposób uważny/zaplanowany i kontrolowany, przy udziale odpowiednich specjalistów. W przeciwnym razie poprawne spożytkowanie szans może zostać zagrożone poprzez pomniejszenie bądź zatarcie wartości kulturowych, np. w wyniku realizacji nowego budownictwa mieszkalnego czy rekreacyjnego, czy też błędnie prowadzonych inwestycji remontowych.

7. Założenia programowe

Celem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Jarosław jest:

Poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych oraz ich ochrona i rewaloryzacja realizowana zarówno przez Miasto jak i przez prywatnych właścicieli obiektów w celu zachowania ład przestrzennego oraz rozwoju turystyki i szeroko rozumianej gospodarki, co w konsekwencji zaowocuje utwaleniem poczucia tożsamości społeczności lokalnej.

Poniżej zamieszczono zestawienie priorytetów, kierunków działań i zadań Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Jarosław.

Priorytety są wobec siebie równoważne, co oznacza że poszczególne zadania w ramach różnych priorytetów można realizować równolegle. Poszczególne zadania w ramach danych kierunków działań powinny być realizowane w kolejności, która przyniesie jak najlepsze efekty. Określenie takiej kolejności wiąże się z wieloma zmiennymi czynnikami takimi jak; zasoby kadrowe, zasoby finansowe, nastroje społeczne, polityka gospodarcza itd.

Priorytety tematyczne:

- Priorytet I: Ochrona, opieka i wyeksponowanie obiektów zabytkowych oraz walorów krajobrazu kulturowego miasta,
- Priorytet II: Promocja i popularyzacja dziedzictwa kulturowego,
- Priorytet III: Edukacja i szerzenie wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym,
- Priorytet IV: Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego Miasta Jarosławia.

Priorytet I: Ochrona, opieka i wyeksponowanie obiektów zabytkowych oraz walorów krajobrazu kulturowego miasta	
A Ochrona i opieka nad zabytkami i krajobrazem kulturowym	
Kierunki działań	Zadania
<p>I. Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na ich remonty, 2. Opracowanie programu inwentaryzacji obiektów zabytkowych (ze szczególnym uwzględnieniem architektury charakterystycznej dla regionu), 3. Wykonanie niezbędnych badań i prac, w tym konserwatorskich w odniesieniu do obiektów zabytkowych, 4. Konsekwentne wdrażanie zapisów dokumentów programowych w odniesieniu do zabytków i krajobrazu kulturowego gminy, 5. Przestrzeganie ustaleń zawartych w dokumentach prawa miejscowego w odniesieniu do obiektów zabytkowych, 6. Merytoryczna pomoc właścicielom zabytków w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o środki na ich odnowę, 7. Aktywne zachęcanie sektora prywatnego do zagospodarowania obiektów zabytkowych, 8. Stworzenie możliwości ulg podatkowych bądź zwolnień z podatku od nieruchomości dla właścicieli remontujących zewnętrzne elementy budynków zabytkowych, 9. Interwencja władz Gminy przy rażących naruszeniach prawa budowlanego głównie dotyczących rozbudowy i przebudowy zmieniającej bryłę obiektów lub ich charakterystycznych elementów, 10. Kontrola stanu zachowania i zabezpieczenia obiektów zabytkowych, 11. Okresowa analiza sposobów wykorzystania i udostępniania zabytków.
<p>II. Sprawowanie opieki nad zachowanymi zabytkami i ich otoczeniem.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie przez Urząd Miasta bieżących działań mających na celu utrzymanie substancji zabytkowej obiektów wpisanych do rejestru zabytków, będących własnością Miasta Jarosław,

	<ol style="list-style-type: none"> 2. tworzenie strefy ochrony otuliny zabytków wpisanych do rejestru zabytków, 3. Opracowanie planu systematycznych kontroli stanu utrzymania i sposobu użytkowania obiektów zabytkowych znajdujących się w zasobach miejskich, 4. Podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków będących własnością gminy, 5. Odpowiednie utrzymanie otoczenia zabytków, 6. Wypracowanie metod pozwalających na kontrolę nad umieszczaniem na obiektach zabytkowych nie wpisanych do rejestru tablic sztyldów i reklam i dostosowanie ich do kompozycji architektonicznej i charakteru budynku, 7. Zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą.
<p>III. Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Włączenie problemów ochrony zabytków do zadań strategicznych, wynikających z koncepcji i planów rozwoju miasta , 2. Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, szczególnie obszarów o dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi, 3. Konsekwentne egzekwowanie zapisów dotyczących działalności inwestycyjnej na obszarach objętych ochroną w planach zagospodarowania przestrzennego (przede wszystkim w zakresie wysokości zabudowy, jej charakteru i funkcji), 4. Uaktualnienie stref ochrony stanowisk archeologicznych na załącznikach graficznych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, 5. Walka z samowolami budowlanymi, 6. Ochrona panoram oraz przedpoli widokowych poszczególnych obiektów, zespołów bądź układów.
<p>IV. Dbanie o stan i porządek przy cmentarzach z obszaru miasta.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie bieżących prac porządkowych przy miejskich cmentarzach, 2. Renowacja zabytkowych nagrobków, 3. Inwentaryzacja zabytkowych nagrobków.

B Wyeksponowanie zabytków i krajobrazu kulturowego	
Kierunki działań	Zadania
I. Prezentacja zabytków i określenie ich miejsca w przestrzeni.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie planu / mapy miasta z oznaczonymi obiektami zabytkowymi w formie tablicy umieszczonej w centralnym punkcie gminy, 2. Opracowanie szczegółowych planów / map dzielnic z oznaczonymi obiektami zabytkowymi w formie tablicy umieszczonej w centralnym punkcie dzielnicy, 3. Oznakowanie obiektów zabytkowych i obiektów mających wartość historyczną tablicami informacyjnymi.
II. Udostępnianie zabytków nieruchomości.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeprowadzenie spotkań z właścicielami obiektów zabytkowych w celu ustalenia możliwości i zasad ich udostępniania, 2. W miarę możliwości stałe bądź okresowe udostępnianie obiektów zabytkowych dla celów turystycznych i promocyjnych, 3. W miarę możliwości organizowanie imprez lokalnych w obiektach zabytkowych bądź ich otoczeni.
III. Prezentacja zabytków po zmroku.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykonanie energooszczędnej iluminacji najciekawszych zabytków.

Priorytet II: Promocja i popularyzacja dziedzictwa kulturowego	
Kierunki działań	Zadania
<p>I. Promocja i popularyzacja zabytków nieruchomych.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Publikowanie materiałów reklamowych i turystycznych opisujących istniejące zabytki w mieście, 2. Opracowanie mapy zabytków gminy, jako atrakcyjnej graficznie formy promocji ułatwiającej dotarcie do wszystkich elementów dziedzictwa, 3. Opracowanie informatora o zabytkach i obiektach posiadających wartość historyczną, 4. Popularyzacja dobrych realizacji konserwatorskich i budowlanych przy zabytkach, 5. Popularyzacja dobrych praktyk projektowych przy zabytkach.
<p>II. Promocja i popularyzacja spuścizny historycznej i krajobrazu kulturowego.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzenie do kalendarza imprez kulturalnych przedsięwzięć, związanych z promowaniem walorów historycznych miasta , 2. Wspieranie organizacji i stowarzyszeń w opracowaniu i publikowaniu materiałów dotyczących historii i zabytków miasta, 3. Utworzenie gminnego systemu informacji i promocji (bazy danych) środowiska kulturowego, 4. Dopracowanie szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, konnych, samochodowych) wykorzystujących walory dziedzictwa kulturowego.
<p>III. Ułatwienie dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktualizacja i rozszerzenie informacji o obiektach zabytkowych na stronie internetowej Urzędu Miasta, 2. Publikacja artykułów o tematyce historii regionu na internetowej stronie gminy po uprzednim uzyskaniu zgody od autorów

Priorytet III: Edukacja i szerzenie wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym	
Kierunki działań	Zadania
I. Szerzenie wiedzy - działania informacyjne.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udostępnianie zainteresowanym posiadanym informacji i dokumentacji historycznej bądź danych bibliograficznych, 2. Wypracowanie możliwości, publikacji krótkich artykułów o tematyce dziedzictwa kulturowego regionu na łamach popularnej regionalnej prasy codziennej.
II. Szerzenie wiedzy - działania promocyjne.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inicjowanie i organizowanie obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa , 2. Organizowanie i wspieranie realizacji konkursów (np. z historii regionu) i wystaw (w szczególności fotograficznych i malarskich), 3. Opracowanie cyklu szkoleń wraz z materiałem pogłównym skierowanego do mieszkańców i właścicieli obiektów zabytkowych, mających na celu promowanie standardów w zakresie rewaloryzacji i remontowania obiektów zabytkowych oraz możliwości pozyskiwania funduszy na ten cel, 4. Ustanowienie i przyznawanie nagrody za osiągnięcia w dziedzinie rozpowszechniania i ochrony kultury materialnej miasta (w tym projektów maturalnych i prac magisterskich i dyplomowych).
III. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Informowanie młodzieży szkolnej o zasobach krajobrazu kulturowego miasta , 2. Włączenie i upowszechnienie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych i gimnazjach., 3. Zorganizowanie w ramach zajęć szkolnych wycieczek po najciekawszych i najważniejszych miejscach w Gminie oraz przedstawienie dzieciom i młodzieży jak największej liczby obiektów zabytkowych, 4. Organizowanie szkoleń związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego.

Priorytet IV: Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego Miasta Jarosław	
Kierunki działania	Zadania
I. Monitoring zasobów, systematyczna aktualizacja i uzupełnianie gminnej ewidencji zabytków.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznawanie i wprowadzenie do ewidencji zmian powstałych w wyniku rozbiorów, 2. Uzupełnienie kart adresowych zabytków w gminnej ewidencji o uzyskane dane na temat remontów i przebudów, 3. Wystąpienie do wojewódzkiego konserwatora zabytków z wnioskiem o wpisanie do rejestru zabytków cennych obiektów wyłonionych w oparciu o debatę władz gminy z WUOZ, 4. Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków, 5. Zagospodarowania Przestrzennego – wykreślenie obiektów nieistniejących i dodanie zabytków wpisanych do gminnej ewidencji.
II. Gromadzenie informacji i materiałów o przeszłości miasta.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie ogólnodostępnego kanału zbierania informacji o zabytkach znajdujących się w rękach prywatnych , 2. Gromadzenie materiałów archiwalnych (tj.: starych zdjęć, map itp.) ilustrujących dawny obraz przestrzeni miasta.
III. Rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Finansowanie wykonania kart ewidencyjnych zabytków nieruchomości dla obiektów zagrożonych, 2. Prowadzenie, wspieranie i w miarę możliwości finansowanie działań dokumentujących dziedzictwo kulturowe miasta (m.in.: badania archeologiczne, historyczne i archiwalne).

Wprowadzenie w życie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami wymaga zaangażowania władz miasta oraz pracowników samorządowych odpowiedzialnych za sprawy związane z ochroną i opieką nad zabytkami. Efektywnym rozwiązaniem jest powoływanie przy wójcie, zespołu, którego członkowie byliby konsultantami w trakcie realizacji założeń Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.

Optymalny skład zespołu powinien zostać stworzony w oparciu o osoby:

1. doświadczone w pozyskiwaniu środków z różnego rodzaju funduszy,
2. mające styczność z kulturą i edukacją zwłaszcza w kręgach młodzieży,
3. posiadające wiedzę z dziedziny historii regionu i architektury,
4. osoby doświadczone w dziedzinie ochrony i opieki nad zabytkami,

posiadające realną wiedzę o mieszkańcach gminy i łatwość nawiązywania kontaktów w celach służących aktualizacji GEZ i wdrażaniu GPOnZ głównie wśród właścicieli prywatnych.

8 Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Podmiotem powołującym Gminny Program Opieki nad Zabytkami jest samorząd gminny (miejski). Realizacja programu odbywać się będzie poprzez zespół działań podjętych przez struktury gminy oraz (pośrednio) poprzez współpracę z podmiotami władającymi obiektami zabytkowymi. W kwestiach edukacyjnych i promocyjnych kluczową rolę będą odgrywać także mieszkańcy bezpośrednio nie związani z zabytkami i dziedzictwem kulturowym.

W odniesieniu do lokalnej społeczności pielęgnowanie tradycji zawartej w zabytkach ma ścisły związek z kształtowaniem poczucia własnej wartości. W odniesieniu do podmiotów gospodarczych dobra kultury jakimi są zabytki mają potencjalnie dużą wartość marketingową.

Zakłada się, że w realizacji powyżej zredagowanego gminnego programu opieki nad zabytkami wykorzystane zostaną instrumenty prawne, finansowe i społeczne.

- Instrumenty finansowe:
  - ✓ Dotacje
  - ✓ Subwencje
  - ✓ Dofinansowania

- ✓ Nagrody
- ✓ Zachęty finansowe dla właścicieli obiektów zabytkowych
- ✓ Korzystanie z funduszy Unii Europejskiej
- Instrumenty prawne:
  - ✓ Programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego
  - ✓ Dokumenty wydawane przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wynikające z przepisów ustawowych
  - ✓ Uchwały właściwych terytorialnie samorządów odnoszące się do zagadnień regulujących kształtowanie przestrzeni
  - ✓ Uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zawierających ustalenia dotyczące ochrony obiektów zabytkowych
  - ✓ Wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków najcenniejszych obiektów
- Instrumenty społeczne:
  - ✓ Edukacja kulturowa
  - ✓ Informacja
  - ✓ Współpraca
  - ✓ Współdziałanie z organizacjami społecznymi
  - ✓ Działania służące tworzeniu miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami
- Koordinacja:
  - ✓ Strategie rozwoju miasta
  - ✓ Plany rozwoju lokalnego
  - ✓ Programy prac konserwatorskich
  - ✓ Programy ochrony środowiska
  - ✓ Studia i analizy, koncepcje zrównoważonego rozwoju
  - ✓ Plany rewitalizacji
  - ✓ Współpraca z ośrodkami naukowymi
- Instrumenty kontrolne:
  - ✓ Aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków
  - ✓ Monitorowanie stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego

9 Zasady oceny realizacji programu

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o opiece nad zabytkami i ochronie zabytków (Dz. U. z 2021 r., poz. 710 z póź. zm.) nakłada na burmistrza obowiązek sporządzania sprawozdań z realizacji programu co 2 lata. Sprawozdanie jest następnie przedkładane Radzie Miasta. Winno zawierać informację o zmianach zachodzących w Gminnej Ewidencji Zabytków i Rejestrze Zabytków; ponadto dane o podejmowanych działaniach na rzecz opieki nad zabytkami a także o postulatach mieszkańców i właścicieli obiektów dotyczących ochrony obiektów zabytkowych i dziedzictwa kulturowego.

Proponowane wskaźniki:

- ✓ liczba działań, projektów związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego,
- ✓ liczba obiektów poddanych pracom rewaloryzacyjnym, konserwatorskim,
- ✓ liczba działań, projektów związanych z edukacją kulturową,
- ✓ liczba działań, projektów związanych z promocją obiektów zabytkowych,
- ✓ liczba opracowanych prac studialnych (studia historyczno-urbanistyczne, studia krajobrazowe, katalogi typów zabudowy regionalnej i detalu architektonicznego),
- ✓ liczba zrealizowanych konkursów, wystaw, działań edukacyjnych,
- ✓ liczba utworzonych / zmodernizowanych szlaków turystycznych, tras rowerowych, konnych,
- ✓ liczba wydanych wydawnictw (w tym folderów promocyjnych, przewodników),
- ✓ liczba utworzonych / zmodernizowanych elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej,
- ✓ zmiany ilości obiektów zabytkowych (rozbiórki, renowacje, kolejne wpisy do GEZ),
- ✓ poziom (w %) wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami,
- ✓ poziom (w %) objęcia terenu gminy wykonanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- ✓ zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi.

10 Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami

Obowiązującym wyznacznikiem sposobu finansowania opieki nad zabytkami są zasady zawarte w Ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Nakładają one obowiązek finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku na osobę fizyczną, lub inną jednostkę organizacyjną w tym także na jednostki z sektora finansów publicznych, posiadające tytuł prawny do zabytku.

Zadania związane z opieką nad zabytkami mogą być finansowane m. in. z następujących źródeł:

- ✓ Dotacje na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych udzielane przez Ministra Właściwego ds. Kultury,
- ✓ Programy Operacyjne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- ✓ Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- ✓ Dotacje na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych udzielane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- ✓ Dotacje wojewódzkie ,
- ✓ Dotacje powiatowe,
- ✓ Dotacje gminne,
- ✓ Dotacje Ministra Administracji i Cyfryzacji - Fundusz Kościelny,
- ✓ Fundusz Samorządowy Województwa Podkarpackiego,
- ✓ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
- ✓ Środki Unii Europejskiej.

11 Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków

Planowane i prowadzone przez Gminę Miejską Jarosław inwestycje związane z ochroną zabytków na lata 2018 - 2021 r. obejmują zadania dotyczące ochrony zabytków wprowadzonych do wieloletniego programu inwestycyjnego oraz zadań wprowadzonych do gminnych programów takich jak programy rewitalizacji, rozwoju lokalnego, ochrony środowiska, czy gospodarki komunalnej.

Zadania inwestycyjne, ujęte w rozdziale dotyczą czynności konserwatorskich oraz prac remontowo-budowlanych przy:

- ✓ obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków (nieruchomych, ruchomych i archeologicznych),
- ✓ obiektach ujętych w gminnej ewidencji zabytków,
- ✓ obszarach objętych ochroną konserwatorską (w tym wpisanych do rejestru zabytków oraz objętych ochroną na mocy zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, wskazanych do ochrony konserwatorskiej w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz na terenach parków kulturowych),
- ✓ związanych z pielęgnacją i rewitalizacją zieleni zabytkowej (m.in. parki, ogrody, cmentarze, aleje).

Zadania programu opieki mogą też być realizowane przez instytucje kultury podległe gminie (np. muzea, biblioteki, izby regionalne, izby tradycji) w ramach działalności bieżącej. Ponadto gminy mogą wspierać działalność kulturalną związaną z ochroną zabytków i tradycji prowadzoną przez organizacje pozarządowe.

DOTACJE POCHODZĄCE Z BUDŻETU GMINY MIEJSKIEJ JAROSŁAW NA PRACE KONSERWATORSKIE, RESTAURATORSKIE I ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKACH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW

W 2018 roku nie udzielono dotacji na prace remontowo-konserwatorskie żadnym podmiotom.

Dotacje w 2019 roku pochodzące z budżetu Gminy Miejskiej Jarosław:

WNIOSKODAWCA	NAZWA ZADANIA	KWOTA DOTACJI
Klasztor O.O. Dominikanów w Jarosławiu; ul. Dominikańska 25; Jarosław	Wykonanie izolacji pionowej i poziomej ścian fundamentowych muru ogrodzeniowego Bazyliki Matki Bożej Bolesnej	25 000,00 zł
Parafia Greckokatolicka p.w. Przemienienia Pańskiego; ul. Cerkiewna 3; Jarosław	Konserwacja ikonostasu w cerkwi pw. Przemienienia Pańskiego w Jarosławiu	25 000,00 zł
Parafia Rzymskokatolicka pw. Bożego Ciała przy Kolegiacie w Jarosławiu; ul. pl. Ks. Piotra Skargi 2; Jarosław	Osuszanie fundamentów kruchty od strony wewnętrznej kolegiaty p.w. Bożego Ciała - I etap prac	50 000,00 zł
Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Królowej Polski; ul. 3 Maja 12; Jarosław	Kontynuacja remontu elewacji budynku plebanii z kaplicą przy ul. 3-go Maja 12 w Jarosławiu	25 000,00 zł
Ośrodek Kultury i Formacji Chrześcijańskiej im. Służebnicy Bożej Anny Jenke w Jarosławiu; ul. Benedyktyńska 5	Naprawa struktury murów oraz stabilizacja budynku kościół św. Mikołaja - etap II	25 000,00 zł

Gmina Miejska Jarosław w 2019 roku udzieliła dotacji pięciu podmiotom na kwotę łączną: 150 00,00 złotych.

W latach 2020-2021 roku nie udzielono dotacji na prace remontowo-konserwatorskie żadnym podmiotom.

**DOTACJE POCHODZĄCE Z BUDŻETU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO,
WOJEWÓDZKIEGO KONSERWATORA ZABYTKÓW I MINISTRA KULTURY I
DZIEDZICTWA NARODOWEGO NA PRACE KONSERWATORSKIE,
RESTAURATORSKIE I ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKACH
WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW - L. 2018-2021**

Dotacje udzielone w 2018 roku, pochodzące z budżetu Województwa Podkarpackiego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na dofinansowanie prac remontowo-konserwatorskich obiektów położonych na obszarze Gminy Miejskiej Jarosław:

WNIOSKODAWCA	NAZWA ZADANIA	KWOTA DOTACJI ZE ŚRODKÓW WOJ. PODKARPACKIEGO	KWOTA DOTAZJI ZE ŚRODKÓW WKZ	KWOTA DOTACJI ZE ŚRODKÓW MKIDN	ROK PRYZNANIA DOTACJI
Klasztor Sióstr Benedyktynek w Jarosławiu	Jarosław, zespół opactwa benedyktyńskiego (XVII w.) - budynek studni: prace remontowe i konserwatorskie - etap I			55 000,00 zł	2018
Ośrodek Kultury i Formacji Chrześcijańskiej im. Służebnicy Anny Jenke	Jarosław, opactwo pobenedyktyńskie (XVII w.): naprawa struktury murów oraz stabilizacja budynku kościoła św. Mikołaja - etap I			300 000,00 zł	2018
Klasztor O.O. Dominikanów w Jarosławiu	Jarosław, Klasztor OO. Dominikanów (1629 r.): konserwacja i restauracja elewacji bramy głównej do Bazyliki Matki Bożej Bolesnej - etap II			100 000,00 zł	2018
Klasztor Sióstr Benedyktynek w Jarosławiu	Jarosław, Opactwo Benedyktyńskie (XVII w.): prace remontowe i konserwatorskie (XVII w.) obwarowań Opactwa Sióstr Benedyktynek - etap IV - kontynuacja			450 000,00 zł	2018

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Ostrogskich 2	Wykonanie izolacji pionowej od podwórza w kamienicy przy ul. Ostrogskich 2 w Jarosławiu		19 586,34 zł		2018
Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Królowej Polski w Jarosławiu	Renowacja elewacji budynku plebanii ze schodami i piwnicami przy parafii pw. NMP Królowej Polski w Jarosławiu	50 000,00 zł			2018
Zgromadzenie Sióstr Niepokalanego Poczęcia NMP Dom Zakonny	Prace remontowo-konserwatorskie więźby dachowej i pokrycia dachu w zespole Domu Zakonnego w Jarosławiu	75 279,00 zł			2018
Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości Grodzka 4	Wymiana pokrycia i remont dachu wraz z remontem świetlika i okna kamienicy przy ul. Grodzka 4 w Jarosławiu		20 000,00 zł		2018
Osoba fizyczna	Remont elewacji bocznej i bramy wejściowej budynku przy ul. Kraszewskiego 22 w Jarosławiu		3 908,42 zł		2018
Osoba fizyczna	Konserwacja stolarki drzwiowej elewacji frontowej, elewacji tylnej sieni i korytarza/balkonu oraz konserwacja barierki balkonu elewacji frontowej w kamienicy przy ul. Kraszewskiego 37 w Jarosławiu		19 240,64 zł		2018
Osoba fizyczna	Remont elewacji parteru kamienicy przy ul. Rynek 2 w Jarosławiu - kontynuacja		11 349,68 zł		2018
Osoba fizyczna	Jarosław, kamienica ul. Słowackiego 1 - malowidła ścienne i sztukaterie sieni i klatki schodowej		25 000,00 zł		2018
Klasztor OO. Franciszkanów	Jarosław, kościół reformatów - ambona		27 000,00 zł		2018

(OFM) w Jarosławiu					
Parafia Rzymskokatolicka pw. Bożego Ciała przy Kolegiacie w Jarosławiu	Jarosław, kolegiata - polichromia na gzymsach i ścianach nawy głównej		45 000,00 zł		2018
Zgromadzenie Sióstr Niepokalanego Poczęcia NMP Dom Zakonny	Jarosław, Niepokalaneki - obraz św. Piotr i obraz św. Paweł		10 000,00 zł		2018

Dotacje udzielone w 2019 roku pochodzące z budżetu Województwa Podkarpackiego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na dofinansowanie prac remontowo-konserwatorskich obiektów położonych na obszarze Gminy Miejskiej Jarosław:

WNIOSKODAWCA	NAZWA ZADANIA	KWOTA DOTACJI ZE ŚRODKÓW WOJ. PODKARPACKIEGO	KWOTA DOTACJI ZE ŚRODKÓW WKZ	KWOTA DOTACJI ZE ŚRODKÓW MKIDN	ROK PRYZNANIA DOTACJI
Parafia Greckokatolicka p.w. Przemienienia Pańskiego 3	Jarosław, cerkiew greckokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego (XVIII w.): konserwacja i restauracja: ikonostas (XVII w.) - etap VI			110 000,00 zł	2019
Klasztor Sióstr Benedyktynek w Jarosławiu	Jarosław, dawna Rezydencja Kapelanów w Opactwie Sióstr Benedyktynek (XVII w.): konserwacja i remont zabytkowych piwnic wraz z rekonstrukcją stolarki okiennej oraz bramy - zakończenie			175 000,00 zł	2019
Klasztor Sióstr Benedyktynek w Jarosławiu	Jarosław, opactwo benedyktyńskie (XVII w.):			496 113,84 zł	2019

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

	remont i konserwacja baszty nr VI				
Ośrodek Kultury i Formacji Chrześcijańskiej im. Służebnicy Bożej Anny Jenke w Jarosławiu	Jarosław, opactwo benedyktyńskie (XVII w.): remont i konserwacja odcinka obwarowań - etap VI			670 000,00 zł	2019
Parafia Greckokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego	Konserwacja pięciu ikon z Rzędu Proroków i Królów Starego Testamentu, gzymsowania Rzędu Apostolskiego i stelażu ikonostasu w		40 000,00 zł		2019
Parafia Rzymskokatolicka pw. Bożego Ciała przy Kolegiacie w Jarosławiu	Pełna konserwacja techniczna i estetyczna malowideł ściennych na sklepieniu transeptu wraz z gurtami północnym i południowym w Kolegiacie w Jarosławiu - kontynuacja prac		50 000,00 zł		2019
Zgromadzenie Sióstr Niepokalanego Poczęcia NMP Dom Zakonny	Konserwacja obrazu Św. Paweł - II etap; i ramy obrazowej (dezynsekcja i Oczyszczenie odwrocia) - I etap z Domu Zakonnego Sióstr Niepokalanek w Jarosławiu		30 000,00 zł		2019
Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Grunwaldzkiej 6	Remont elewacji wraz z kolorystyką, wymiana pokrycia dachowego, izolacja pionowa od strony podwórza i remont klatki schodowej		30 000,00 zł		2019
Osoba fizyczna	Pełna konserwacja ściany zachodniej i północnej oraz gzymsu na ścianie wschodniej w kamienicy przy ul. Słowackiego 1 w Jarosławiu - kontynuacja prac		40 000,00 zł		2019
Ośrodek Kultury i Formacji	Wykonanie II etapu prac remontowo-konserwatorskich		70 000,00 zł		2019

Chrześcijańskiej im. Służebnicy Bożej Anny Jenke w Jarosławiu	przy kościele pw. Św. Mikołaja, usytuowanym w opactwie benedyktyńskim w Jarosławiu, w zakresie obejmującym wykonanie 3 ściągów w poziomie stropu nad I piętrzem				
Zgromadzenie Sióstr Niepokalanego Poczęcia NMP Dom Zakonny	Wykonanie prac remontowo-konserwatorskich we wnętrzu kaplicy w założeniu klasztorным Sióstr Niepokalanek w Jarosławiu - w zakresie obejmującym prace tynkarsko-malarskie, renowację okien witrażopodobnych oraz prace pozłotnicze detali architektonicznych		40 000,00 zł		2019
Klasztor Sióstr Benedyktynek w Jarosławiu	Kontynuacja prac remontowo-konserwatorskich przy obronnym założeniu opactwa benedyktyńskiego w Jarosławiu, obejmujących: 1) budynek d. rezydencji kapelanów (ob. Przedszkole) - remont piwnicy, odtworzenie stolarki okiennej, odtworzenie bramy łukowej; 2) baszta obronna nr VI (I etap)		70 000,00 zł		2019
Cech Rzemiosł Różnych w Jarosławiu	Wykonanie prac konserwatorskich przy drzwiach wejściowych do budynku przy ul. Lubelskiej 19 w Jarosławiu		7 000,00 zł		2019
Osoba fizyczna	Wykonanie I etapu prac remontowo-konserwatorskich przy elewacji frontowej kamienicy przy ul. Kraszewskiego 37 w Jarosławiu		60 000,00 zł		2019

Dotacje udzielone w 2020 roku pochodzące z budżetu Województwa Podkarpackiego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na dofinansowanie prac remontowo-konserwatorskich obiektów położonych na obszarze Gminy Miejskiej Jarosław:

WNIOSKODAWCA	NAZWA ZADANIA	KWOTA DOTACJI ZE ŚRODKÓW WOJ. PODKARPACKIEGO	KWOTA DOTAZJI ZE ŚRODKÓW WKZ	KWOTA DOTACJI ZE ŚRODKÓW MKIDN	ROK PRYZYNIANIA DOTACJI
Osoba fizyczna	Konserwacja estetyczna jednej ściany ostatniej kondygnacji klatki schodowej oraz konserwacja techniczna i estetyczna dwóch sufitów ponad spocznikami na klatce schodowej w kamienicy przy ul. Słowackiego 1 w Jarosławiu		30 000,00 zł		2020
Parafia Rzymskokatolicka pw. Bożego Ciała przy Kolegiacie w Jarosławiu	Pełna konserwacja techniczna i estetyczna malowideł ściennych na sklepieniu transeptu (II etap) w Kolegiacie w Jarosławiu - kontynuacja prac		60 000,00 zł		2020
Osoba fizyczna	Konserwacja i restauracja wnętrza wielkiej izby kamienicy Rynek 14 w Jarosławiu (konserwacja sztukaterii i pasa tynków)		50 000,00 zł		2020
Parafia Greckokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego w Jarosławiu	Kompleksowa konserwacja przy zabytkach ruchomych tj. przy ikonostasie w cerkwi greckokatolickiej pw. Przemienienia Pańskiego w Jarosławiu - kontynuacja prac		25 000,00 zł		2020
Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości	Wykonanie III etapu prac remontowo- konserwatorskich przy dachu kamienicy przy ul.		60 000,00 zł		2020

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

	Grunwaldzkiej 18 w Jarosławiu - w zakresie obejmującym wymianę pokrycia dolnej połaci dachu w elewacji północnej				
Osoba fizyczna	Wykonanie I etapu prac remontowo- konserwatorskich przy budynku tzw. Pałacu Rungów przy ul. Jana Pawła II 12 w Jarosławiu - w zakresie obejmującym remont dachu i wymianę stropu		200 000,00zł		2020
Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości	Wykonanie prac remontowo- konserwatorskich przy elewacjach frontowej i północnej kamienicy przy ul. 3 Maja 50 w Jarosławiu		40 000,00 zł		2020
Zakon Braci Mniejszych Klasztor OO. Franciszkanów (OFM) w Jarosławiu	Konserwacja i restauracja ołtarza bocznego pw. Św. Antoniego z kościoła OO. Franciszkanów Reformatów pw. Św. Trójcy w Jarosławiu (etap I - konserwacja techniczna drewnianej struktury ołtarza)		40 000,00 zł		2020
Ośrodek Kultury i Formacji Chrześcijańskiej im. Służebnicy Bożej Anny Jenke w Jarosławiu	Jarosław, opactwo pobenedyktynskie (XVII w.) - kościół pw. Św. Mikołaja i św. Stanisława Biskupa: naprawa struktury murów wraz ze stabilizacją budynku kościoła - etap III			450 000,00 zł	2020
Parafia Rzymskokatolicka pw. Bożego Ciała przy Kolegiacie w Jarosławiu	Jarosław, kolegiata pw. Bożego Ciała (XVI w.): pełna konserwacja malowideł ściennych na sklepieniu transeptu - etap II			90 000,00 zł	2020
Klasztor Sióstr Benedyktynek w Jarosławiu	Jarosław, opactwo benedyktyńskie (XVII w.): remont i konserwacja baszty			519 129,82 zł	2020

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

	nr VI i VII wraz z przylegającym odcinkiem murów obronnych - etap VI				
Osoba fizyczna	Wykonanie II etapu prac remontowo- konserwatorskich przy elewacji frontowej kamienicy przy ul. Kraszewskiego 37 w Jarosławiu		50 000,00 zł		2020
Klasztor OO. Dominikanów w Jarosławiu	Wykonanie II etapu prac remontowo-konserwatorskich przy drewnianym stropie w Białej Kaplicy w klasztorze OO. Dominikanów w Jarosławiu - w zakresie pełnego remontu i przebudowy (rekonstrukcji) elementów konstrukcji stropu		80 000,00 zł		2020
Klasztor Sióstr Benedyktynek w Jarosławiu	Kontynuacja prac remontowo-konserwatorskich przy obronnym założeniu opactwa benedyktyńskiego w Jarosławiu, obejmujących: 1) mury obronne - odcinek C; 2) II etap prac przy baszcie nr VI; I etap prac przy baszcie VII		50 000,00 zł		2020
Parafia Greckokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego w Jarosławiu	Ikonostas /feretryny/	20 000,00 zł			2020
Klasztor OO. Dominikanów w Jarosławiu	Mur ogrodzeniowy	50 000,00 zł			2020
Klasztor OO. Dominikanów w Jarosławiu	Biała Sala - Klasztor OO. Dominikanów /drewniany polichromowany strop/	20 000,00 zł			2020
Klasztor Sióstr Benedyktynek w Jarosławiu	Opactwo /baszta VI/ VII, mur)	115 000,00 zł			2020

Jarosławiu					
Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Jarosławiu	Plebania /piwnice, weranda, schody/	40 000,00 zł			2020
Zgromadzenie Sióstr Niepokalanego Poczęcia NMP - Dom Zakonny w Jarosławiu	Kaplica w Domu Zakonnym /elewacja str. wschodnia i północna, ganek, sygnaturka/	50 000,00 zł			2020
Zgromadzenie Sióstr Służebniczek w Jarosławiu	Specjalny Ośrodek Wychowawczy /system ppoż./	25 000,00 zł			2020
Ośrodek Kultury i Formacji Chrześcijańskiej im. Służebnicy Bożej Anny Jenke	Kościół św. Mikołaja - mury, sklepienie, dach	15 000,00 zł			2020
Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Rynek 13 w Jarosławiu	Wykonanie prac remontowo-konserwatorskich dachu kamienicy Rynek 13 w Jarosławiu - w zakresie remontu kominów, konstrukcji dachu, świetlika i wymiany pokrycia nad klatką schodową		20 000,00 zł		2020
Zgromadzenie Sióstr Niepokalanego Poczęcia NMP Dom Zakonny w Jarosławiu	Wykonanie prac remontowo-konserwatorskich przy budynku klasztorным (z kaplicą) Sióstr Niepokalanek w Jarosławiu - w zakresie renowacji drewnianego ganku i sygnaturki, a także remontu elewacji północnej (w części ponad oknem)		40 000,00 zł		2020

Ośrodek Kultury i Formacji Chrześcijańskiej im. Służebnicy Bożej Anny Jenke w Jarosławiu	Wykonanie III etapu prac remontowo-konserwatorskich przy kościele pw. Św. Mikołaja, usytuowanym w założeniu opactwa benedyktyńskiego w Jarosławiu - w zakresie obejmującym naprawę struktury murów i sklepień oraz remont konstrukcji i wymianę pokrycia dachu		200 000,00 zł		2020
Gmina Miejska Jarosław	Jarosław, mur oporowy opactwa pobenedyktyńskiego o (1728 r.): remont i konserwacja odcinka wzdłuż ul. Podgórze zagrożonego katastrofą budowlaną - etap III		220 000,00zł		2020

Dotacje udzielone w 2021 roku pochodzące z budżetu Województwa Podkarpackiego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na dofinansowanie prac remontowo-konserwatorskich obiektów położonych na obszarze Gminy Miejskiej Jarosław:

WNIOSKODAWCA	NAZWA ZADANIA	KWOTA DOTACJI ZE ŚRODKÓW WOJ. PODKARPACKIEGO	KWOTA DOTAZJI ZE ŚRODKÓW WKZ	KWOTA DOTACJI ZE ŚRODKÓW MKIDN	ROK PRYZNANIA DOTACJI
Zgromadzenie Sióstr Niepokalanego Poczęcia N.M.P. Dom Zakonny w Jarosławiu	Jarosław, Klasztor Sióstr Zgromadzenia Niepokalanego Poczęcia NMP (1875 r.): konserwacja i restauracja elewacji wschodniej (z wyłączeniem cokołu) oraz południowej kaplicy (z wyłączeniem cokołu oraz wnęki z krzyżem i aediculi)			270 000,00 zł	2021

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

Parafia Rzymskokatolicka pw. Bożego Ciała Przy Kolegiacie w Jarosławiu	Jarosław, kościół pw. Bożego Ciała przy Kolegiacie, polichromia (1912 r.): prace konserwatorskie i restauratorskie			180 000,00 zł	2021
Klasztor Sióstr Benedyktynek w Jarosławiu	Wykonanie prac remontowo-konserwatorskich baszty nr VII przy Klasztorze Sióstr Benedyktynek w Jarosławiu - II etap		80 000,00 zł		2021
Rektorat Kościoła pw. Świętego Ducha w Jarosławiu	Wykonanie prac remontowo-konserwatorskich przy budynku kościoła pw. św. Ducha w Jarosławiu - w zakresie izolacji pionowej, tynków zewnętrznych, detali architektonicznych na elewacji		80 000,00 zł		2021
Parafia Rzymskokatolicka pw. Bożego Ciała przy Kolegiacie w Jarosławiu	Wykonanie prac remontowo-konserwatorskich podziemi kościoła Kolegiaty w Jarosławiu - w zakresie krypty nr 3		40 000,00 zł		2021
Parafia Rzymskokatolicka pw. Bożego Ciała przy Kolegiacie w Jarosławiu	Wykonanie pełnej konserwacji malowideł ściennych na filarach w nawie głównej podtrzymujących sklepienie transeptu oraz na suficie i ścianach nawy głównej pod chórem muzycznym Kolegiaty pw. Bożego Ciała w Jarosławiu		100 000,00 zł		2021
Klasztor Sióstr Benedyktynek w Jarosławiu	Jarosław, opactwo benedyktyńskie (XVII w.): remont i konserwacja murów baszta nr VII - kontynuacja prac			210 000,00 zł	2021
Rektorat Kościoła pw. Świętego Ducha w Jarosławiu	Jarosław, Rektorat kościoła pw. Świętego Ducha (1690 r.): prace konserwatorskie i restauratorskie			150 000,00 zł	2021

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

Parafia Rzymskokatolicka pw. Bożego Ciała w Jarosławiu	Kolegiata - konserwacja malowideł	15 000,00 zł			2021
Parafia Rzymskokatolicka pw. Bożego Ciała w Jarosławiu	Kolegiata - remont podziemi	40 000,00 zł			2021
Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Królowej Polski w Jarosławiu	Renowacja piwnic plebanii Parafii NMP wraz z kaplicą	15 000,00 zł			2021
Klasztor OO. Dominikanów w Jarosławiu	Kościół OO. Dominikanów - konserwacja polichromii i wystroju kaplicy białej - konserwacja tynków	40 000,00 zł			2021
Klasztor Sióstr Benedyktynek w Jarosławiu	Remont i konserwacja baszty nr VII wraz z przylegającym odcinkiem muru obronnego opactwa benedyktyńskiego w Jarosławiu	50 000,00 zł			2021
Ośrodek Kultury i Formacji Chrześcijańskiej im. Służebnicy Bożej Anny Jenke w Jarosławiu	Prace konserwatorskie przy organach w kościele pw. Św. Mikołaja i Św. Stanisława	10 000,00 zł			2021
Zgromadzenie Sióstr Niepokalanego Poczęcia NMP Dom Zakonny	Konserwacja i restauracja elewacji kaplicy w klasztorze	50 000,00 zł			2021
Gmina Miejska Jarosław	Jarosław, mur oporowy opactwa pobenedyktyńskiego,			130 000,00 zł	2021

	1728 r.: remont i konserwacja odcinka wzdłuż ul. Podgórze zagrożonego katastrofą budowlaną - etap IV				
Gmina Miejska Jarosław	Jarosław, mur oporowy opactwa pobenedyktynskie, 1728 r.: remont i konserwacja odcinka wzdłuż ul. Podgórze zagrożonego katastrofą budowlaną - etap IV		100 000,00 zł		2021
Zgromadzenie Sióstr Niepokalanego Poczęcia NMP Dom Zakonny w Jarosławiu	Wykonanie prac remontowo-Konserwatorskich elewacji Południowej kaplicy Klasztoru Sióstr Niepokalanego Poczęcia NMP w Jarosławiu - w zakresie cokołu oraz wnęki i aedicule w częściach bocznych		90 000,00 zł		2021
Ośrodek Kultury i Formacji Chrześcijańskiej im. Służebnicy Bożej Anny Jenke w Jarosławiu	Wykonanie prac remontowo-Konserwatorskich pokrycia Dachowego budynku kościoła pw. św. Mikołaja w Jarosławiu - w zakresie remontu więźby dachowej - IV etap		91 942,03 zł		2021
Klasztor OO. Dominikanów w Jarosławiu	Wykonanie prac remontowo-Konserwatorskich tynków z polichromią i pobiałami (bez partii cokołowej) Kaplicy Białej w Klasztorze OO. Dominikanów w Jarosławiu		60 000,00 zł		2021
Parafia Greckokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego w Jarosławiu	Wykonanie prac konserwatorskich ikonostasu z Cerkwi greckokatolickiej pw. Przemienienia Pańskiego w Jarosławiu - w zakresie konserwacji ikony sylwetowej (święci Jan Ewangelista i Józef z Arymatei) oraz ikony z		25 000,00 zł		2021

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

	Przedstawieniem Barucha i Daniela z Rzędu Świętych Proroków i Królów Starego Testamentu.				
Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Ostrogskich w Jarosławiu	Wykonanie prac remontowo-konserwatorskich kamienicy przy ul. Ostrogskich 2 w Jarosławiu - w zakresie remontu pokrycia dachowego wraz z kominami, ściany szczytowej strychu oraz odtworzenie świetlika dachowego		45 000,00 zł		2021
Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Opolska 2 w Jarosławiu	Wykonanie prac remontowo-konserwatorskich kamienicy przy ul. Opolskich 2 w Jarosławiu - w zakresie remontu elewacji frontowej		40 000,00 zł		2021
Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Kraszewskiego 2 w Jarosławiu	Wykonanie prac remontowo-konserwatorskich kamienicy przy ul. Kraszewskiego 2 w Jarosławiu - w zakresie remontu stolarki okiennej klatki schodowej		30 000,00 zł		2021
Osoba fizyczna	Wykonanie prac konserwatorskich malowideł ściennych na klatce schodowej w kamienicy przy ul. Słowackiego 1 w Jarosławiu - w zakresie podniebia trzeciego biegu schodów, sufitu na parterze, suficyku przy wejściu do piwnicy		40 000,00 zł		2021
Osoba fizyczna	Wykonanie prac konserwatorskich wnętrza klatki schodowej kamienicy przy ul. Kraszewskiego 37 w		25 000,00 zł		2021

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Jarosławia na lata 2022 - 2025

	Jarosławiu - w zakresie konserwacji estetycznej				
Osoba fizyczna	Wykonanie prac konserwatorskich witryny kamienicy Rohma przy ul. Rynek 8 w Jarosławiu		20 000,00 zł		2021
Klasztor OO. Franciszkanów (OFM) w Jarosławiu	Wykonanie prac konserwatorskich i restauratorskich ołtarza bocznego pw. św. Antoniego w kościele OO. Franciszkanów (OFM) w Jarosławiu - w Zakresie konserwacji Złoczonych elementów ołtarzowych oraz obrazów - II etap		40 000,00 zł		2021
Gmina Miejska Jarosław	Renowacja cmentarza wojennego w Jarosławiu z okresu I wojny światowej jako świadectwa historii			98 239,56 zł	2021
Gmina Miejska Jarosław	Jarosław, mur oporowy opactwa pobenedyktynskie, 1728 r.: remont i konserwacja odcinka wzdłuż ul. Podgórze zagrożonego katastrofą budowlaną - etap IV		100 000,00 zł		2021

Arkadia Firma Archeologiczna

Arkadia
Katarzyna Anna Oleszek
ul. Sympatyczna 18/29
35-314 Rzeszów
NIP: 948-231-01-80
tel: 662 152 589
www.archeologia-arkadia.pl

OFERTA

nadzory i badania archeologiczne

poprzedzające inwestycje, ratownicze, rozpoznawcze i weryfikacyjne

dokumentacja zabytków ruchomych i nieruchomych

opracowania wyników badań

gminne programy ochrony zabytków

www.archeologia-arkadia.pl

